

DIREKCIJA ZA N. I. HRVAT.	
KNJIŽNICA	
047-1	3.
LJETOPIS 57.	

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI I UMJETNOSTI

ZA GODINU 1922.

SVEZAK 37.

U ZAGREBU 1923.

KNJIŽARA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE L. HARTMAN (STJ.KUGLI.)
NADBISKUPSKA TISKARA ZAGREB.

Sadržaj:

	Strana.
I. Pokrovitelj	1
Uprava, odbori, članovi	1
II. Izvodi iz razrednih, skupnih i odborskih sjednica	17
III. Glavna skupština	30
IV. Svečana sjednica	39
V. Zaglavni računi	67
Dr. T. Maretić: Duro Daničić	72
Dr. Josip Badalić: Spomenici ruske drame XVIII. vijeka u zagrebačkoj sveučilišnoj biblioteci	85
Dr. Fraňo Fancev: Iz prepiske fra Martina Nedića Ludevitu Gaju.	96
Dr. Fraňo Fancev: Kanislich = Kanižlić.	102
Stjepan Banović: Jedan nauci nepoznati rukopis Gundulićeva „Osmana“, „Suza sina razmetnoga“ i prigodnice „U smrt Marije Kalandrice“ od godine 1748.	105
VI. Knjižnica	107
Prenumeranti na sve publikacije Jugoslavenske akade- mije u god. 1921.	118

Pokrovitelj:

Dr. Ante Bauer,

nadbiskup nadbiskupije zagrebačke, pravi član Jugoslavenske
akademije znanosti i umjetnosti i t. d.

I.

UPRAVA, ODBORI, ČLANOVI.

UPRAVA.

Predsjednik:

Dr. GUSTAV JANEČEK.

Predstojnici razredni:

U historičko-filologičkom razredu: **Dr. TOMISLAV MARETIĆ.** — U filozofičko-juridičkom razredu: **Dr. ĐURO ARNOLD.** — U matematičko-prirodoslovnom razredu: **Dr. DRAGUTIN GORJANOVIĆ.** — U umjetničkom razredu: **MARTIN PILAR.**

Prvi tajnik, gospodarski: **Dr. MARKO KOSTRENCIĆ.**

Drugi tajnik, književni: **Dr. ĐURO KÖRBLER.**

Knjižničar: **Dr. AUGUST MUSIĆ.** — **Arhivar:** **VJEKOSLAV KLAJČ.** —
I knjižničara i arhivara zamjenjuje član dopisnik **Dr. STJEPAN IVŠIĆ.**

Ravnatelj Strossmayerove galerije slikâ: **KLEMENT M. CRNČIĆ.**

Poslovođa pisarne: **JOSIP SVETLIČIĆ,** učitelj osnovnih škola, dodijeljen Jugoslavenskoj akademiji.

Podvornik: **DRAGUTIN FÜRST,** stanuje u zgradi akademskoj.

ODBORI.

a) Financijalni:

Dr. MILIVOJ MAUROVIĆ. MARTIN PILAR.

b) Za izdavanje historičkih i historičko-juridičkih
spomenika:

Dr. DANE GRUBER. VJEKOSLAV KLAIĆ.

Dr. DURO KÖRBLER. EMILIJE PL. LASZOWSKI.

Dr. MILIVOJ MAUROVIĆ. VLADIMIR MAZERANIC.

Dr. JOSIP ŠILOVIĆ. Dr. FERDO PL. ŠIŠIĆ.

Osim ovih članova izaslanici su juridičkoga fakulteta kr. sveučilišta Srbâ, Hrvatâ i Slovenaca u Zagrebu, kad se radi o

izdavañu dalmatinskih statuta:

Dr. LjUDEVIT PL. ANDRASSY. Dr. MARKO KOSTRENCIĆ.

c) Za sabiranje spomenikâ tradicionalne literature:

Dr. DURO ARNOLD. Dr. DRAGUTIN BORANIĆ.

Dr. IVAN KASUMOVIĆ. Dr. GAVRO MANOJLOVIĆ.

Dr. TOMISLAV MARETIĆ.

Dr. AUGUST MUSIĆ. Dr. STJEPAN TROPSCH.

d) Za istraživanje hrvatskih ili srpskih narječja:

Dr. DRAGUTIN BORANIĆ. Dr. FRAŃO FANCEV.

Dr. STJEPAN IVŠIĆ. Dr. IVAN KASUMOVIĆ.

Dr. TOMISLAV MARETIĆ.

Dr. MILAN REŠETAR.

e) Za Strossmayerovu galeriju slikâ:

Dr. JOSIP BRUNŠMID. K. M. CRNČIĆ. BELA CSIKOS.

Dr. GAVRO MANOJLOVIĆ. Dr. MILIVOJ MAUROVIĆ. Dr. AUGUST MUSIĆ.
MARTIN PILAR. Dr. STJEPAN ZIMMERMANN.

f) Za „Hrvatski biografijski rječnik“:

Dr. FRAN FANCER. Dr. IVAN KASUMOVIĆ. Dr. STJEPAN IVŠIĆ.

Dr. GUSTAV JANEČEK. VJEKOSLAV KLAIĆ. Dr. ĐURO KÖRBLER.

Dr. GAVRO MANOJLOVIĆ. Dr. TOMISLAV MARETIĆ. Dr. MILIVOJ MAUROVIĆ.

Dr. FERDO PL. ŠIŠIĆ.

g) Za knjižnicu:

PREDSEDNIK I RAZREDNI PREDSTOJNICI.

**h) Odbor za istraživanje zemlje razreda
matematičko-prirodoslovnoga:**

Dr. ARTUR GAVAZZI. Dr. JOVAN HADŽI. Dr. ANDRIJA MOHOROVIČIĆ.
FERDINAND SEIDL. Dr. VALE VOUK.

ČLANOVI.

(Redom izbora).

Počasni članovi:

1. NIKOLA TESLA, elektrotehnik u New-Yorku. 1896., 17. XII.
2. Dr. DON FRANO BULIĆ, umir. gimn. ravnatelj, ravnatelj arheologi-
čkoga muzeja u Spletu. 1898., 15. XII.
3. IVAN MEŠTROVIĆ, kipar. 1919., 24. IV.
4. PAVLE JOVANOVIĆ, slikar u Beogradu. 1919., 24. IV.
5. MATEJ HUBAD, glazbenik, ravnatelj „Glazbene Matice“ u Lu-
blani. 1919. 24. IV.

6. ALEKSA ŠANTIĆ, književnik u Mostaru. 1919., 24. IV.
7. JOSIP ŠTRITAR, književnik u Beču. 1919., 24. IV.
8. LUBA BABIĆ DALSKI, književnik, veliki župan i. sl. u Gredicama. 1919., 24. IV.

U razredu historičko-filologičkom:

a) Pravi:

1. Dr. VATROSLAV JAGIĆ, sveučilišni profesor u m. u Beču 1866., 12. III.
2. Dr. TOMISLAV MARETIĆ, sveučilišni profesor u m. u Zagrebu. (1886., 21. XII.)* 1890., 4. XII. Predstojnik razreda.
3. VJEKOSLAV KLAČIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1893., 12. XII.) 1896., 17. XII. Arhivar Akademije.
4. Dr. AUGUST MUSIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1892., 7. XII.) 1896., 17. XII. Knjižničar Akademije.
5. Dr. GAVRO MANOJLOVIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1908., 18. III.
6. Dr. FERDO PL. ŠIŠIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1903., 10. XII.) 1910., 11. III.
7. Dr. ĐURO KÖRBLER, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1908., 18. III.) 1915., 20. V. Književni tajnik Akademije.
8. Dr. IVAN KASUMOVIĆ, zem. nadzornik za srednje škole u Zagrebu. (1910., 11. III.) 1915., 20. V.

b) Dopisnici:

1. Čedomil Mijatović, umir. srpski kr. poslanik u Londonu. 1873., 24. XI.
2. Feodor I. USPENSKI, ravnatelj ruskoga arheologičkoga instituta u Carigradu. 1890., 4. XII.
3. Josip Gelcich, profesor pomorske akademije u m. u Trstu. 1893., 12. XII.

*) U zagradi brojevi označuju datume, kad je koji pravi član postao prije toga članom dopisnikom.

4. Dr. MILAN VITEZ REŠETAR, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1896., 17. XII.
5. MARCEL KUŠAR, gimnazijski profesor u Zadru. 1896., 17. XII.
6. Dr. ERNST MUKA, studijski savjetnik, profesor i gimnazijski konrektor u m. u Budišynu (Bautzen) u Saskoj. 1896., 17. XII.
7. Dr. MATIJA MURKO, sveučilišni profesor u Pragu. 1897., 16. XII.
8. Dr. STANISLAV SMOLKA, umir. sveučilišni profesor u Krakovu. 1898., 15. XII.
9. Dr. IVAN ŠIŠMANOV, sveučilišni profesor u Sofiji. 1898., 15. XII.
10. Dr. JOSIP BRUNŠMID, sveučilišni profesor i ravnatelj zem. arheol. muzeja u Zagrebu. 1899., 14. XII.
11. MAKSO PLETERŠNIK, umir. gimnazijski profesor u Ljubljani. 1899., 14. XII.
12. Dr. LUBOMIR MILETIĆ, sveučilišni profesor u Sofiji. 1900., 13. XII.
13. RUDOLF STROHAL, umir. realno-gimnazijski ravnatelj u Zagrebu. 1901., 12. XII.
14. Dr. DANE GRUBER, gimnaz. ravnatelj, sveuč. priv. docenat i naslovni izvanr. sveučilišni profesor u Zagrebu. 1901., 12. XII.
15. Dr. ĐURO POLÍVKA, sveučilišni profesor u Pragu. 1903., 10. XII.
16. Dr. DRAGUTIN BORANIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1907., 14. III.
17. Dr. VILMOS FRAKNÓI, potpredsjednik Mađarske akademije znanosti i upravitelj Mađarskoga historijskog instituta u Rimu. 1907., 14. III.
18. EMILJE PL. LASZOWSKY, savjetnik kr. p. krajinske uprave u Zagrebu. 1907., 14. III.
19. Dr. MILORAD MEDINI, član dalmatinskoga pokrajinskoga odbora u Špletu. 1907., 14. III.

20. Dr. LUDOVIK PASTOR, sveučilišni profesor i ravnatelj Austrijskoga historijskog instituta u Rimu. 1907., 14. III.
21. VLADOJE DUKAT, zemaljski nadzornik za srednje škole u Zagrebu. 1908., 18. III.
22. Dr. STJEPAN TROPSCH, predstojnik odjela za bogoštovlje i nastavu izv. sl., sveučilišni profesor u Zagrebu. 1908., 18. III.
23. Dr. JOVAN RADONIĆ, sveučilišni profesor u Beogradu. 1910., 11. III.
24. Dr. FRAN ILEŠIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1911., 16. III.
25. Dr. FRANJO KOS, profesor ženske učiteljske škole u Ljubljani. 1911., 16. III.
26. Dr. JOSIP VAJS, licejski katehet u Pragu. 1911., 16. III.
27. PETAR ALEKSEJEVIĆ LAVROV, sveučilišni profesor u Petrogradu. 1911., 16. III.
28. Dr. STJEPAN IVŠIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. Zamjenik knjižničara i arhivara Akademije. 1920., 25. V.
29. PAVLE POPOVIĆ, sveučilišni profesor u Beogradu. 1921., 25. IV.
30. Dr. TOMO MATIĆ, srednjoškolski ravnatelj u Osijeku. 1921., 25. IV.
31. LUBA STOJANOVIĆ, stalni sekretar srpske kr. akademije u Beogradu. 1922., 6. IV.
32. Dr. ALEKSANDAR BELIĆ, sveučilišni profesor u Beogradu. 1922., 6. IV.

U razredu filozofičko-juridičkom:

a) Pravi:

1. Dr. ĐURO ARNOLD, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1899., 14. XII.) 1899., 14. XII. Predstojnik razreda.
2. Dr. ANTUN BAUER, nadbiskup u Zagrebu. (1896., 17. XII.) 1899., 14. XII. Pokrovitelj Akademije.
3. VLADIMIR MAŽURANIĆ, predsjednik kr. banskoga stola u m. u Zagrebu, 1910., 11. III.
4. Dr. MILIVOJ MAUROVIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1911., 16. III.) 1915., 20. V.

5. Dr. MILAN KRESER, zamjenik direktora državne statistike u Beogradu. (1917., 5. V.) 1918. 16. V.
6. Dr. MARKO KOSTRENIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1920., 25. V.) 1921., 25. IV. Gospodarski tajnik Akademije.
7. Dr. STJEPAN ZIMMERMANN, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1921., 25. IV.
8. Dr. ALBERT BAZALA, povjerenik za prosvjetu i vjere i. sl., sveučilišni profesor u Zagrebu. (1910., 11. III.) 1922., 6. IV.

b) Dopisnici:

1. Dr. KAREL KADLEC, sveučilišni profesor u Pragu. 1909., 18. III.
2. Dr. JOSIP ŠILOVIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1911., 16. III.

U razredu matematičko-prirodoslovnom:

a) Pravi:

1. Dr. GUSTAV JANEČEK, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1882., 5. XII.) 1887., 7. XII. Predsjednik Akademije.
2. Dr. MIŠO KIŠPATIĆ, um. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1883., 21. XI.) 1887., 7. XII.
3. Dr. ANDRIJA MOHOROVIĆIĆ, realno-gimnazijski profesor u m., sveuč. privatni docent i naslovni izv. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1893., 12. XII.) 1898., 15. XII.
4. Dr. VLADIMIR VARIČAK, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1903., 10. XII.) 1904., 10. XII.
5. Dr. DRAGUTIN GORJANOVIĆ-KRAMBERGER, sveučilišni profesor i ravnatelj geologijskoga muzeja u Zagrebu. (1891., 22. XII.) 1909., 18. III. Predstojnik razreda.
6. Dr. JURAJ MAJČEN, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1903., 10. XII.) 1909., 18. III.
7. Dr. ARTUR GAVAZZI, sveučilišni profesor u Ljubljani. (1911., 16. III.) 1917., 5. V.
14. Dr. STANKO HONDL, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1908., 18. III.) 1923., 19. VI.

b) Dopisnici:

1. Dr. FRANJO VEJDOVSKÝ, sveučilišni profesor u Pragu. 1885., 16. XII.
2. JOVAN ŽUJOVIĆ, srp. ministar narodne prosvjete izv. sl. i sveučilišni profesor u Beogradu. 1886., 16. XII.
3. Dr. C. LE PAIGE, sveučilišni profesor u Liègeu. 1891., 7. XII.
4. SIMA LOZANIĆ, sveučilišni profesor u Beogradu. 1894., 12. XII.
5. Dr. DAVID SEGEN, izvanr. sveučilišni profesor u m. u Zagrebu. 1894., 12. XII.
6. Dr. MIHAJLO PETROVIĆ, sveučilišni profesor u Beogradu 1897., 16. XII.
7. Dr. JOVAN CVILIĆ, sveučilišni profesor i predsjednik srpske kr. akademije u Beogradu. 1903., 10. XII.
8. FERDINAND SEIDL, realni profesor u m. u Novom Mestu 1903., 10. XII.
9. Dr. BOGDAN GAVRILOVIĆ, sveučilišni profesor u Beogradu. 1905., 14. XII.
10. PETAR S. PAVLOVIĆ, gimnazijski profesor i čuvar prirodopisnoga muzeju u Beogradu. 1905., 14. XII.
11. Dr. MILORAD JOVIČIĆ, profesor u vojnoj akademiji u Beogradu. 1905., 14. XII.
12. Dr. LUJO ADAMOVIĆ, priv. sveučilišni docenat u Beču. 1907., 14. III.
13. Dr. STJEPAN BOHNIČEK, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1907., 14. III.
14. Dr. JAN SOBOTKA, sveučilišni profesor u Pragu. 1919., 26. IV.
15. Dr. JAN DE VRIES, sveučilišni profesor u Utrechtu u Nizozemskoj. 1920., 25. V.
16. Dr. MILUTIN MILANKOVIĆ, sveučilišni profesor u Beogradu. 1920., 25. V.
17. Dr. JOVAN HADŽI, sveučilišni profesor u Ljubljani. 1920., 25. V.
18. Dr. VALE VOUK, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1920., 25. V.
19. Dr. JOSIP PLEMEJ, sveučilišni profesor u Ljubljani. 1923., 19. VI.

U razredu umjetničkom:*a) Pravi:*

1. BELA CSIKOS PL. SESSIA, profesor u višoj školi za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. 1919., 24. IV.
2. KLEMENT M. CRNČIĆ, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. 1919., 24. IV.
3. Dr. DRAGUTIN DOMJANIĆ, kr. sudbeni vijećnik I. razreda u Zagrebu. 1919., 24. IV.
4. MARTIN PILAR, profesor u tehničkoj visokoj školi u Zagrebu. 1919., 24. IV. Predstojnik razreda.
5. FRANJO DUGAN, ravnatelj kr. zemalškoga glazbenog zavoda u Zagrebu. (1919., 24. IV.) 1921., 25. IV.
6. ĆIRIL IVEKOVIĆ, profesor u tehničkoj visokoj školi u Zagrebu. 1922., 6. IV.

b) Dopisnici:

1. FERDO KOVAČEVIĆ, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. 1919., 24. IV.
2. VLADIMIR NAZOR, profesor u kr. muškoj učiteljskoj školi u Zagrebu. 1919., 24. IV.
3. RUDOLF VALDEC, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. 1919., 24. IV.
4. ROBERT FRANGEŠ, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. 1919., 24. IV.
5. OTON IVEKOVIĆ, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. 1919., 24. IV.
6. VJEKOSLAV ROSENBERG-RUŽIĆ, ravnatelj hrv. konservatorija u Zagrebu i. sl. 1919., 24. IV.
7. MIRKO RAČKI, akademički slikar u Zagrebu. 1921., 25. IV.
8. JANKO BARLÉ, kanonik u Zagrebu. 1922., 6. IV.
9. Dr. BOŽIDAR ŠIROLA, srednjoškolski profesor u Zagrebu, 1922., 6. IV.

POKOJNICI.**Pokrovitelj:**

Dr. Josip Juraj Strossmayer, biskup bosanski i srijemski itd.; pokrovitelj Akademije od god. 1867.—1905.; † 8. aprila 1905. u Đakovu.

Predsjednici:

1. *Dr. Fraňo Rački*, kanonik prvostolne crkve zagrebačke i opat; pravi član 12. III. (9. V.) 1866.; predstojnik histor.-filol. razreda 25. VII. 1866.; predsjednik Akademije 26. VII. 1866.—1886.; † 13. II. 1898. u Zagrebu.
2. *Dr. Pavao Mukić*, predstojnik odjela za bogoštovlje i nastavu izv. sl.; predstojnik filozof.-jurid. razreda 13. XI. 1867.; predsjednik Akademije 5. XII. 1887.—1890.; † 17. X. 1897. u Zagrebu.
3. *Josip Torbar*, ravnatelj realke u m.; pravi član 12. III. 1866.; predsjednik Akademije 17. XII. 1890.—1900.; † 26. XII. 1900. u Zagrebu.
4. *Dr. Tade Smičiklas*, sveučilišni profesor u m.; pravi član 21. XI. 1883.; predsjednik Akademije 15. XII. 1900.—1914.; † 8. VI. 1914.

Počasni članovi:

1. *Dr. August Schleicher*, sveučilišni profesor, 25. VII. 1867., † 6. VII. 1868. u Jeni.
2. *Dr. Jan Emanuel Purkinč*, sveučilišni profesor, 25. VII. 1867.; † 28. VII. 1869. u Pragu.
3. *Karlo Jaromír Erben*, arhivar, 21. X. 1870., † 21. XI. 1870. u Pragu.
4. *Mihajlo Petrović Pogodin*, c. ruski drž. savjetnik i sveučilišni profesor, 25. VII. 1867., † 20. XII. 1875. u Moskvi.
5. *Dr. Fraňo Palacký*, historiograf krajevine Češke, 25. VII. 1867., † 26. V. 1867. u Pragu.
6. *Jovan Gavrilović*, bivši regent kneževine Srbije, 25. VII. 1867., † 10. VIII. 1877. u Beogradu.
7. *Roberto Visiani*, senator krajevine Italije i sveučilišni profesor, 20. XI. 1876., † 4. V. 1878. u Padovi.
8. *Ismael Icanović Sreznetski*, sveučilišni profesor, 25. VII. 1867., † 20. II. 1880. u Petrogradu.
9. *Dr. Ami Boué*, geolog, 24. X. 1870., † 22. XI. 1881. u Beču.
10. *Aleksandar Václav Maciejowski*, sveučilišni profesor, 25. VII. 1867., † 10. II. 1883. u Varšavi.
11. *Ivan Kukučević Sackinski*, veliki župan u m., (pravi član 9. V. 1866.); 21. XI. 1886., † 1. VIII. 1889. u Puhakovcu.
12. *Dr. Franjo Miklošić*, sveučilišni profesor u m., 25. VII. 1867., † 7. III. 1891. u Beču.
13. *Stjepan Schulzer Muggenburski*, c. kr. satnik u m., (član dop. 5. II. 1882.); 16. XII. 1885., † 5. II. 1892. u Vinkovcima.

14. *Jakub Karlović Grot*, c. ruski tajni savjetnik i potpredsjednik carske akademije nauka, 21. XI. 1879., † 5. VI. 1893. u Petrogradu.
15. *Dr. Dionizije Stur*, ravnatelj c. kr. geologičkoga zavoda, (član dop. 25. VII. 1867.); 16. XII. 1885., † 9. X. 1893. u Beču.
16. *Ivan K. Rossi*, commendatore, predstojnik vatikanskih muzeja, 4. XII. 1890., † 10. IX. 1894. u Rimu.
17. *Aristo Aristović Kunik*, c. ruski tajni savjetnik i akademik, 24. X. 1870., † 30. I. 1899. u Petrogradu.
18. *Fra Grga Martić*, „lector iubilatus“ bosanskih oo. Frañevaca, 11. XII. 1902., † 30. VIII. 1905. u Kreševu.
19. *Dmitrije Ivanović Mendelejev*, c. ruski pravi državni savjetnik, sveučilišni profesor u m., 5. XII. 1882., † 2. II. 1907. u Petrogradu.
20. *Ivan vitež Trnski*, c. i kr. pukovnik u m. i kr. veliki župan u m., 14. XII. 1899., † 30. VI. 1910. u Zagrebu.
21. *Dr. Antonin Frič*, profesor češkoga sveučilišta u Pragu u m., 12. XII. 1893., † 15. XI. 1913. u Pragu.
22. *Dr. Fraño Iveković*, kanonik prvostolne crkve zagrebačke, 12. XII. 1901., † 2. III. 1914. u Zagrebu.
23. *Ivan pl. Zajc*, ravnatelj hrv. zem. glazbenoga zavoda i opere kr. hrv. zem. kazališta u m., 18. IV. 1912., † 16. XII. 1914. u Zagrebu.
24. *Dr. Nikola pl. Tomašić*, c. i kr. pravi tajni savjetnik, ban krajevinâ Hrvatske, Slavonije i Dalmacije izv. sl., 13. V. 1916., † 29. V. 1916. u Trešćerovcu.
25. *Celestin Medović*, slikar, 24. IV. 1919., † 27. I. 1920. u Sarajevu.
26. *Vlado Bukovac*, slikar, profesor u slikarskoj akademiji u Pragu, 24. IV. 1919., † 24. IV. 1922. u Pragu.

U razredu historičko-filologičkom:

a) Pravi članovi:

1. *Ivan Berčić*, gimnaz. profesor, 25. VII. 1867., † 14. IV. 1870. u Zadru.
2. *Fran Kurelac*, književnik, 25. VII. 1867., † 18. VI. 1874. u Zagrebu.
3. *Matija Mesić*, sveučilišni profesor, 1. I. 1867., † 5. XII. 1878. u Zagrebu.
4. *Dr. Đuro Daničić*, profesor velike škole u Beogradu, 1. I. 1867., † 15. XI. 1882. u Zagrebu.
5. *Dr. Lavoslav Geitler*, sveučilišni profesor u Zagrebu, 23. XI. 1874., † 2. VI. 1885. u Beču.
6. *Dr. Franjo Rački*, kanonik prvostolne crkve zagrebačke i opat; pravi član 12. III. (9. V.) 1866.; predstojnik histor.-filol. razreda 25. VII. 1866.; predsjednik Akademije 26. VII. 1866. do 1886.; † 13. II. 1894. u Zagrebu.

7. *Šime Lubić*, ravnatelj arheolog. muzeja u Zagrebu u m., 29. XI. 1867., † 19. X. 1896. u Starom Gradu na Hvaru.
8. *Matija Vaclavec*, gimnazijski profesor u m., 20. XI. 1876., † 15. III. 1897. u Zagrebu.
9. *Dr. Petar Matković*, sveučilišni profesor u m. u Zagrebu, 25. VII. 1867., † 26. III. 1898. u Beču.
10. *Dr. Fraňo Maixner*, kr. zem. nadzornik za srednje škole, 5. XII. 1882. † 2. III. 1903. u Zagrebu.
11. *Dr. Milivoj Šrepel*, sveučilišni profesor, 4. XII. 1890., † 23. II. 1905. u Zagrebu.
12. *Ivan Tkalčić*, nadarbenik prvostolne crkve zagrebačke, 22. XI. 1875., † 11. V. 1905. u Zagrebu.
13. *Natko Nodilo*, sveučilišni profesor u m.; 21. XI. 1883.; † 21. V. 1912. u Zagrebu.
14. *Armin Pavić*, predstojnik odjela za bogoštovlje i nastavu kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade izv. sl., 23. XI. 1874.; † 11. II. 1914. u Zagrebu.
15. *Dr. Tade Smičiklas*, sveučilišni profesor u m.; pravi član 21. XI. 1883.; predsjednik Akademije 15. XII. 1900.—1914.; † 8. VI. 1914. u Zagrebu.
16. *Pero Budmani*, gimnazijski profesor u m., 12. III. 1886.; † 27. XII. 1914. u Castel-Ferrettiju.

b) Članovi dopisnici:

1. *Vinko Pacel*, tajnik kr. hrv.-slav.-dalm. zemałske vlade, 25. VII. 1867., † 1870. u Karlovcu.
2. *Ivan Erazmo Vocel*, sveučilišni profesor 24. X. 1880., † 17. IX. 1871. u Pragu.
3. *Aleksandar F. Gilferding*, drž. podtajnik c. ruskoga ministarstva, 25. VII. 1867., † 2. VII. 1872. u Petrogradu.
4. *Kapiton Nevostrujev*, profesor duhovne akademije, 24. X. 1870., † 1873. u Moskvi.
5. *Dr. Janko Šafarić*, član srp. državnoga savjeta, 25. VII. 1867., † 20. VII. 1876. u Beogradu.
6. *August Bielowski*, poljski historiograf, 25. VII. 1867., † 10. XI. 1876. u Lavovu.
7. *Sergije Mihajlović Solonjev*, c. ruski tajni savjetnik, sveučilišni profesor, 25. VII. 1867., † 16. X. 1879. u Moskvi.
8. *A. A. Kotljarevski*, sveučilišni profesor, 24. X. 1870., † 11. X. 1881. u Kijevu.
9. *Nikola Ivanić Kostomarov*, član arheografske komisije, 24. X. 1870., † 19. IV. 1885. u Petrogradu.
10. *Aleksandar Vasiļević Gorski*, rektor duhovne akademije, 24. X. 1870., † 23. X. 1885. u Moskvi.

11. *Petar Aleksejević Lavrovski*, c. ruski ministar prosvjete, 24. X. 1870., † 19. II. 1886. u Petrogradu.
12. *Josip Jireček*, c. kr. austrijski ministar za bogoštovlje i nastavu izv. sl., predsjednik Češkoga učenoga društva u Pragu, 25. VII. 1867., † 25. XI. 1888.
13. *Radoslav Lopašić*, tajnik kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade u m., 21. XI. 1883., † 25. IV. 1893. u Zagrebu.
14. *Dr. Ivan Broz*, gimnazijski profesor, 7. XII. 1892., † 25. XII. 1893. u Zagrebu.
15. *A. Pavinski*, sveučilišni profesor, 4. XII. 1890., † 26. VIII. 1896. u Varšavi.
16. *Dr. Ivan Črnčić*, natpop. sv. Jeronima u Rimu, 5. XII. 1882., † 7. I. 1897. u Rimu.
17. *O. Euzebij Fermeždin*, analist reda oo. Frañevaca, 4. XII. 1890., † 25. VI. 1897. u Našicama.
18. *Nikifor Dučić*, arhimandrit, 4. XII. 1890., † 6. III. 1900. u Beogradu.
19. *Dr. Ernst Dümmler*, sveučilišni profesor u m. u Berlinu, 25. VII. 1867., † 11. IX. 1902. u Friedrichsrodi.
20. *Pera P. Đorđević*, srp. državni savjetnik i senator, 25. VII. 1867., † 18. XI. 1902. u Beogradu.
21. *Jan Karłowicz*, bivši urednik „Wisła“, 15. XII. 1898., † 14. VI. 1903. u Varšavi.
22. *Martin Hattala*, sveučilišni profesor u m., 25. VII. 1867., † 11. XII. 1903. u Pragu.
23. *Dr. Václav V. vitez Tomek*, sveučilišni profesor u m., 25. VII. 1867., † 12. VI. 1905. u Pragu.
24. *Dr. Grgur Krek*, sveučilišni profesor u m., 3. XII. 1888., † 2. VIII. 1905. u Grazu.
25. *Harion Ruvarac*, arhimandrit, 3. XII. 1888., † 21. VIII. 1905. u Grgetegu.
26. *Marin Drinov*, sveučilišni profesor, 21. XI. 1879., † 14. III. 1906. u Harkovu.
27. *Aleksandar N. Veselorski*, sveučilišni profesor, 12. XII. 1893., † 23. X. 1906. u Petrogradu.
28. *Luka Zore*, upravitelj gimnazijski, 5. XII. 1882., † 9. XII. 1906. na Cetinju.
29. *Milan Đ. Miličević*, srpski državni savjetnik u m., 21. XI. 1873., † 17. XI. 1908. u Beogradu.
30. *Dr. August Leskien*, sveučilišni profesor u Leipzigu, 21. XII. 1883., † 20. IX. 1916. u Leipzigu.
31. *Dr. Konstantin Jireček*, c. k. dvorski savjetnik, sveučilišni profesor u Beču, 27. XI. 1889., † 10. I. 1918. u Beču.

32. *Љubomir Kovačević*, srp. ministar prosvjete izv. sl., tajnik Srpske kralj. akademije u Beogradu, 1911. 16. III., † 2. XII. 1918. u Vrnjačkoj Baњи.
33. *Timofej D. Florinski*, sveučilišni profesor u Kijevu, 1890. 4. XII., † od ubilačke ruke 15. (2.) V. 1919.
34. *Aleksej Aleksandrovič Šahmatov*, pravi državni savjetnik u Petrogradu, 1911. 16. III., † oko 15. VIII. 1920.
35. *Dr. Oskar Asboth*, sveučilišni profesor u Budimpešti, 1907. 14. III., † 1920.
36. *Dr. Karlo pl. Horvat*, sveučilišni profesor u Zagrebu, 1911. 16. III., † 24. IX. 1920. u Zagrebu.
37. *Dr. Tihomir Ostojić*, sveučilišni profesor u Skoplju. 1920. 25. V., † 18. X. 1922. u Beču.
38. *Ivan Milčetić*, gimnazijski profesor u m. u Varaždinu. 1893. 12. XII., † 26. X. 1921. u Varaždinu.
39. *Dr. Luka Jelić*, profesor bogoslovije u m. 1902. 11. XII., † 3. II. 1922. u Kaštelu Starom.
40. *Dr. Louis Leger*, profesor u Collègeu de France u Parizu. 1870. 21. XI., † 30. IV. 1923. u Parizu.

U razredu filozofičko-juridičkom:

a) Pravi članovi:

1. *Dr. Božidar Petranović*, c. kr. dvorski savjetnik i prisjednik prizivnoga suda u Zadru, 25. VII. 1867., † 12. IX. 1874. u Mlecima.
2. *Dr. Jovan Subotić*, odvjetnik, 12. III. 1866., † 28. I. 1886. u Zemunu.
3. *Janko Jurković*, odsječni savjetnik kr. hrv.-slav.-dalm. zemałske vlade, 25. VII. 1867., † 20. III. 1889. u Zagrebu.
4. *Adolfo Veber*, kanonik prvostolne crkve zagrebačke, 12. III. 1866., † 6. VIII. 1889. u Zagrebu.
5. *Dr. Mirko Šuhaj*, vijećnik kr. stola sedmorice, 4. XII. 1866., † 30. XI. 1889. u Budimpešti.
6. *Dr. Blaž Lorković*, sveučilišni profesor, 4. XII. 1890., † 17. II. 1892. u Zagrebu.
7. *Mirko Bogović*, kr. ministarski savjetnik u m., 12. III. 1866., † 4. V. 1893. u Zagrebu.
8. *Dr. Parao Muhic*, predstojnik odjela za bogoštovlje i nastavu kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade izv. sl.; predstojnik filozof.-jurid. razreda 13. XI. 1867., predsjednik Akademije 5. XII. 1887.—1890., † 17. X. 1897. u Zagrebu.

9. *Dr. Kosta Vojnović*, sveučilišni profesor u Zagrebu u m., 4. XII. 1890., † 20. V. 1903. u Dubrovniku.
10. *Dr. Valtazar Bogišić*, crnogorski ministar izv. sl., 25. VII. 1867., † 24. IV. 1908. na Rijeci.
11. *Dr. Fran Vrbanić*, sveuč. profesor, 21. XI. 1886., † 26. VIII. 1909. u Zagrebu.
12. *Dr. Jaromir Hanel*, c. kr. dvorski savjetnik i sveučilišni profesor u Pragu, 21. XI. 1874., † 20. IX. 1910. u Znojmu.
13. *Miloran Zoričić*, ravnatelj kr. statističkoga ureda, (22. XII. 1891.) 12. XII. 1893., † 30. X. 1912. u Zagrebu.
14. *Dr. Fraňo pl. Marković*, sveučilišni profesor, (24. XI. 1873.) 20. XI. 1876., † 15. IX. 1914. u Zagrebu.
15. *Dr. Ivan Strohal*, vijećnik kralj. banskoga stola i sveučilišni priv. docenat 1912. 18. IV., † 8. XII. 1917. u Zagrebu.

b) Članovi dopisnici :

1. *Miloš Popović*, pisac, 25. VII. 1867., † 8. VIII. 1879. u Beogradu.
2. *Medo knez Pucić*, vlastelin, 25. VII. 1867., † 1. VII. 1882. u Dubrovniku.
3. *Dr. Romualdo Hube*, c. ruski pravi tajni savjetnik i senator, 22. XI. 1875., † 10. V. 1890. u Varšavi.
4. *Dr. Gustav Wenzel*, sveučilišni profesor u m. i član velikaške kuće ugarske, 25. VII. 1867., † 24. XI. 1891. u Budimpešti.
5. *Vaclav Brandl*, zem. arhivar, 24. X. 1870., † 5. XII. 1901. u Brnu.
6. *Matija Ban*, činovnik u srp. ministarstvu spoilašćih djela u m., 25. VII. 1867., † 14. III. 1903. u Beogradu.
7. *Luka Zima*, gimnazijski profesor u m., 5. XII. 1882., † 16. III. 1906. u Varaždinu.
8. *Dr. Marijan Derenćin*, odjelni predstojnik kr. hrv.-slav. dalm. zem. vlade izv. sl. i odvjetnik, 27. XI. 1889., † 8. II. 1908. u Zagrebu.
9. *Dr. Hermenegild vit. Jireček*, odsječni predstojnik c. kr. austrijskoga ministarstva izv. sl., 27. VII. 1867., † 30. XII. 1909. u Vysokome Mytu.
10. *Dr. Alfred Jensen*, član Nobelova instituta Švedske akademije nauka u Stockholmu, 18. III. 1908., † 16. IX. 1920. u Beču.

U razredu matematičko-prirodoslovnom :

a) Pravi članovi :

1. *Žirko Vukasović*, zemaljski školski nadzornik kod c. kr. glavnog vojnoga zapovjedništva kao vlade za hrvatsko-slavonsku vojnu krajinu, 9. V. 1866., † 10. VIII. 1874. u Zagrebu.

2. *Dr. Janez Bleiweis*, predsjednik Matice Slovenske, 9. V. 1866., † 22. XI. 1881. u Ljubljani.
3. *Dr. Josip Schlosser-Klekovski*, odsječni savjetnik kr. hrv.-slav. dalm. zem. vlade, 9. V. 1866., † 28. IV. 1882. u Zagrebu.
4. *Đudevit Vukotinović*, veliki župan u m., (4. XII. 1866.) 1. I. 1867., † 17. III. 1893. u Zagrebu.
5. *Dr. Đuro Pilar*, sveučilišni profesor, (24. XI. 1873.), 22. XI. 1875., † 19. V. 1893. u Zagrebu.
6. *Dr. Bogoslav Šulek*, književnik, 9. V. 1866., † 30. XI. 1895. u Zagrebu.
7. *Josip Torbar*, ravnatelj realke u m., pravi član 12. III. 1866.; predsjednik Akademije 17. XII. 1890.—1900.; † 26. VII. 1900. u Zagrebu.
8. *Spiro Brusina*, sveuč. profesor u m. (24. IX. 1870.), 28. XI. 1874., † 21. V. 1908. u Zagrebu.
9. *Dr. Karlo Zahradnik*, c. kr. dvorski savjetnik, profesor češke politehnike u Brnu, (21. XI. 1879.), 5. XII. 1882., † 23. IV. 1916. u Brnu.
10. *Dr. Vinko Drožak*, sveuč. profesor u m. (31. XI. 1883.), 7. XII. 1887. † 7. V. 1922. u Zagrebu.

b) Članovi dopisnici:

1. *Fraño Erjavec*, profesor realke, 22. XI. 1875., † 13. I. 1887. u Gorici.
2. *Dr. J. Pančić*, profesor velike škole u Beogradu, 22. VII. 1867., † 7. III. 1888. u Beogradu.
3. *Dr. Emil Weyr*, sveučilišni profesor, 16. XII. 1885., † 4. XII. 1893. u Beču.
4. *Dr. Bogoslav pl. Jiruš*, sveučilišni profesor, 21. XI. 1883., † 16. XI. 1901. u Pragu.
5. *Dr. Fraño Studnička*, c. kr. dvorski savjetnik, sveučilišni profesor, 21. XI. 1883., † 21. II. 1903. u Pragu.
6. *Dr. Eduard Weyr*, c. kr. dvorski savjetnik, profesor češke politehnike, 4. XII. 1890., † 23. VII. 1903. u Pragu.
7. *Dr. Šimun Šubić*, sveučilišni profesor u m., 5. VII. 1867., † 27. VII. 1903. u Štajerskom Gracu.
8. *Dimitrije Nešić*, srp. državni savjetnik u m., 4. XII. 1890., † 9. V. 1904. u Beogradu.
9. *Martin Sekulić*, profesor realke u m., 24. XI. 1873., † 14. IV. 1905. u Zagrebu.
10. *Nikolaj Aleksandrovič Menšutkin*, sveučilišni profesor, 16. XII. 1885., † 5. II. 1907. u Petrogradu.
11. *Đuro Zlatarski*, sveučilišni profesor, 4. XII. 1890., † 21. XI. 1909. u Sofiji.

II.

IZVODI

iz

razrednih, skupnih i odborskih sjednica
u godini 1922.

Razred historičko-filologički.

9. januara 1922.

Razrednim predstojnikom za god. 1922. izabire se ponovno pr. čl. dr. Tomislav Maretić.

Članu dopisniku dru. Stjepanu Ivšiću daje se, na njegovu molbu, potpora od 10.000 kruna iz zaklade Smičiklasove, da može u Pragu proučiti neke češke rukopise, po kojima je napisan Petrisov glagolski zbornik.

Zgodovinskomu društvu u Mariboru daje se potpora od 5000 kruna kao pripomoć za izdanje Štrekļeve „Historičke gramatike slovenskega jezika“.

Deviću popu Žarku u Diemu u Dalmaciji daje se za trud, što ga je imao sakupljajući riječi, koje će se upotrijebiti za dopunu Rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika, više svezaka toga rječnika.

Po prijedlogu pr. čl. dra. Tomislava Maretića prima se za „Rad“ rasprava čl. dopisnika Vladoja Dukata: Izvori Belostenčeva „Gazophylacium latino-illyricum“.

Po prijedlogu pr. čl. dra. Ferde Šišića prima se za „Letopis“ radna dra. Bože Cvjetkovića: „Dubrovnik i Leopold I.“

21. aprila 1922.

Zgodovinsko društvo u Mariboru šale 3. i 4. tabak Štrekļeve gramatike, koja se štampa potporom akademije.

Sa saučesćem prima se vijest počasnoga čl. Monsignora Frana Bulića, da je umro u Kaštelu Starom u Dalmaciji, 3. februara 1922., čl. dopisnik dr. Luka Jelić, profesor bogoslovije u m.

Uzima se s odobrenjem na znanje referat čl. dopisnika dra. Stjepana Ivšića o njegovu radu u Pragu.

Preporučit će se skupnoj sjednici, da se rumunjskomu univerzitetu u Klužu u zamjenu za njegove edicije šale odsada „Rad“ i „Zbornik“.

Prima se za „Rad“ rasprava pr. čl. dra. Augusta Musića: „Moći“ i „morati“ u slovenskom jeziku.

7. junija 1922.

Pokrajinska uprava za Hrvatsku i Slavoniju, odjelene za prosvjetu i vjere, u Zagrebu, 30. IV. 1922., br. 14.682., dopušta, da se dru. Milk u Popoviću, srednoškolskomu nastavniku u Zagrebu, snizi broj nastavnčkih sati na osam, kako bi on mogao alfabetizirati gradu za „Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika“.

Preporučuje se skupnoj sjednici, da se uredništvu časopisa „Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folkloru“ u Beogradu u zamjenu daje „Rad I. i II.“ pa „Zbornik za život i običaje južnih Slavena“.

Po prijedlogu pr. čl. dra. Tomislava Maretića prima se za „Rad“ prilog Stjepana Banovića: „Martićevo izdanje narodnih pjesama“, a za „Zbornik“ prilog istoga pisca: „Četiri priloga razumijevanju naših narodnih pjesama“.

Po prijedlogu pr. čl. dra. Ferde pl. Šišića prima se za „Rad“ radna dra. Josipa Mala: „Uskoške selitve in slovenske dežele“. (radna se, međutim, kao preopsežna za „Rad“, vratila piscu).

Radna čl. dopisnika dra. Frana Ilešića: „Tršćanski rukopis Mažuranićeva Čengićage“ šale se na mnijeće pr. članu Vladimiru Mažuraniću.

9. oktobra 1922.

Predlaže se skupnoj sjednici, da pristane na zamjenu nekih knjiga, što ih traži Janko Pera, policijski pisar u Bitolu, za rukopis „Consilium Nobilium Traguriensium 1662.—1688.“, koji će se pohraniti u arhivu akademije.

Lucien Jeanbernat u Marseilli poklađa akademiji knjigu: „Capitaine Jules Jeanbernat Barthelémy De Ferrari Doria“. Razred zaključuje, da se ta knjiga pohrani u biblioteci.

Predlaže se skupnoj sjednici, da pristane na zamjenu nekih svojih izdanja za časopis „Slavia“, koji izlazi u Pragu.

Kotarskoj učiteljskoj knjižnici u Kastvu daje se na uzešinu molbu „Katalog Strossmayerove galerije slikâ“, najnovije izdanje.

Na prispjelu jednu molbu, da bi se rukopis jedan iz arhiva akademije posudio za upotrebu kod kuće i poštom poslao interesentu, zaključuje se načelno, da se rukopisi arhiva ne šalu nikuda izvan Zagreba.

Predlaže se skupnoj sjednici, da se Društvu Bollandistâ, na njegovu molbu, uz popust od 20% dade Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika“ i Mažuranićevi „Prinosi za hrvatski pravno-povjesni rječnik“.

Predlaže se skupnoj sjednici, da se knjižnici porodice Vitezić u Vrbniku kod nabave akademijskih publikacija dade popust od 50%.

Na osnovi povoljne ocjene čl. dopisnika dra. Milana Rešetara zaključuje se, da se u zborniku „Stari pisci hrvatski“ štampa djelo Petra Kanavelovića „Sveti Ivan, biskup trogirski“ s kritičkim komentarom i predgovorom o životu Kanavelovićevu i o upotrijebljenim rukopisima, kako ga je izradio pr. čl. dr. Duro Körbler.

Po prijedlogu pr. člana dra. Tomislava Maretića prima se za „Letopis“ prilog dra. Frana Fanceva: „Kanislich-Kanižlić“.

Predlaže se skupnoj sjednici, da se za godinu 1922. uime razreda štampaju ova djela:

1. daži svezak „Rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika“;
2. daļa kniga „Rada“ historičko-filologičkoga i filozofičko-juridičkoga razreda;

a uime cjelokupne akademije:

3. Letopis za godinu 1922.

Zaključuje se ponoviti natječaj za ispit iz ruskoga jezika, jer je na prvi natječaj bio slab odziv.

5. decembra 1922.

Predlaže se skupnoj sjednici, da se za knjižnicu akademije kupi izdanje srednjobugarskoga prijevoda kronike Konstantina Manasa, koja je onomadne izdana u Bukureštu.

Uvažujući razloge pr. čl. Vladimira Mažuranića zaključuje se, da se prilog čl. dopisnika dra. Frana Ilešića: „Tršćanski rukopis Mažuranićeva Čengićege“ ne štampa u izdanjima akademije.

Razrednim predstojnikom za god. 1923. bira se dosadašnji razredni predstojnik pr. čl. dr. Tomislav Maretić.

Primaju se za „Letopis“ ova dva priloga, oba na prijedlog pr. člana dra. Tomislava Maretića:

1. „Duro Daničić“, govor, što ga je u svečanoj spomen-sjednici u spomen 40. obljetnice smrti Daničićeve, 16. novembra 1922., govorio pravi čl. dr. Tomislav Maretić.

2. dr. Fran Fancev: „Iz prepiske fra. Martina Nedića Ludevitu Gaju“.

Prima se za „Gradu za povijest hrvatske književnosti“ prilog pr. čl. i urednika „Grade“ dra. Dure Körblera: „Andro Stitikeca, komedija Petra Kanavelovića s uvodom o vrelima i rukopisima te komedije“.

Po prijedlogu pr. čl. dra. Gavre Manojlovića u principu se prihvaća i predlaže skupnoj sjednici, da akademija preuzme izdavanje priručnika „Jezični savjetnik“, što ga sprema pr. čl. dr. Tomislav Maretić.

Za godinu 1922. ne predlaže se ni jedan ni pravi ni dopisni član, jer je broj njihov u razredu potpun.

Razred filozofičko-juridički.

22. januara 1922.

Razrednim predstojnikom za god. 1922. ponovno se bira dosadašnji razredni predstojnik pr. čl. dr. Gjurio Arnold.

Predlaže se skupnoj sjednici, da odobri veći trošak za posljednji svezak zbornika „Prinosi za hrvatski pravno-povjesni rječnik“ pr. čl. Vladimira Mažuranića, kojim se ovo djelo, uglavnom, ima držati dovršenim.

22. aprila 1922.

Razredni predstojnik i pr. čl. dr. Gjurio Arnold pozdravlja pr. čl. dra. Alberta Bazalu, koji je kao novoizabrani pravi član prvi put nazočan u razrednoj sjednici.

Predlaže se skupnoj sjednici, da se pr. članu dru. Stjepanu Zimmermannu dade potpora od 2500 dinara iz zaklade Tomasićeve za naučno putovanje u München.

Sa zahvalnošću primaju se kao poklon za arhiv fotografski snimci dvaju spisa Jurja Dragišića (Georgius Benignus): 1. *Propheticae solutiones*; 2. *Mirabilia*, poklon pr. čl. dra. Stjepana Zimmermanna.

5. novembra 1922.

Pr. čl. Vladimir Mažuranić predaje u pohranu akademije dva pisma profesora Bobčeva u Sofiji, od 13. VII. 1918. i od 12. VII. 1922.

Zaključuje se preporučiti ministarstvu prosvjete, da za škole i stručne biblioteke nabavi dovršeno djelo pr. čl. Vladimira Mažuranića: „Prinosi za pravno-povjesni rječnik“, koje ima golemu gradnju za pravnu povijest svih južnih Slavena.

Bude li se u teškim sadašnjim financijskim prilikama ikako moglo, razred preporučuje skupnoj sjednici, da štampa i „Statutum et reformationes communitatis Bracchiae“, izdanje, što ga je spremio za štampaње čl. dopisnik dr. Karel Kadlec, kako je razred još godine 1921. bio predložio.

10. decembra 1922.

Razrednim predstojnikom za godinu 1923. izabire se ponovno dosadašnji razredni predstojnik pr. čl. dr. Gjuro Arnold.

Ministarstvu prosvjete u Beogradu šalje se, na njegov zahtjev, jedan primjerak Mažuranićevih „Prinosa za hrv. pravno-povjesni rječnik“, da bi o nemu, u svrhu nabave, prosvjetni savjet mogao dati svoj prijedlog.

Po prijedlogu pr. člana Vladimira Mažuranića razred zaključuje predložiti skupnoj sjednici, da se među izdanjima za godinu 1922. štampa njegov stručni „Stvarni registar k Prinosisima za hrvatski pravno-povjesni rječnik“, svezak od neko 4—5 araka.

Za godinu 1922. ne predlaže razred nijednoga nova člana.

Razred matematičko-prirodoslovni.

11. januara 1922.

Razrednim predstojnikom za godinu 1922. izabire se pravi član dr. Vinko Dvořák.

Razred zaključuje predložiti skupnoj sjednici, da se za godinu 1922., pored „Rada“, dopuste li to ikako financijske prilike, štampa da li svezak „Prirodoslovnih istraživanja“ i „Izvjješća o raspravama razreda matematičko-prirodoslovnoga“, koja se toliko traže izvana.

23. maja 1922.

Pravi član dr. Andrija Mohorovičić, kao prošlogodišnji razredni predstojnik, govori spomen-slovo ove godine izabranomu razrednomu predstojniku, zaslužnomu pravomu članu dru. Vinku Dvořaku, koji nije došao ni u priliku, da predsjedja razrednoj kojoj sjednici, jer ga je kratko vrijeme iza izbora teška bolest prikovala uz krevet, s kojim se tek mrtav rastao. Pokojnik je preminuo 7. maja 1922. u 75. godini života radeći mnogo i uspješno i kao naučenač i kao visokoškolski nastavnik, a bio je uzor skromna čovjeka, priznata naučenača, poštenača od glave do pete. — Milomu pokojniku svi nazočni članovi dovikuju: Slava!

Razrednim se predstojnikom za ovu godinu izabire pr. član dr. Andrija Mohorovičić.

Na osnovi povoljne ocjene čl. dopisnika dra Jovana Hadžija prima se za „Rad“ prilog dra. Momčila Ivanića: „Tragovi promitotičke deobe u nekih metafita“.

Po prijedlogu pr. čl. dra. Vladimira Varićaka primaju se za „Rad“ ove dvije radne dra. Josipa Plemelja, univ. profesora u Ljubljani:

1. Rešitev linearne diferencijalne enačbe kot funkcija akcesoričnih parametrow;

2. O analitičnem raztegnjenju slik.

Povjerava se odboru za biološku stanicu na Jadranu, da izvijesti o radu oko uređenja te stanice, o kojem šale izvještaj Srpska kr. akademija u Beogradu.

K smrti pr. čl. i razrednoga predstojnika dra. Vinka Dvořaka stigle su ove sažalnice: 1. od čehoslovačkoga konsulata, Matice Hrvatske, Društva hrvatskih kniževnika u Zagrebu, od počasnoga člana Alekse Šantića u Mostaru, akademije naukâ u u Beču, češke akademije věd a umění, kancelara češke akademije věd a umění, univerze Karlove u Pragu, od rektorata Masarykovy university u Brnu, rektoratâ visokih tehničkih škola u Brnu i u Pragu, od pruske akademije naukâ u Berlinu i saske akademije naukâ u Leipzigu.

Zaključuje se stupiti u zamjenu publikacijâ matematičko-prirodoslovnoga razreda s edicijama Smithsonskoga instituta (Smithsonian Institution) u Washingtonu.

9. oktobra 1922.

Udruzi „Senckenbergische Bibliothek“ u Frankfurtu na Majni, na njegovu želju, šalje se posljednji svezak „Rada“ i „Izvjješća“ i traži na ogled koje od njegovih izdanja, da se stvori konačan sud i zaključak o zamjeni.

Radnja prof. Ivana Krmpotića: „Prilog poznavanju Entomstrakâ i Rotatorijâ, a naročito Dijaptomidâ u slatkim vodama Hrvatske i Slavonije“ vraća se piscu, unatoč povoljnoj ocjeni stručnjaka, jer je on saopćio, da će se ta radnja štampati najprije njemačkim jezikom, a akademija priopćuje samo originalne radove.

Po prijedlogu pr. čl. dra. Vladimira Varićaka prima se za „Rad“ radnja dra. Zdenke Makančeve: „Geometrijsko značenje homogenih koordinata pravca“.

Uzima se na znanje odreknuće pr. čl. dra. Jurja Majcena na uredništvu „Izvjješća o raspravama matematičko-prirodoslovnoga razreda“: o njegovu nasljedniku odlučit će se u najbližoj sjednici.

Pr. čl. dr. Vladimir Varićak saopćuje, da, je, polazeći na kongres matematikâ i prirodnâkâ u Leipzig, uzeo sa sobom „Izvjješća o raspravama matematičko-prirodoslovnoga razreda“ i predao ih profesor Bläschkeu hamburškog univerziteta, koji će u zamjenu slati radove hamburškoga matematičkoga seminara. Ovo se saopćenje s odobravanjem uzima na znanje.

Predlaže se skupnoj sjednici, da odobri zamjenu „Izvjěstajâ“ za matematičku bibliografsku reviju „Jahrbuch über die Fortschritte der Mathematik“, po prijedlogu pr. člana dra. Vladimira Varićaka.

16. decembra 1922.

Razrednim predstojnikom za godinu 1923. izabire se pr. čl. dr. Dragutin Gorjanović.

Predlaže se skupnoj sjednici, da odobri zamjenu izdanâ III. razreda s edicijama kalifornijskoga univerziteta u Berkeleyu, koja je bila prekinuta ratom.

Urednikom „Izvjješća o raspravama matemat.-prirodoslovnoga razreda“ izabire se čl. dopisnik dr. Stanko Hondl.

Predlaže se skupnoj sjednici, da se uime razreda za godinu 1922. štampa da li svezak „Rada“ i „Izvjješća o raspravama matematičko-prirodoslovnoga razreda“.

S odobrenjem se uzima na znanje saopćenje pr. čl. dra. Vladimira Varićaka, da se čl. dopisnik dr. Stanko Hondl

izjavio spremnim javno predavati o vrijednosti obilatoga naučnoga rada na polu teoretičke i praktičke fizike svoga negdašnjeg učitelja, pokojnoga pr. čl. dra Vinka Dvořaka. Predavanje će biti u predavaonici sveučilišnoga fizikalnog zavoda i udruženo s eksperimentima.

Predsjednik akademije, pr. čl. dr. Gustav Janeček najavljuje za „Rad“ svoju radnju: „O koloidima platinine skupine“.

Pr. čl. dr. Vladimir Varičak predlaže čl. dopisnika dra. Stanka Hondla za pravoga, a dra. Josipa Plemelja, profesora univerziteta u Ljubljani, za člana dopisnika.

Po prijedlogu pr. čl. dra. Gustava Janečka primaju se za „Rad“ ove dvije radnje:

1. N. A. Pušin i A. Fioretova: Ravnoteža u sistemu Dinitrobenzol-uretan“.

2. N. A. Pušin i A. A. Glagoljeva: „Ravnoteža u sistemima sastavljenima od vode i alkohola“.

Razred umjetnički.

13. januara 1922.

Razrednim predstojnikom za godinu 1922. ponovno se izabire dosadašnji razredni predstojnik pr. čl. arhitekt Martin Pilar.

Odobrava se i predlaže skupnoj sjednici proračun Nadbiskupske štamparije u Zagrebu za štampanje šestoga izdanja kataloga Strossmayerove galerije slika, što ga je spremio dr. Petar Knoll.

Profesoru Ferdi Gogliji u Zagrebu određuje se nagrada od K 4000 (četiri tisuće kruna) za restauriranje triju slika u galeriji.

Po prijedlogu pr. člana i ravnatelja Strossmayerove galerije slika Klementa M. Crnčića dopušta se nakladnomu zavodu „Tipografija“ u Zagrebu, da za čitanke pučkih škola umnoža Mašićevu sliku „Gušćarica na Savi“.

28. aprila 1922.

Razredni predstojnik pr. čl. Martin Pilar pozdravlja novoga pravoga člana arhitekta Ćirila Ivekovića, koji zahvaljuju za izbor.

Uzima se na znaće odluka Srpske kr. akademije u Beogradu o zajedničkom radu obiju akademija oko priređivanja izložbi umjetničkoga salona u većim gradovima kraljevine.

Izriče se zahvalnost Vjekoslavu Novotnomu, profesoru u p. u Zagrebu, za poklonenu sliku Ferde Rusana.

U principu se prihvaća ponuda dra. Vinka Žganca iz Čakovca, da akademija u svojoj nakladi izda njegov Zbornik međumurskih pučkih popijevaka: priposlati primjeri toga rukopisa šaju se na stručno mnijeće pr. članu Frañi Duganu.

18. juna 1922.

Toplim riječma sjeća se razredni predstojnik arh. Martin Pilar počasnoga člana akademije Vlahu Bukovca, slikara i profesora u slikarskoj akademiji u Pragu, koji je preminuo ondje 24. aprila 1922., i saopćuje, da je akademija porodici vrijednoga pokojnika izrekla pismeno svoje saućešće. Slavnomu pokojniku nazočni članovi dovikuju: Slava!

Sa zahvalnošću uzima se dar Rudolfa grofa Normanna u Valpovu za Strossmayerovu galeriju slikâ: slika C. Rahla, „Glava Starca“; slika je izložena u galeriji.

25. oktobra 1922.

S toplim saućešćem uzima se na znanje vijest, da je Lujobarun Vranyczany, dobrotvor ove akademije, koji je tek onomadne poklonio galeriji vrijednu sliku Bonifacija Venežiana: „Marija Magdalena pred Isusom“, preminuo 14. jula 1922. i da je akademija pismeno izrekla saućešće porodici pokojnikovo.

Na usmenom referatu pr. čl. Frañe Dugana zaključuje se nemu povjeriti, da traži uputa u stamparijama, što bi stajalo izdanje Zbornika međumurskih pučkih popijevaka, što ga je spremio dr. Vinko Žganec, pa da o tome podnese pismeni referat razrednoj ili skupnoj sjednici.

Po prijedlogu pr. člana i ravnatelja galerije prof. Klementa M. Crnčića zaključuje se, da se dohodak od ulaznica u galeriju ima u prvom redu upotrebljavati za potrebe rečene galerije. Osim toga prihvaća se prijedlog uprave, da se nadziračima u galeriji, osim mjesečne njihove nagrade, koja je za sadašnje prilike neznatna, dade i 10% od prodanih ulaznica.

16. decembra 1922.

Sa zahvalnošću prima se kao poklon Strossmayerovoj galeriji slikâ radirung P. Saina, što ga je darovao akademiji Eugenu pl. Sladoviću, tajnik pokrajinske uprave u Zagrebu.

Razrednim predstojnikom za godinu 1923. ponovno se izabire pr. čl. arhitekt Martin Pilar.

Sa zahvalnošću prima se najavljeni poklon pr. člana arhitekta Cirila Ivekovića: „Katastar građevina u Dalmaciji“, i kad stigne, pohranit će se u arhivu akademije.

Razredni predstojnik pr. čl. arhitekt Martin Pilar poklađa arhivu dva pisma pokojnoga počasnoga člana Celestina Medovića, a spreman je dati i svoje arhitektske radie.

Odbor za terminologički rječnik.

5. marta 1922.

Pr. čl. dr. Tomislav Maretić saopćuje sadržaj dopisa Srpske kr. akademije u Beogradu, kojim se traži potanka osnova rada oko toga rječnika.

Nakon dužega vijećanja zaključuje se, bude li dovoljno sredstava, da se najprije izradi školska, a onda pravna terminologija, koje su najpotrebnije.

Odbor za Jugoslavenski enciklopedijski rječnik.

14. marta 1922.

Nakon svestranoga raspravljania o svrsi, opsegu i izradi toga rječnika povjerava se članu odbora dr. Franu Fancevu, ravnatelju kr. sveučilišne biblioteke u Zagrebu, da zasada sortira materijal, koji je za taj rječnik stigao, a ktomu da i dalje radi na biografijama pisaca i umjetnika.

Skupne sjednice.

22. januara 1922.

Pravoslavnomu bogoslovskom fakultetu univerziteta u Beogradu daju se, po njegovoj molbi, izdanja historijsko-filologičkoga sadržaja za fakultetsku biblioteku.

Odobrava se zamjena izdanâ matematičko-prirodoslovnih za izdanja prirodoslovnoga fakulteta u Masarykovu univerzitetu u Brnu.

Sa zahvalnošću prima se dar Frañe Dubokovića i brata njegova Jura od 10.000 kruna na uspomenu njihova brata Ivana.

Primaju se na znañe i odobravaju zapisnici sjednica razredâ historičko-filologičkoga od 9. januara 1922., filozofičko-juridičkoga od 22. januara 1922., matematičko-prirodoslovnoga od 11. januara 1922. i umjetničkoga od 13. januara 1922.

Odobravaju se zaključci sjednica akademije u prisutnosti izaslanika Češke akademije, kr. češkoga učenoga društva u Pragu, Srpske kr. akademije u Beogradu i Slovenskoga učenog društva u Ljubljani od 28. i daljih dana mjeseca oktobra 1921.

U financijski odbor bira se mjesto pr. člana dra. Marka Kostrenčića, koji je preuzeo poslove gospodarskoga tajnika, pravi čl. dr. Milivoj Maurović.

Povisuju se cijene starijih akademijskih izdanja.

U svečanoj sjednici čitat će pr. čl. dr. Stjepan Zimmermann svoju raspravu: „Juraj Dragišić (Georgius Benignus de Salvatis) kao filozof humanizma“.

Pravi član dr. Ferdo pl. Šišić predaje direktno skupnoj sjednici rukopis prijepisâ ispravâ iz Vatikanskoga arhiva, što ih je učinio dr. Viktor Novak, docent za pomoćne historijske nauke u zagrebačkom sveučilištu, svega za 18 štampanih araka, i skupna sjednica prihvata njegov prijedlog, da se dru. Viktoru Novaku u ime djelomične naknade troška boravljenja u Rimu, još prije rata, dade potpora od 10.000 kruna iz zaklade Tomašićeve, a rukopis da se štampa u „Starinama“.

3. maja 1922.

Gimnazijama u Subotici i u Požegi (Srbija) daje se popust od 50%, ako naruče sva izdanja akademije, a kod manje narudžbe popust od 25%.

Po želi dra. Ilije Abjanića, općinskoga liječnika u Imotskom, zaključuje se pohraniti u blagajni akademije njegovu oporuku.

Na zahvalnošću prima se poklon braće Turkovićâ iz Zagreba od 40.000 kruna sedampostotnoga investicionog državnog zajma kao zamjena za 20.000 kruna ugarskoga ratnog zajma, koji je bio određen za zakladu Petra Dragana Turkovića.

Primaju se na znanje i odobravaju sjednički zaključci razredâ: 1. historičko - filologičkoga od 22. aprila 1922.; 2. filozofičko-juridičkoga od 22. aprila 1922.; 3. umjetničkoga od 28. aprila 1922.

18. junija 1922.

Zamjenik predsjednika pravi čl. dr. Tomislav Maretić pozdravlja pravoga člana dra. Gustava Janečka, kojega je izbor za predsjednika akademije potvrđen ukazom ministarskoga savjeta od 3. maja o. g., i predaje mu poslove predsjedničke.

Predsjednik dr. Gustav Janeček zahvaljujući za pozdrav obećaje, da će svoje sile posvetiti radu za akademiju, naročito sanaciji financijskih poteškoća, u koje je ona zapala poratnim prilikama. Ujedno se sjeća pokojnoga pravoga člana dra. Vinka Dvořaka, marljiva, vrsna i općeno cijeñena učenika, kojega prirodna skromnost bila je jedinim razlogom, da i u akademiji nije već oдавно zapremio mjesto, koje ga je išlo po ñegovoj vrsnoći i radu.

Prima se na znañe izvještaj revizorâ blagajničkoga poslovañia od 1. januara 1921. do 13. júnija 1922., što su ga dali pr. članovi dr. Andrija Mohorovičić i dr. Vladimir Varićak, pa se prema ñihovu prijedlogu podjeljuje apsolutorij voditeljima tih poslova do rećenoga dana.

Primaju se na znañe i odobravaju zaključci sjednica razreda: 1. historičko-filologičkoga od 7. júnija 1922.; 2. matematičko-prirodoslovnoga od 23. maja 1922.; 3. umjetničkoga od 18. júnija god. 1922.

Odobrava se naert proračuna za financijsku periodu do kraja godine 1922. zajedno s obrazloženem, kako ga je predložio gospodarski tajnik pr. čl. dr. Marko Kostrenčić.

Odobrava se povišeñe honorara piscima i cijena knjigâ, kako ga je predložio gospodarski tajnik pr. čl. dr. Marko Kostrenčić.

Odobrava se u principu iznajmljivañe podrumskih prostorija u kući Trg I., br. 6, a ovlašćuje uprava, da zajedno s pr. članom arh. Martinom Pilarom zaključi ugovor, kojim se te prostorije daju u najam najboljemu nudiocu.

5. novembra 1922.

Sa zahvalnošću se uzima na znañe obavijest Posavske štedionice u Sisku od 22. júnija 1922., da je dr. Grga Tuškan, advokat i posjednik u Sisku, uložio u rećenoj štedionici svotu od 1,200.000 kruna kao dar Jugoslavenskoj akademiji pridržavajući sebi pravo doživotna uživañia prihodâ. Ujedno se zaključuje, da se osobito izaslanstvo akademije usmeno zahvali plemenitomu darovatelju.

Tako se isto sa zahvalnošću uzima na znañe, da je član dopisnik Jan ko Barlé, kanonik zagrebački, darovao akademiji 2000 kruna, a Eugen pl. Sladović, tajnik pokrajinske uprave u Zagrebu, Strossmayerovoj galeriji slikâ radirung P. Saina. Radirung će se pohraniti u grafičkoj zbirci galerije.

Uzimaju se na znanje i odobravaju svi zaključci u sjednicama razreda: 1. historičko-filologičkoga od 9. oktobra 1922.; 2. filozofičko-juridičkoga od 5. novembra 1922.; 3. matematičko-prirodoslovnoga od 9. oktobra 1922.; 4. umjetničkoga od 25. oktobra 1922. U vezi s potoćnim zapisnikom zaključuje se, da će se o pitaću štampaća „Zbornika međumurskih pučkih melodija“, što ga je predao dr. Vinko Žganeč, raspravljati, kad pr. član Fraňo Dugan podnese o tome pismeni referat i kad se utvrde troškovi štampaća.

Odobrava se novi pravilnik o nadziraću slika u galeriji.

U principu se prihvata izmjena izdanja akademije za izdanja saveznih akademija i ućenih društava i šilaće tih izdanja svima pravim ćlanovima dotićnih akademija i ućenih društava, i to tako, da svaki ćlan dobije izdanja onoga razreda, kojemu bi po svojoj struci pripadao.

12. novembra 1922.

Prema sadašćoj se vrijednosti novca uređuju nagrade tajnicima, knižničaru i arhivaru akademije.

Zamjeniku knižničara ćlanu dopisniku dru. Stjepanu Ivšiću dopušta se, da uzme kojega univerzitetskoga ćlaka kao pomoćnika u biblioteci, a taj bi imao nagradu od K 200 mjesećno.

Skupna sjednica, svećana, javna.

16. novembra 1922.

Pravi ćlan dr. Tomislav Maretić drži spomen-slovo Đuru Danićiću, pravomu ćlanu ove akademije i osnivaću Rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika, koji je umro u Zagrebu 15. novembra 1882., jednomu od prvih ćlanova ove akademije, istićući ćegove goleme zasluge za proćvat ove akademije.

III.

Glavna skupština.

6. aprila 1922.

Uzima se na znanje izvještaj pravoga člana dra. Marka Kostrenčića, koji je do glavne skupštine privremeno vodio blagajničke poslove.

Primaju se konačno zaključci o promjenama u dosadašnjim pravilima i prihvaća jednoglasno naert tih izmjena, koji se s obrazloženjem šale ministru prosvjete u Beogradu potvrde radi.

Biraju se tajnici za trogodište 1922. do 1925., pa je za gospodarskoga tajnika izabran pr. čl. dr. Marko Kostrenčić, a za književnoga tajnika dosadašnji tajnik dr. Duro Körbler ponovno.

Potom je obavljen izbor novih članova, pa su izabrani pravim članovima: 1. u razredu filozofičko-juridičkom član dopisnik dr. Albert Bazala; 2. u razredu umjetničkom arhitekt Ćiril Iveković, profesor u kr. visokoj tehničkoj školi u Zagrebu; članovima dopisnicima: 1. u razredu historičko-filologičkom: Luba Stojanović, stalni sekretar Srpske kr. akademije u Beogradu, dr. Aleksandar Belić, kr. univerzitetski profesor u Beogradu; 2. u razredu umjetničkom: mons. Janko Barlé, kanonik prvo-stolne crkve zagrebačke, i dr. Božidar Širola, kr. srednjoškolski profesor u Zagrebu.

Po zaključku skupne sjednice od 16. novembra 1919. prijedlozi se o izabranim članovima priopćuju u „Dodatku“.

Lubomir Stojanović

rodio se 6. augusta 1860. u Užicu. Srednoškolske i fakultetske nauke izučio je u Srbiji, u kojoj je, načinivši srednoškolski učiteljski ispit iz srpskoga jezika i književnosti, bio neko vrijeme namjesni realački učitelj. God. 1884. ode na naučni put u inozemstvo te na sveučilištima u Beču, Petrogradu, Berlinu i u Lipisci slušaše predavanja filologičkih struka, a jedan semestar pregledaše neke od većih evropskih biblioteka. Vrativši se nakon četiri godine u otačbinu bijaše do godine 1893. gimnazijski profesor u Biogradu, a te godine postade profesorom velike škole. Već prije toga izabra ga kr. srpska akademija za svoga dopisnoga člana, a g. 1894. za pravog. Sad je on sekretar iste akademije.

L. Stojanović stekao je lijepih zasluga kao izdavač srpskih književnih spomenika među publikacijama negdašnjega srpskog učenog društva i srpske akademije, a i jugoslavenske akademije (u „Starinama“ kn. 13. i 18.) i drugih nekih književnih i učenih društava. S osobitom pohvalom treba istaknuti njegovo izdanje dragocjenoga jevanđela Mirosavljeva g. 1898. Osim toga ima od nega lijep niz stručnačkih radna o srpskom jeziku i književnosti u „Glasu“ srpske akademije, u „Prosvetnom Glasniku“, u „Nastavniku“, u „Archiv-u für slav. Philologie“ i t. d. Još vala spomenuti njegovo valano izdanje Vukova Rječnika g. 1898., što ga je priredio u zajednici sa P. P. Đorđevićem, k tome dobro izdanje narodnih pjesama Vukovih pod kraj XIX. vijeka, napokon s velikim trudom i pomnož priredeno izdanje Vukove korespondencije („Вукѡва преписка“) u Biogradu 1907.—1912. u 6 debelih knjiga.

Poradi navedenoga valanog i zaslužnog rada predlažem jugoslavenskoj akademiji, da g. L. Stojanovića izabere za svoga člana dopisnika.

U Zagrebu. 26. novembra 1921.

T. Maretić,
pravi član jugoslav. akademije.

Dr. Aleksandar Belić.

rodió se 2. augusta 1876. u Biogradu. Gimnazijske je nauke izučio u Biogradu, a nakon njih bijaše neko vrijeme slušač biogradske velike škole, a iza toga (g. 1895.) ode u Rusiju te slušaše 4 godine predavañia iz slavenske filologije, i to najprije u Odesi, a poslije u Moskvi. U moskovskom sveučilištu g. 1899. proglašen je kandidatom sveučilišne profesure za slavensku filologiju, a g. 1899. stekao je doktorat filozofije u Lajpcigu. G. 1901. postao je izvanrednim profesorom biogradske velike škole, a g. 1904. redovnim. Kad je velika škola pretvorena u sveučilište, postade Dr. Belić sveučilišnim profesorom, pa to je on i danas, a od g. 1906. on je redovni član srpske kr. akademije.

Najznatniji naučni rad Dr. Belića obuhvata srpsko-hrvatsku dijalektologiju, i to u tolikoj mjeri i s takovom naučnačkom spremom, da se može i mora po pravdi reći, da je on danas najznatniji trudbenik na tome polu. S njegovim se nazorima, istina, može čovjek ovdje ondje i ne slagati, ali Dr. Belić i za takove nazore umije naći argumente, koje je vrijedno pročitati i uvažiti. Najkrupnije su njegove radnie na tome polu: Дијалекти источне и јужне Србије I. II. Biograd, 1905. Диалектологическая карта сербскаго языка. Petrograd, 1905. Замѣтки по чакавскимъ говорамъ. Petrograd, 1909. Prva od tih radnia štampana je u Српском дијалектологичком зборнику, књ. I. и II., — druga u Сборник-у по славяновѣдѣнію, књ. II., — treća u Извѣстия-ма ruske akademije, кн. 14. Osim toga ima od Dr. Belića lijep niz manjih dijalektologičkih članaka i ocjena u drugim publikacijama, osobito u časopisu Rocznik slawistyczny g. 1908.—1912.

Nije Dr. Belić obrađivao samo dijalektologiju: ima od nega i drugih radnia, kao što je o srpskim deminutivima i augmentativima u „Archiv-u für slavische Philologie“, кн. 23. i 26., — Прилози историји словенских језика у Глас-у с. кр. академије, кн. 62. — Акценатске студије u posebnim izdanjima srpske akademije, кн. 42. Napokon treba spomenuti, da Belić izdaje filologički časopis Јужнословенски филолог, od kojega su prva dva sveska izišla na svijet 1914., a onda je poradi rata morao biti obustavljen, ali ove godine nastavlja se. U tome časopisu ima dobrih članaka od Belića.

Nema sumnje, da će Dr. Belić, kako je marljiv i sposoban trudenik, a sada je u najboljim godinama, obogatiti našu naučnu književnost još mnogim znatnim plodovima svoga uma.

Akademija će dakle dobro učiniti, ako Dr. Belića izabere za svoga člana dopisnika, kako joj ja predlažem.

U Zagrebu, 26. novembra 1921.

T. Maretić,
pravi član jugoslav. akademije.

Dr. Albert Bazala.

Član dopisnik dr. A. Bazala radi na književnom polju već preko dvadeset godina, te se u to vrijeme pokazao kao revan suradnik na području naše prosvjete. Da se njegov rad pravo ocijeni, potrebno je upozoriti na pravac nastojanja, koji izvire iz lične sklonosti, da bi se tekovine nauke i naučnog rada što više privele životu. U više od pedeset rasprava u različnim časopisima, stručnim i književno-prosvjetnima, te u mnogobrojnim predavanjima uzeo je dr. Bazala riječ o aktuelnim pitanjima našega života, bilo da raspravi neke probleme filozofijskog, sociologijskog, pedagogijskog i općenoprosvjetnog znamenovanja, bilo da daje inicijativu za organizaciju rada. Tako je aktivno učestvovao u književnom pokretu našem u prvom deceniju našega vijeka, u radu oko reforme školstva, u pučko-prosvjetnom radu i drugdje sa želom, da bi poticajima, dobivenima iz nauke, naš kulturni i narodni život podjario, a ujedno da bi u našoj javnosti pobudio smisao za naučni rad i zanimanje za pitanja kulturna — što ga je i ponukalo, da se toliko posveti pučko-prosvetnomu nastojanju.

Ovaj opći pravac rada, kojemu je posvećen najveći dio radova dra. Bazale, mogao bi izazvati dojam, kao da je težište njegova djelovanja samo u primjeni nauke i u popularizovanju naučnih rezultata; ali nasuprot tomu moram nesamo istaći, nego baš naglasiti, da u svim njegovim radovima imade plodova samostalnih suđenja i inicijative te samostalna shvatanja životnih pitanja, oko kojih se većinom kreće filozofijski rad njegov. Neki od tih radova imaju istina poradi aktuelnosti polemički karakter, ali neki su od njih posvema stvarni, a po sadržaju i načinu, kako su obrađeni, daleko nad nivaeuom članaka u periodičkim časopisima. Da samo neke od njih spomenem. Rasprava „O umjetnosti“ (Glas M. H. 1906.) zauzima stajalište prema osnovnim pitanjima savremene estetike, te je kritičnošću svojom na visini naučnog raspravljanja; kao takva mogla bi bila i u „Radu“ izići. Samostalna je studija i „Narodna kultura“ (Kolo M. H. 1907.). Rasprava „O slobodi volje“ (Kolo M. H. 1910.) daje u zbitu obliku ozbiljan pokušaj rješavanja ovog problema. Na naučnoj je visini, sa samostalnim pogledima iznesen i „Problem ličnosti“ (Veda, letnik III. 1913.). Sve su to samostalne studije, kojima se pridružuje i uved

u Aškercova pjesnička djela „O Aškercu kao misliocu“ (M. H. 1913.); te uvod u Nazorovu „Utvu zlatokrilu“ pod natpisom „*Militia vita hominis*“ (Zagreb, 1916.).

Samostalnih misli i pogleda ima i u predavanjima „Osnovi modernoga nazora o životu“, „Etika i politika“, „Idealizam i materijalizam u povijesti“, „Etika i nacionalna ekonomija“. Ta su predavanja po obliku doista popularna, ali su ipak plod ozbiljna naučnog proučavanja i suđenja. A isto vrijedi i o raspravi „Iz života za život“ (Hrv. Njiva, 1919.), u kojoj je pretreseno pitanje o reformi škole na osnovi opsežna i temeljita poznavanja stručne literature.

Bit će možda i drugih radova u različitim časopisima, koje bi bilo vrijedno navesti, ali će jamačno dostajati i ove, da se stvori sud o dru. Bazali kao solidnu radniku, kojega interes leži očito na strani praktičnih problema etičkih, kulturno-socijalnih i narodno-prosvjetnih. Istaknuti mi je još i njegovu „Povijest filozofije“ u tri omašne sveske, koja je izrađena na osnovi samostalna izučavanja izvorâ, te koja — ma da je izašla u popularnoj knjižnici M. H. — ne zaostaje po naučnoj vrijednosti za sličnim učenicima u drugih naroda, a k tome je prvo djelo te vrste u nas.

U akademiji je dr. Bazala čitao dvije rasprave, koje nijesu štampane. Rasprava „Savremena filozofija prirode“ bila je zamišljena kao kritika Machove i Ostwaldove nauke. Nije mi poznato, zašto je ostala neizvedena: Bazala je čitao samo osnovni dio, naime „Pregled problema u savremenoj filozofiji prirode“. Druga pak rasprava „Kačičeva Elementa peripatetica“ izrađena je u cijelosti, ali je autor želio, da je upotpuni na osnovi nekih djela Duns Scotovih, kojih u zagrebačkoj biblioteci nema, a poslije nije dospio, da po tom poslu na neko vrijeme ode u Beč. Rasprava „Filozofijski portret Frañe Markovića“ primljena je i već doštampana u „Radu“.

Na osnovi tih ovdje objektivno iznesenih činjenica predlažem dra. A. Bazalu za pravoga člana naše akademije.

U Zagrebu, 25. studenoga 1921.

Dr. D. Arnold.

Dr. Božidar Širola.

Dr. Božidar Širola rodio se 20. XII. 1889. u Žakaću (Pokupje). Pučku školu i gimnaziju svršio je u Karlovcu, a sveučilište u Zagrebu. Od 1913. služio je kao profesor matematike i fizike u realnoj gimnaziji u Zagrebu, zatim u zem. obrtnoj školi, a sada služi u srednjoj tehničkoj školi u Zagrebu. Osim toga je dodijeljen etnografskomu muzeju, da uredi muzikalnu zbirku.

Glazbu je učio kod Dragutina Honse u Karlovcu (gusle i teoriju) i kod Ivana pl. Zajca u Zagrebu (kompoziciju). Komponirao je operu „**Stanac**“ (izvedena prvi put 1915. u listopadu). 1904. izdao je zbirku pjesama „**Mrazove sestrice**“. God. 1917. napisao je pantomimu „**Sjene**“. 1919. izdao je „**Popevke**“ (riječ i Domnjanica). Nedavno (20. XI. 1921.) izveden je njegov gudalački **kvartet** po međumurskim motivima.

Osim kompozicijâ napisao je ou nekoliko rasprava o glazbi: „Hrv. popijevke kod Haydna i Beethovena“ (Hrv. Prosvjeta 1914. br. 3.), „O istarskoj pučkoj popijevci“ (Savremenik 1919. br. 11. i 12.), „Das istrische Volkslied“ (Doktorska disertacija).

U časopisu „Sv. Cecilija“ donio je referate (dosta opširne) o nekim radnima: Dr. Lach: „Crkvene pjesme u nekadašnjoj osorskoj biskupiji“ (1918. str. 133. i 166.); Dr. Lach: „Studien zur Entwicklungsgeschichte der ornamentalen Melopöie“; Dr. Lach: „Popijevke kavkaskih i tatarskih plemena“ (1918. str. 186.); Dr. Lach: „Popijevke finsko-mađarskih plemena“ (1919. str. 102.); Dr. Lach: „Promicatelji ruskoga crkvenoga pjevača“ (1919. str. 119.).

Uvažujući dosadašnji mnogostrani rad Dra. Širole nada se potpisani, da će on i dalje raditi i kao kompozitor i kao znanstveni radnik na polju glazbene umjetnosti, te predlaže, da ga „Jugoslavenska akademija“ izabere za svoga člana dopisnika u umjetničkom razredu.

U Zagrebu, dne 24. XI. 1921.

Fraño Dugan.

Janko Barlé.

rodio se 12. III. 1869. u Budanama (Vipavska dolina) u Krańskoj, gdje mu je otac bio učitelj. God. 1871. bio je otac premješten u Podzemel na Kupi kraj Metlike, gdje je živio među Belokrańcima i Hrvatima. Pučku školu i nižu gimnaziju svršio je u Novom Mestu. Višu gimnaziju svršio je u Karlovcu i Zagrebu, teologiju u Zagrebu, gdje je 1892. zaređen za svećenika i poslan za kapelana u Garešnicu. 1893. pozvan je u Zagreb i namješten u nadbiskupskoj pisarni. Uza to je bio i kateheta u različnim školama. 1904. postao je prebendarom, a god. 1916. kanonikom zagrebačkim, te djeluje kao ravnatelj nadbiskupske pisarne.

Barlé je radio u različnim granama literature. Još kao dak pisao je crťice u „Doleńske Novice“. Sakupľao je u Bijeloj Krajini narodne pjesme i pripovijetke, običaje i poslovice. U „Letopisu Matice slov.“ opisao je „Ženitvańske običaje Belih Krańcev“ i priopćio veliku zbirku riječi, poslovića i t. d. pod natpisom „Iz narodne zakladnice“. Mnogo je pisao i za druźbu sv. Mohora. Za „Dom in Svet“ je napisao mnoge crťice, pripovijesti, životopise hrv. kniźevnika, kniźevne ocjene i t. d. Sarađivao je kod „Slovana“ i „Łubl. Zvona“. Pisao je članku u „Izvjestja muzejskega društva“.

Kao kapelan u Garešnici počeo je proučavati hrvatski narodni život: zanimao se poimence za narodno vezivo, ornamentiku i t. d. Kad je 1893. namješten u nadbiskupskoj pisarni, počeo je proučavati zanimľive zapisnike kanonićkih vizitacija, te se njegova pažńa svratila na povijest zagrebaćke nadbiskupije. U „Katolićkom Listu“ je izašlo nekoliko članaka iz toga područja. U „Obzoru“ je priopćio „Povijest župe sv. Marka“ (izašla i u posebnoj kniźici). U „Prosvjeti“ je izašla „Povijest župe sv. Ivana“. U „Kat. Listu“ je objelodaněn „Zagrebaćki arhidakonat“. Nadalje je izdao „Povijest turopoljskih župa“ i „Povijest Varaždinskih toplica“. Mnogo je članaka priopćio u „Vjesniku zemaľskog arkiva“ i u „Vjesniku hrv. arheol. društva“. Više godina bio je urednikom izdanńa Sv. Jeronima.

God. 1913. primio je uredništvo lista „Sv. Cecilija“, koji je podigao na veliku visinu. Kao urednik glazbenoga lista, a i sam dobar poznavalac crkvene i slavenske glazbe, dao se na izučavanje naše glazbene prošlosti, te je objelodanio niz vrlo zanimľivih i vrijednih članaka i raspravá iz toga područja. Između mnogih neka bude spomenuta njegova krasna rasprava „Pavľinska pjesmarica“

Kako se po tom prikazu vidi, Barlé je dosada bio vrlo marljiv radnik na polju naše kulture, te je osobito zaslužan za povijest te kulture. Budući da je njegovim radom opravdana nada, da će on taj rad i nastaviti i u njemu napredovati, predlaže ga potpisani za člana dopisnika u umjetničkom razredu.

U Zagrebu, dne 24. novembra 1921.

Fraño Dugan

IV.

Svečana sjednica.

8. aprila 1922.

Govor pokrovitela akademije dra. Ante Bauera.

Svečani zbore!

Gospodo akademici!

Kad evo na koncu 55. godine života Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti otvaram ovu svečanu akademsku sjednicu, dopustite mi, da kao pokrovitelj i član nezin srdačno pozdravim odlične i mile vaše učešnike ove naše skromne svečanosti, kao što i Vas, poštovani moji drugovi akademici.

Iz tajničkog izvještaja razabrat će ugledna ova skupština, da još uvijek nije stiglo rješenje Njegova Veličanstva o potvrdi našega predsjednika Dra. Gustava Janečka, koji je izabran 25. aprila prošle godine. Ja sam kao pokrovitelj akademije za posljednjih mjeseci ponovno i usmeno i pismeno požurivao rješenje i u Zagrebu i u Beogradu, i koliko je meni poznato, moram izjaviti, da na tom nama nemilom događaju nema krivice u Beogradu. Nadaće će, tajnički izvještaj pokazati, kako je, nadam se samo časovito upravo dezolatno stanje finansijsko našega zavoda. Ja ipak imadem vedar pogled u budućnost. Držim naime, da nije moguće, da današnji imućnici širom naše prostrane domovine, kad saznadu pravo imovinsko stanje naše i uzroke njegove, i kad prosude posljedice, koje bi bez pomoći morale nastupiti, ne bi se sjetili naše akademije, ovoga velikoga tvora hrvatskoga naroda i njegova predvodnika neumrloga Strossmayera, kako su se nega nekada dobrotvornom rukom svojom sjećali toliki rodolubi, koji su znali, što vrijedi narodu i domovini akademija znanosti i umjetnosti. Sasvim opravdano nadaće držim, da će i kr. vlada naći načina, kako će uza sve poštovanje zakona i parlamentarnih načela, prema

danom obećanju brzom pomoći doskočiti potrebama ovoga visokoga zavoda nauke i umjetnosti. Jer ako naša akademija i jest po svojim pravilima „prema državnoj upravi tijelo samostalno“, ipak ona kao „zemaľski zavod“ izvršuje odlične funkcije višega narodnoga i državnoga života. I dosada je, osobito u novije vrijeme, naša vlada doista išla u susret našim potrebama. Vedar pogled u budućnost imadem još i po nekim drugim činenicama.

Naša je akademija u svezi s beogradskom akademijom stupila u uniju akademijâ u Bruxellesu, pa je za zajedničkog izaslanika obiju akademija izabran za godišnju skupštinu u godini 1922. naš počasni član Dr. Fran Bulić, a za njegova zamjenika odlični član beogradske akademije Dr. Nikola Vulić.

Tečajem minule godine 1921. stupile su u savez za zajednički rad zagrebačka, beogradska i praška akademija, kao što i naučno društvo u Pragu i učeno društvo u Ljubljani. Tako se u čednijem doduše opsegu ostvarila velika misao zajednice svih slavenskih akademija, koja se bila sklopila baš u oči ratnih kataklizama god. 1912. u Petrogradu. Već 28. oktobra mogla je naša akademija u posebnoj svečanoj sjednici pozdraviti mile svoje goste, izaslanike tih učenih zavoda. Izatoga su se nastavila vijećanja od 28.—31. oktobra, te su jednoglasno stvoreni vrlo važni zaključci o budućem zajedničkom radu. S radošću konstatujem, da su sve te zaključke svojih izaslanika kasnije potvrdili njihovi mandatar, — a posebice mi je istaknuti, da su naša i beogradska akademija prihvatile one zaključke, koji se tiču nekih naših užih zadataka. Napokon su obje naše akademije odlučile nastaviti ono veliko djelo, o kom su bili začeli dogovori već god. 1910. i izatoga su se vršile pripravne radnje sve do početka srpskoga rata, — a to je „Jugoslavenski enciklopedički rječnik“. Tako se možemo nadati, da će se za najbližih godina moći započeti s izdavaњem prvoga dijela rječnika životopisâ onoga velikoga broja naših ľudi, koji su kroz stoljećima na kojem polu rada stvarali ono blago, koje mi zovemo kulturnim i narodnim životom naše prošlosti, naše sadašnjosti, i ako Bog da, naše bolje i sretnije budućnosti!

Svečani zbore! U tom zborniku životopisâ naćiće mjesta nesamo oni drugovi naši, koji su prošle godine otišli s ovoga svijeta: Tihomir Ostojić, Ivan Milćetić i nedavno preminuli Luka Jelić, nego i velika historićka lićnost, prvi kralj Hrvata, Srba i Slovenaca — Petar I. Veliki Karađorđević. Naša je akademija u žalobnoj svečanoj sjednici od 19. augusta prošle godine oznaćila i poćalila

taj narodni gubitak, pa i ovom zgodom kličemo: Slava velikomu kralju osloboditelju, pod kojim su se ostvarili snovi i težnje tolikih vijekova i tolikih najplemenitijih narodnih ljudi. Tim je idealima služio i veliki naš osnivač, pa će i naša akademija, ne obazirući se na časovita talasaња dnevnih zabluda, te ideale nositi čiste i nepatvorene u duhu Strossmayera, i služiti im na najplemenitiji i najtrajniji način: gajeњem znanosti i umjetnosti, tih besmrtnih plodova života čovječanstva.

U to ime Vas, gospodo, pozdravljam najsrdačnije!

Izvještaj privr. I. tajnika dra Gavre Manojlovića o gospodarskim prilikama i općim događajima u godini 1921.

I.

a)

Skupna sjednica akademije od 29. maja 1921. odredila je rok akademijskoga proračuna od 1. januara 1921. do 31. maja 1922., da bi se time došlo u paralelu s tadašnjim trajanjem državnoga buđeta. Zato se u glavnoj skupštini akademije za 1921. godinu, održanoj prekjucher, 6. aprila 1922., nije mogao dati pregled zaključnih računa za taj sedamnaestomjesečni finansijski period, a niti proračun za budući period. S toga razloga mogao je pr. član dr. Marko Kostrenčić, koji je počevši od 23. oktobra 1921. vodio blagajničke poslove, glavnoj skupštini dati samo informativno izvješće o finansijskom stauu akademije, kakovo je bilo 31. marta 1922. Glavna skupština to je izvješće primila na znanje.

To izvješće iskazuje prema blagajničkim knjigama doduše suvišak od 213.084-57 K, plasiran ovako: pričuvni fond 90.500 K, autorski predujmovi 16.265 K, na tekućem računu 99.974-17 K, gotovina blagajne 6.345-40 K, zajedno: 213.684 K 57 fl.

Ali ako se taj suvišak rasvijetli, izlazi ova slika:

1. Pričuvni fond, uz 44.000 K $4\frac{1}{2}$ -postotnih založnica dvaju zagrebačkih novčanih zavoda i uz 20.000 K 7-postotnoga državnoga investicijskog zajma, ima i 26.500 K austro-ugar-kih ratnih zajmova, koji ne nose nikakova prihoda. Ostaje dakle samo 64.000 K, koje nose prihoda. 2. Predujmovi na autorski honorar samo su evidencija, pa se ugase, čim su djela naštampana te se honorari definitivno obračunaju, a to će najvećim dijelom biti kod skorih ovogodišnjih publikacija. 3. Svota na tekućem računu, 99.974-17 K, i 4. blagajnička gotovina, 6.345-40 K, u svemu 106.319-57 K, zapravo je dug akademije svojim fondovima sa specijalnim namjenama, koji se, pošto je taj novac nedavno unišao, ima po zaključku akademije pridržati u blagajni do konca ovoga finansijskog perioda. To je: a) 52.050 K, koji se ima pridodati fondu pok. bana dra. Nikole pl. Tomašića, b) legat pok. opata i župnika Matije Penića od 5000 K i dar braće Dubokovićâ od 10.000 K; ovih se 15.000 K ima po pravilima akademije dodati uenoj temeljnoj zakladi, od koje se samo kamati smiju trošiti sa četiri petine. Otpada dakle od

pomenutih 106.319⁵⁷ K, tekućeg računa i blagajničke gotovine odmah 67.050 K, a ostaje samo još **39.269⁵⁷ K** raspoloživih.

No i od ove sume vode se u evidenciji s posebnom namjenom: a) 14.261⁴⁰ K za izdavanje dalmatinskih gradskih statuta; b) za priprave za veliki „Rječnik hrv. ili srp. jezika“ 4150 K; c) za „Hrvatski biografički rječnik“ 14.260⁴⁹ K; d) za prirodoslovna istraživanja 6441 K 94 fil.; e) sav dosadašnji prihod fonda generala Czerliena za Jugoslavenski enciklopedijski rječnik 18.942¹⁶ K; u svemu dakle 58.055 K 99 fil. Time konačno izlazi **mañak** od 18.786 K 42 fil.

U stvari je taj mañak pokriven onim vrijednim papirima pričuvnoga fonda sa 64.000 K, pa tako ostaju **blagajnička aktiva** sa **45.213 K 58 fil.**

Takovo je dakle stanje blagajne ovih dana, kad su djela akademije za 1921. godinu već gotovo sva doštampana, pa akademiji na vrata kucaju štamparski računi, koji se primiču visini od 800.000 K ili 200.000 D. Što je pak akademija u toj godini mogla za putovanje i boravljenje izvan Zagreba podijeliti potpore od 42.000 K u naučna istraživanja na polu historije, naučne i lijepe književnosti, a k tome još 9600 K za prirodoslovna istraživanja, potječe za prvo iz prihoda zakladâ Račkoga i Smičiklasa, a za drugo iz godišnjih prinosa povjereništva za prosvetu i vjere za prirodoslovna istraživanja zemlje.

b)

Da bismo mogli sami sebi dati račun o postanku sadašnjega teškoga financijskog stanja akademije, a i javnosti podati razjašćenje, budi mi slobodno zahvatiti najprije nešto u bližu prošlost, a onda razložiti sadašnji položaj, koji se može i popraviti, uz neke uvjete!

Akademija je 1911. godine izdala **13** djela s troškom od 42.500 K*), 1912. godine **14** djela s troškom od 53.000 K, 1913. godine **17** djela s troškom od 72.500 K, 1914. godine **16** djela s 51.500 K, 1915. godine **17** djela s 52.500 K, 1916. godine **18** djela s 69.000 K, 1917. godine **15** djela s 74.500 K, 1918. godine **11** djela s 82.000 K, 1919. godine **8** djela s 77.500 K, 1920. godine **8** djela s 263.500 K. Napomiñem, da velika većina tih djela jesu knjige, a samo 2, 3 ili najviše 4 jesu sveske.

Trošak za ta izdanja u spomenutih 10 godina namirivala je iz četiri izvora :

*) Zaobljeno, bez sitnih cifara.

1. Prihodom od temeljne svoje zaklade, koji je 1911. godine bio 17.800 K, pa se pomalo povećavao time, što se svake godine priklapa zakladi jedna petina čistoga prihoda naša. Tako je taj prihod bio 1918. godine porastao, uz neke računske predašnje zaostatke, na 24.400 K. No već 1919. godine bio je, poradi poremećeća u izdavañu kamata državnih papira, pao na 22.000 K, a 1920. godine pao je čak na 11.600 K poradi izostatka kamata broja tih papira (rente predašnje države) i t. d. Sve te sume, pa i najmañia od njih, bile bi znatne, kad bi se izrazile u sadašnjoj vrijednosti našega novca.

2. Čistim prihodom od kuća, koje su vlasništvo akademije; taj je prihod bio godinā 1911., 1912., 1913., 1914. ovolik: 14.000 K, 14.800 K, 13.800 K, 15.500 K, pa se do 1920. godine popeo samo na nešto 18.000 K. Kad bi se samo prihod od 14.000 K godine 1913. pretvorio brojevno u sadašnju vrijednost krune, bio bi to, uzevši ga samo 30 puta većim, prihod od sadašnje 420.000 K (!).

3. Prodajom akademijskih publikacija, koja je prema zaključnim računima od 1911. do 1920. godine donosila krunā: 5600, 5900, 7000, 5500, 6200, 21.000, 31.000, 30.300, 74.000, 97.000. U 1921. godini prodalo se kniĝa za 56.000 K. Pretvorimo li prihod taj za 1913. godinu od 7.000 tadašnjih kruna u vrijednost sadašnjih, pa uzmimo i opet samo 30 puta veću vrijednost tadašnje krune, evo 210.000 današnjih kruna.

4. Godišnom potporom kr. zemaljske vlade: od 1911. do 1918. godine po 25.000 K, 1919. godine 33.000 K, a 1920. godine 72.500 K. Onih 25.000 K bilo bi danas brojevno bar 750.000 K. Za 1921. godinu primila je akademija od povjereništva za prosvetu i vjere 20.000 K, a doznačeno joj je još i 35.000 K, ali kredit za to potrebno je da odobri gospodin ministar financijā. Za 1920. godinu uvršten je i prinos ministarstva prosvjete od 36.000 K za izdavañe jednoga matematičko-fizikalnoga djela.

No već 1917. godine počeli su rasti štamparski troškovi. Tako se 1918. godine potrošilo za 11 djela više negoli za 15 djela predašnje godine, a još više negoli za 18 djela godine 1916., dok se samo za 8 djela 1920. godine potrošilo 3 puta koliko za 11 djela 1918. godine ili za 18 djela godine 1916. Pri tome su se autorski honorari samo jednom povišili, i to sasvim neznatno. No skupoća štampanja toliko je već do današnjega dana narasla, da bi akademija samo za 9 djela, koja su za 1921. godinu već

ili štampana ili se doštampanavaju, imala platiti otprilike 800.000 K, dakle za jedamput mañe djela, koliko ih je bilo 1916. godine, bit će troška 16 puta toliko: štampanje je dakle poskupilo (vrijednost je novca pala) za 32 puta.

Kao i uvijek, akademija je bila vrlo štedljiva trošeći na svoju upravu. Tu je zajedno s materijalnim izdacima potrošila 1911. godine 4900 K, 1914. godine 5700, 1915. godine 7100 K, 1916. godine 8300 K, 1917. godine 8500 K, 1918. godine 8.800 K, no već 1919. godine 13.200 K, a 1920. godine 28.900 K, sve najviše zaradi velikoga povećanja materijalnih izdataka za knjižnicu i arhiv (minimum 1850 K god. 1914., a maksimum 3000 K 1920. godine potrošeno) i za Strossmayerovu galeriju slika: (potrošeno najmañe 1300 K god. 1912., a najviše 8300 K 1920. godine zaradi povišica paziteških plaća). Za sabiranje građe, i znanstvena istraživanja izdalo se najviše 1913. godine i naime 11.500 K (današnja 30-struka brojeva vrijednost bila bi 345.000 K), kad je počeo stizati specijalni prinos kr. zemaljske vlade za prirodoslovna istraživanja zemlje, ali se poslije toga zaradi ratnih i zaratnih neprilika moglo na to izdavati razmjerno malo. Godine 1920. izdalo se za to samo 4080 K.

Uz najveću dakle štednju akademije kod upravnih i drugih troškova i uz najveći prijem upravnih i naučnih i umjetničkih radnika sada se naša akademija nalazi pred teškim financijskim problemom. Ne uzimam u obzir pitanje bar nominalne povišice autorskih honorara, koji su daleko pod minimumom honorara drugih izdavačkih institucija; članovi akademije ne će s toga razloga nikada napustiti svoje suradnje. Ali su tu dva druga teška problema: 1. U prvom redu treba da se izvrše nastajuće letne sezone doduše samo najpotrebniji, ali dosta opsežni popravci kuća akademije, što se za ratnih godina i zbog sve veće skupoće triju godina dosada nije moglo učiniti. Sada to prema načelima razumna gospodarstva treba učiniti. A za to ne dotječe ona povišica od najamnine, koja je počevši od 1. julya 1921. moguća, jer svi stanovi u tim kućama (osim jednoga, a i taj je pod sudbenim sporom mimo akademiju) izdati su strankama, kojima se stanarina mogla povišiti samo trostruko. 2. Druga je briga, još veća, kako da se namire štamparski troškovi bar za 1921. godinu. A koliko su troškovi štampe porasli, vidi se već samo po ovom računu: Godine 1914. stajao je 1 štampani tabak „Rada“ historičko-filologičkoga i filozofičko-juriđičkoga razreda, zajedno s autorskim honorarom od 80 il

60 K, poprijeko samo 180 K, dakle bez toga honorara samo 100 do 120 K; takav jedan tabak u 1920. godini, s autorskim honorarom od 120 ili 90 K, stajao je 2215 K, dakle bez toga honorara poprijeko 2120 K; za prošastu 1921. godinu stoji taki arak, bez autorskoga honorara, već 3600 K (što bi doduše, svedeno na 30-struku, recimo, veću vrijednost predratnoga novca, bilo opet samo 120 K).

e)

Razumljivo je dakle u našim prilikama, gdje gotovo i nema kao u Engleskoj ili Americi za kulturne institucije širom otvorenih ruku u bogatih privatnika, što se akademija već 11. decembra 1920. obratila s molbom povjereništvu za prosvjetu i vjere u Zagrebu za bar šesterostruko povećanje redovne godišnje potpore, uza što obilniju izvanrednu, navodeći kao primjer, da bi novo izdana kataloga Strossmayerove galerije slika stajalo po prilici 80.000 K. Povjereništvo je s velikom susretljivošću odgovorilo 16. februara 1921., da je kr. zemaljska vlada „u svom predlogu proračuna za 1921./22. godinu znatno povisila iznos državnoga prinosa za“ akademiju. Na to se obratila akademija 6. marta 1921. i napose gospodinu ministru prosvjete, da bi za sastavljanje državnoga proračuna za 1921./2. godinu pored potpore ovdašnjega povjereništva za prosvjetu i vjere uvrstio specijalnu potporu od 200.000 dinara, kojom bi akademija izdavala osam zaostalih najvažnijih svojih izdanja za historiju, jezik i književnost. Na tu našu predstavku stigao je vrlo povoljan odgovor od 11. marta 1921. godine PBr. 853., da je gosp. ministar prosvjete odlučio tu pomoć od 200.000 dinara unijeti u 236. partiju državnoga proračuna, a po nalogu gospodina ministra stiglo je iz ministrova kabineta još i vrlo laskavo pismo našem zamjeniku predsjednika. Prema tome je mogla akademija sastaviti svoj proračun za 1921./2. godinu, prilažujući se time uz tada osnovani državni proračun od 1. junija 1921. do 31. maja 1922.; u taj proračun uneseno je izdavanje njenih knjiga (11) sa iznosom od 526.000 K. Knjige su se počele štampati.

Tako se sudbina namirena tako povećanih izdataka za publikacije veže za sudbinu državnoga proračuna. Kad je tako 1. junija 1921. akademija zamolila gospodina ministra prosvjete, da joj se doznači ta pomoć ili bar polovina nezina, stigao je odgovor, „da je nemoguće isposlati onu sumu unijetu u bužet kao potporu, dok parlamenat ne odobri nov državni proračun za

1921./22. godinu“. A kad se štampaće knjiga već primicalo kraju, obratila se akademija ponovno 1. decembra 1921. godine gospodinu ministru prosvjete, a podjedno i gospodinu ministru financija, ističući, da je na osnovi te potpore sastavljen nezin buĝet za 1921./2. godinu i ona je samo time „mogla razviti živlu djelatnost nego što bi to bilo moguće prije toga“; „samo tako mogla je stupiti u bliži doticaj sa Srpskom kralj. i sa češkom akademijom poradi uzajamnoga rada i zajedničkoga pothvata“. Odgovor bijaše sa strane ministarstva prosvjete 15. decembra 1921. PBr. 4096., „da je za sada apsolutno nemoguće doznačiti ma i najmanju državnu pripomoć stoga, što projekt o pripomoći od 200.000 dinara, koja bi se imala doznačiti akademiji, nema još zakonske sile, pošto još nije prošao kroz Zakonodavni Odbor i Parlamenat“. No „čim taj projekt bude uzakonjen i kredit od označene svote otvoren, moći će se izići u susret“. Istoga dana odgovorilo je ministarstvo financija otpisom pod brojem 181.009. ovoga sadržaja: Ta svota unesena je u predlog buĝeta za 1922. godinu, ali se na nezin račun ne mogu odobriti nikakvi krediti, jer taj buĝet još nije votirala Narodna Skupština te on nije postao zakonom. No za vrijeme od 1. VI. do 31. XII. 1921. kao za trajanja toga zasebnoga buĝetskoga perioda mogu se činiti samo oni izdatci, koji su odobreni po buĝetu za 1920./21. godinu.

Na žalost pak, u državni proračun za 1920./21. godinu, na temelju kojega državna uprava smije trošiti u 1922. godini ova prva 4 mjeseca, za akademiju je uvrštena ona za današnje prilike mala svota od 70.000 K, koja je bila uvrštena kao potpora od hrv.-slav. povjereništva za prosvjetu i vjere. Dio te sume dosada je akademija primila.

Prema takim prilikama obratila se akademija opet gospodinu ministru prosvjete 9. januara 1922., obrazlažući svoju tešku situaciju kraj već gotovo doštampanih knjiga, s molbom, da bi za posljednjih sedam mjeseci 1921. godine, na koje se akademija oslanjala, u iznosu od 116.000 dinara, možda iz koje druge raspoložive stavke pomoć stigla, pa bi se tako zajazila praznina od posljednjih 7 mjeseci 1921. godine i lakše dočekalo uzakonjenje državnoga buĝeta za 1922. godinu. Stigao je odgovor od 2. februara 1922. PBr. 130., da je „apsolutno nemoguće izdejstvovati doznaku od 116.000 dinara za 7 mjeseci 1921. godine, jer ta doznaka zakonski ne postoji sve dokle proračun ne bude odobren od Narodne Skupštine“.

Očekujemo dakle i nade svoje polažemo u to, da se državni buĝet što prije uzakoni. Vidimo naklonost kompetentnih faktora stim više, što je na posebnu predstavku naše akademije od 13. decembra, koja je našla moralne potpore i sa strane posestrime Srpske kralj. akademije, na osnovi zaključka u III. sastanku saveznih akademija i učenih društava čeških i jugoslavenskih 29. oktobra 1921., ministarstvo prosvjete istim svojim odgovorom od 9. februara 1922. PBr. 130. obavijestilo akademiju, da je „svojim aktom od PBr. 4219. od 27. XII. 1921. molilo ministarstvo financijâ za naknadni kredit“ „od 60.000 dinara“; tim bi se naime pospješilo izdavanje monumentalnoga našega „Rječnika hrvatskoga ili srpskog jezika“, koji teče već od 1880. godine pa je stigao sada do riječi „odnos“. Sa svoje strane akademija, budući da su dosadašnje cijene njenih publikacija bile prema sadašnjoj vrijednosti novca odviše niske, ukinula je rasprodavanje cijelih serija publikacijâ uz obačene cijene i znatno povisila — ali u omjeru prema drugim knjigama još uvijek dosta blago — prodajnu cijenu svojih izdaña. U drugu je pak ruku, na osnovi radosna iskustva, da se s našim državnim ujedinjenjem narodnim, iz svih naših krajeva javljaju sve to veće narugbe knjigâ naše akademije, odlučila, da se počevši od publikacijâ za 1922. godinu poveća broj naklade naših knjiga. No to i opet dovodi do većega štamparskoga troška za bližnu budućnost.

Tako dakle uza sve nade, koje leže u budućnosti, stoji naša akademija sada pred problemom, kako da pokrije štamparske račune za 1921. godinu u iznosu od preko 200.000 dinara, a kako da za 1922. godinu osigura pokriće takvih izdataka. Bit će ozbiljan zadatak skore skupne sjednice akademije, da taj problem pokuša riješiti, dok ne uzmogne stići ona državna pomoć, za koju držimo da je Jugoslavenskoj akademiji osigurana. Svakako će joj se nametnuti težak prijedor, da za neko vrijeme izdavalačku svoju djelatnost i opet vrlo stegne, koliko i bilo to štetno za narodnu našu kulturu kraj gotove veoma obilne građe osobito na polju domaće historije, narodnoga jezika, književnosti, prava i folklorâ. U krajem slučaju akademija će biti prinuđena, da izdavanje knjigâ sasvim prekine. Treba naime imati na umu ovo: Kako već istakoh, još je 1916. godine mogla akademija izdavati 18 djela, a još i zatim 1917. godine 15 djela kraj onoga rashoda akademije, u kojem je samo otprilike jednu petinu namirivala državna potpora, a otprilike četiri su petine namirivali vlastiti prihodi akademije; naprotiv je u godini 1920. trostruko povećan sav

rashod nezin namiren opet samo u jednoj petini državnom potporom, a drugo su pokrili samo nešto povećani vlastiti prihod akademije, a utrošile su se gotovo sve neizine pričuve. Za 1921. godinu vidimo pak, kraj izdaća od samo osam djela, da bi se silno povećani troškovi mogli namiriti samo takvom državnom potporom, koja bi vlastite prilike i mali ostatak pričuve akademije nadmašila nekoliko puta.

Ali smo uvjereni, na osnovi same stvari, kulturne nužde narodne, i na osnovi izloženih činjenica i susretaća, da će državna vlast naći ustavne bužetovne mogućnosti realizirati u najbliže vrijeme doznačenje onih 160.000 dinara potpore, koji su izostali za posljednjih 7 mjeseci godine 1921., zatim onih 200.000 dinara uvrštenih u državni proračun za 1922. godinu — sve i ne čekajući, da taj bužet postane zakonom, a i onih 60.000 dinara u pomoć za brže t. j. opsežnije štampanje velikoga „Rječnika hrvatskoga ili srpskog jezika“, za koje gospodin ministar prosvjete već je zatražio kredit od gospodina ministra financija. Inače bi nesamo specijalni naučni rad naše akademije izostao, nego i onaj zajednički sporazumni rad, koji tako lijepo veže Jugoslavensku akademiju sa posestrimom Srpskom kralj. akademijom, sve da poblize i ne uđem u zasnovani rad one zajednice, koji bi naše obje akademije vezao s Češkom akademijom i Češkim i Slovenskim učenim društvom.

II.

Tu je naime najsvjetliji momenat, koji se ima trajno unijeti u analima naše nauke i umjetnosti. Sa posestrimom akademijom u Beogradu vezalo je našu u Zagrebu zajednički zasnovano veliko djelo enciklopedičkoga rječnika o južnom slavenstvu još od 1909. i 1910. godine. U Petrogradu je doduše 1912. godine, uza suradnju naših izaslanika pravoga člana Dra. Vatroslava Jagića i člana dopisnika Ivana Milčetića, osnovana zajednica svih slavenskih akademija, ali nije stigla dale od toga, kada li je valovi općega rata i unutrašnjega proloma u Rusiji zasušile — bar za sada. Već 1920. godine, kako je u laškoj svečanoj sjednici 26. aprila 1921. izvijestio prvi tajnik Dr. Juraj Majcen, stupile su Jugoslavenska i Srpska kralj. akademija sa Češkom akademijom i Češkim učenim društvom „u savez, koji bi imao promicati naučna nastojanja u češkoslovačkoj i našoj državi“. A svo lani 28. do 30. oktobra sastadoše se na vijećanju u Jugoslavenskoj akademiji u Zagrebu izaslanici Češke akademije

nauka, književnosti i umjetnosti, Češkoga učenoga društva, Slovenskoga učenoga društva, Srpske kralj. akademije i članovi Jugoslavenske akademije. Izaslanici bili su ovi: Češke akademije Dr. Karel Kadlec i Dr. Alois Mrazek, Češkoga učenog društva Dr. Jaroslav Bidlo, Srpske kralj. akademije Jovan M. Žujović, Luba Stojanović i Dr. Aleksandar Belić, Slovenskoga učenoga društva Dr. Fran Kidrič.

Poslije svečane sjednice, u kojoj je naša akademija iskrenim toplim riječima svoga prvaka pozdravila goste i braću i od njih primila jednake izražaje bratske ljubavi, četiri sastanka delegata sa članovima naše akademije jednodušno stvorise vrlo važne zaključke za promicanje zajedničkoga rada u nauci i umjetnosti.

Ti su zaključci priopćeni u zapisnicima o radu tih sastanaka, štampanima na strani 27.—31. „Letopisa“ akademije za 1921. godinu. Među njima ističem ove: Izdavanje bibliografijâ prirodoslovnih nauka u Čehoslovena, Srba, Hrvata i Slovenaca; zajednički časopis za slavističke nauke; prirodoslovna stanica na Jadranskom moru za naučno istraživanje; zajednički rad na historičko-juridičkim naukama; rječnik starih izričaja za čitanje latinskih, talijanskih, srpsko-hrvatskih i uopće slavenskih izvora; općena stručna bibliografija i čehoslovenska i naša obzirujući se po mogućnosti i na druge slavenske narode; potreba izdavanja zajedničke jedne publikacije u kojem svjetskom jeziku za izvješćivanje o našim matematičkim i prirodoslovnim radovima; zauzimanje u naše vlade za sredstva, kako da se stvori geografski zavod za izradu geološke karte naše kraljevine; da se posreduje, kako bi što prije svijeta ugledao dobar češko-srpskohrvatski i hrvatskosrpsko-češki rječnik za praktičke potrebe; u naše vlade zamoliti sredstva za izučavanje našega naroda, njegova jezika, života i običajâ, pa i u naseljima; nastavljanje enciklopedije slavenske filologije, koju je započela petrogradska akademija; a tako isto i petrogradskoga izdanja slavenskih spomenika; realni rječnik slavenskoga života i slavenskih običaja; pospješene izdavanja velikoga „Rječnika hrvatskoga ili srpskog jezika“ Jugoslavenske akademije; rad oko jedinstvene terminologije svih naučnih struka u Srba i Hrvata; pregovori umjetničkih odjela saveznih akademija, kako bi se udesio zajednički rad u umjetničkim pitanjima uopće, a naročito u smjeru proučavanja narodnih umjetnina i u priređivanju zajedničkih izložba.

Kako se vidi već po ovom nanizavanju, uočeni su vrlo važni i veliki problemi, koji će obasegnuti nastojanja od mnogo godina,

a neki i pojačati dosadašnje naučne i umjetničke veze naše. Pouzdano se nadamo, da ćemo naći i moralne i materijalne potpore u vlade i naroda, a ovom se sada prilikom srdačno zahvalujemo gospodinu kraljevskom namjesniku za Hrvatsku i Slavoniju i kompetentnim faktorima kraljevskoga slobodnoga i glavnoga grada Zagreba, što su ljubazno pomogli našu akademiju, da boravak u Zagrebu bude milim ačienim gostima što ugodniji.

* * *

Uz tako svečane časove, što ih je naša akademija proživjela posljednjih dana lańskoga mjeseca oktobra, toliko korisne za rad oko dubokih temelja narodne slavenske prosvjete, spominjemo ovdje, da je Jugoslavenska akademija u minulom vremenskom periodu sudjelovala i kod svečane zgode rođendana pokojnoga Ćegova Veličanstva kralja Petra i Ćegova Veličanstva sadašnjega kralja Aleksandra, pa i kod državnoga blagdana 1. decembra. U svečanom skupu „Prosvjetnoga saveza“ na uspomenu rođendana velikoga narodnog dobrotvora Strossmayera sudjelovao je i jedan član naše akademije, pa je tom prilikom mogao priopćiti i srdačni pozdravni telegram Srpske kralj. akademije uspomeni — kako posestrima nam akademija ono reče — „našega zajedničkog ponosa, kojije jednakom ljubavlju obuhvatio isti narod“. S osobitom pak zahvalnošću spominjemo naša akademija onu pažnju, kojom su glavari državnih vlasti u Zagrebu lani 8. aprila i evo i danas uveličali svečane zadušnice za istoga velikoga našega narodnoga pokojnika, što ih je Jugoslavenska akademija svome osnivaču priredila u zajednici s odborom za Strossmayerov spomenik, time, što su i sami bili i pozvali državne oblasti k tome pomenu.

III.

Kao dobrotvore, koji su se do ove svečane sjednice sjetili akademije, imamo zabilježiti Matiju Penića, opata i župnika u Mariji Bistrici, koji je našem zavodu oporučno ostavio 5000 K, i Frańu Dubokovića u Jelsi na otoku Hvaru, koji je za sebe i brata Jura poklonio 10.000 K na uspomenu pokojnoga im brata Ivana. Uspomeni Matije Penića sačuvat će akademija trajnu zahvalnost, kao i uspomeni pokojnoga Ivana Dubokovića, kome su braća na ovaj način pomen unijela u letopisima akademije.

* * *

*

Iz kola našega zavoda nestalo je u vremenu od laiške svečane sjednice preminućem i opet triju veoma zaslužnih radnika na polu nauke, a napose naše narodne hrvatske i srpske. To su naši članovi dopisnici razreda historičko-filologičkoga: Dr. Tihomir Ostojić, univerzitetski profesor u Skoplju; Ivan Milčetić, umirovljeni gimnazijski profesor u Varaždinu; dr. Luka Jelić umirovljeni profesor zadarske bogoslovije. Trajni gubitak naš dostojno će označiti historiju naše nauke, a zahvalna naša uspomena na njih ostat će neizbrisana vremenima.

Još jedan gubitak, koji je zahvatio i u najtane žice čuvstva našega naroda i daleko odjeknuo svijetom, označila je Jugoslavenska akademija u svojoj tužnoj svečanoj sjednici od 19. augusta 1921., što je s ovoga svijeta nestalo velikoga kralja našega Petra I. Karadorđevića, tri dana pred tim. Kod impozantnoga pogreba Njegovu Veličanstva, prvoga kralja ujedinjenih Srba, Hrvata i Slovenaca, zastupao je našu akademiju pravi član nezini Dr. Vladimir Varićak, koji je kralju na odar i položio vijenac Jugoslavenske akademije, prvi vidljivi znak zahvalnosti našega zavoda besmrtnomu dobitniku u teškom rvanju za blistave hiladugodišnje ideale cijeloga jednoga naroda.

IV.

Glavna skupština za 1921. godinu, koja se održala prekjueer 6. aprila, izabrala je članovima: u razredu *historičko-filologičkom*: stalnoga sekretara Srpske kralj. akademije Lubu Stojanovića i profesora univerziteta u Beogradu dra. Aleksandra Belića, obojicu članovima dopisnicima; u razredu *filozofičko-juridičkom* dosadašnjega člana dopisnika dra. Alberta Bazalu, sveučilišnoga profesora u Zagrebu, pravim članom; u *umjetničkom razredu*: pravim članom arhitekta Ćirila Ivekovića, profesora visoke tehničke škole u Zagrebu, a za članove dopisnike: kanonika prvostolne crkve zagrebačke Janka Barleća i profesora srednje tehničke škole u Zagrebu dra. Božidara Širolu.

Između funkcionara ove akademije nastala je izborom glavne skupštine samo promjena u lieu prvoga tajnika, dok je drugi tajnik, pr. čl. dr. Đuro Körbler, ostao u toj funkciji. Prvim tajnikom, poslije odreknuća dotadašnjega prvoga tajnika pr. čl. dra. Jurja Majcena i samo interimističkoga vođenja poslova pr. čl. drom. Gavrom Manojlovićem, izabran je pr. čl. dr. Marko Kostrenčić, koji je dotle interimistički vodio poslove blagajne.

O izboru novoga predsjednika, pr. čl. dra. Gustava Janečka, provedenu u glavnoj skupštini za 1920. godinu 25. aprila 1921., nije još stiglo rješenje Negova Veličanstva kraļa. Poradi toga cijelo ovo vrijeme po pravilima akademije zamjenjuje izabranoga predsjednika, budući da je dotadašnji predsjednik pr. čl. Vladimir Mažuranić slaba zdravļa, najstariji po članstvu razredni predsjednik pr. čl. dr. Tomislav Maretić.

* * *

Na poslietku čast mi je izvijestiti još o jednom važnom događaju u životu akademije. A to je ovo:

Naša prekjučerašnja glavna skupština, na osnovi 20. članka svojih pravila, da se ova „mogu samo onda promijeniti, ako su najmañe tri četvrtine članova, koji pravo glasa imaju, promjenu predložile“, zaključila je s tim propisanim brojem svih svojih pravih članova neke modifikacije tih pravila.

Ta je pravila kao zakon stvorio sabor kraļevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije 2. januara 1866., a potvrđen je taj zakon 4. marta iste godine.

Na temelju tih uzakoñenih svojih pravila Jugoslavenska je akademija znanosti i umjetnosti uspješno za nauku i dostojno visoke naše narodne prosvjete radila kroz pedeset i pet godina i stekla časno mjesto među drugim takovim zavodima cijeloga svijeta.

Ipak je dugo iskustvo u dosadašnjoj praksi, a donekle i sretno su promijeñene državne prilike našega naroda upućivale, da bi dobro bilo, ako se u tim pravilima provedu neke izmjene. Tako je dakle akademija zaključila, da ostajući i daļe na prokušanom tlu sadašnjega svoga zakona, donekle modificirani tekst svojih pravila podastre u smislu ustava Negovu Veličanstvu kraļu na potvrdu, kako to određuje 20. članak toga zakona.

Ta ako i nije u funkciji nijednoga organizma u ljudskom društvu glavno samo oblik te organizacije, nego rad i duh toga rada, koji vlada u njoj, ipak je sam oblik organizacije važna stvar. Zato i s punom nadom očekuje naša akademija, da će te modifikacije ñenih starih pravila što prije steći zakonsku moć, zaista samo na korist akademije i naše narodne prosvjete, kojoj Jugoslavenska akademija i daļe želi svim svojim silama što uspješnije poslužiti.

PREGLED O ZAKLADAMA I GLAVNICAMA JUGOSLAVENSKE

Zaklada ili glavnica		Stanje glavnice od 30. VI. 1921.		Stanje glavnice koncem godine 1921.	
		K	fil.	K	fil.
1.	Temeljna zaklada akademije	862.216	95 ¹	—	—
2.	Zaklada za osnutak umjetničkoga razreda	141.566	13	—	—
3.	Glavnica za izdavanje djela za opću naobrazbu	—	—	59.400	—
4.	Fond Dra Račkoga	—	—	36.000	—
5.	Fond Dra T. Smičiklase	—	—	34.000	—
6.	Zaklada Dra N. pl. Tomašića	—	—	69.400	—
7.	Glavnica J. Bubanovića	—	—	14.000	—
8.	Zaklada Strossmayerova za galeriju slika ¹⁾	—	—	9.549	17
9.	Glavnica generalmajora M. pl. Czerliena	—	—	fr. 53.000 85.540	—
10.	Glavnica za Strossmayerov spomenik	—	—	—	—
11.	Glavnica dobrotvora X	—	—	20.000	—
12.	Glavnica Petra Drag. Turkovića	—	—	20.000	—
13.	Zaklada stipendijalna Dra D. Neumana	—	—	30.000	—
14.	Zaklada stipendijalna Pavla grofa Pejačevića	—	—	30.000	—
15.	Zaklada stipendijalna Alvine grofice Pejačević	—	—	30.000	—
16.	Legat pok. župnika Stojanovića	—	—	6.697	41
17.	Legat dra. Baharčića	—	—	210.889	—

¹ Glavnica se prema iskazu od 30. VI. 1920., kad je iznosila 893.662 K 67 fil., umanjila, jer su kao bezvrijedne otpisane dionice Assicurazione dalmatica nom. 40.000 K.

AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI ZA GOD. 1921.

Kako je glavni- ca uložena	Prihod tečajem g. 1921.		Stanje pri- hoda koncem g. 1921.		Bilješka.
	K	fil.	K	fil.	
{ u državnim i pri- vatnim papirima te založnicama	—	—	—	—	{ Zakladom upravlja Pokra- jinska Uprava za Hrvatsku i Slavoniju
	—	—	162	89 ²	
u drž. papir., dionica- ma i 4 ¹ / ₂ % založnicama	2.328	49	20.574	18	Natječaj se objavljuje u „Letopisu“.
u 4 ¹ / ₂ % založnicama	1.082	09	9.747	15	{ Za potporu historičkih ili filoloških radova
u dionicama i hrv. štedionice i 4 ¹ / ₂ % založn.	3.045	48	8.038	22	
u dion. hipot. banke	100	60	10.160	47	Prihoda od dionica ne uživa Akademija
u dionicama Prve hrv. štedionice	1.669	45	3.528	97	Nagrada za učenje ruskog jezika
u uložnoj knjižici s prihodom	168	84	9.549	17	Prinos (5.000 K) Akademije od g. 1905.
u 4 ¹ / ₂ % založn. ratni zajm. i priv. papirima	1.809	—	17.723	16	Za hrv. biografski Rječnik
—	—	—	—	—	Vrijednosni papiri predani su u zakladu pod A), te je ta glavica sadržana u zakladi pod ²
u 4 ⁰ % ug. kr. renti	—	—	—	—	Prihoda nema, a doživotno bi ga imao uživati sam dobrotvor
u 5 ¹ / ₂ % ug. kr. ratnoga zajma	72	04	4.875	36	Potpora finacijskih i političko- ekonomskih djela
u 4 ⁰ % ug. kr. renti	—	—	2	20	Nema za sada prihoda
u 4 ⁰ % zadužn. zajma grada Beča od god. 1894.	19	36	1.311	04	Prihod uživa slušačica medicine
u 4 ⁰ % zadužn. zajma grada Beča od god. 1894.	—	—	—	—	Prihod uživa gđa. grofica Althann doživotno.
na uložnoj knjižici s prihodom	98	97	6.697	41	Za posebnu svrhu
na tek. računu kod Banke za Primorje	10.889	—	210.889	—	Čeka se na izmjenu u Jugoslaviji

² To je prihod u uložnoj knjižici, koja se nalazi kod Jugoslavenske akademije.

Izvrještaj književnoga tajnika dra. Đure Körblera
o radu Jugoslavenske akademije od glavne skupštine za
godinu 1920., koja je bila 25. aprila 1921., pa do glavne
skupštine za godinu 1921., dne 6. aprila 1922.

O književnom radu Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti čast mi je izvijestiti ovo:

I. Za publikacije razreda historičko-filologičkoga primljene su u razrednim sjednicama ove rasprave i prilozi:

a) za „Rad“: Dukat Vlado je, O književnom i naučnom radu Adama Alojzija Baričevića (1756.—1806.). Karlić Petar dr., Borba Matije Vlačića zbog adijafora do passovskoga ugovora (1552.). Lucerna Kamila, Građa za studiju o apokrifu „Život i ispovijedañe Asenete, kéeri Pentefrijeve, koju je uzao prekrasni Josip za ženu“. Musić August dr., Slovensko *nobeden*. Urlić Šime, Nešto o izvorima Divkovićevih Besjeda.

b) za „Ietopis“: Bučar Fraño dr., Alfred Jensen (nekrolog). Cvjetković Božo dr., Dubrovnik i Leopold I. Hirtz Miroslav dr., Što je utva zlatokrila narodnih pjesama. Jelenić fra Julijan dr., Batinić fra Mijo Vjenceslav (25. X. 1846.—26. VIII. 1921.). Matasović Josip dr., Prilozi za biografiju Relkovićevu.

II. Za publikacije razreda filozofičko-juridičkoga:

a) za „Rad“: Bazala Albert dr., Filozofijski portret Frañe Markovića. Kostrenčić Marko dr., Vinodolski zakon. Matičević Stjepan dr., Nauk o didaktičkoj artikulaciji i novija psihologija mišljenja.

b) za „Monumenta historico-iuridica“: Kadlec Karel dr., Statutum et reformationes communitatis Brachiae cum aliis historico-iuridicis fontibus insulam Brachiae concernentibus.

III. Za publikacije razreda matematičko-prirodoslovnoga:

a) za „Rad“: Božićević Juraj dr., Konstrukcija tangente Majcenove krivulje. Fröschl Ivan dr., O strukturi fosforne kiseline. Horvat Ivo dr., Gametofit paprati Phyllitis hybrida i Ceterach officinarum. Janković Dorđe dr., O reakciji merkuri-soli s alkalijskim karbonatima. Majcen Juraj dr., Matematički rad Boškovićev. II. dio: Sectionum conicarum elementa (Boškovićeva teorija krivulja 2. reda). Makaneč Zdenka dr., Prilog neeuklidskoj

statici. Mohorovičić Andrija dr. i Stjepan dr., Hodografi prima i secunda. Obajdin Milivoj dr., O reakciji magnezijevih soli s kalijevim dvokiselim pirantimonijatom ($K_2H_2P_2O_7 \cdot 6H_2O$) i o reakciji magnezijeva dvokisela antimonijata ($Mg[H_2SbO_4]_2 \cdot 10H_2O$) s natrijevim solima. Plotnikov Ivan dr., Fotokemijska polimerizacija vinilnoga klorida i problem umjetnoga kaučuka. Plotnikov Ivan dr., Kritička razmatranja o Einsteinovu fotokemičkom zakonu. Pollak Ladislav dr., Oksidacija alkohola vodikovim prekišom i način dokazivanja metilalkohola u etilalkoholu. Smolaka Niko dr., O esterifikovanju dimetilaminoizoftalne kiseline. Varićak Vladimir dr., Dvije bilješke o relativnosti.

b) za „Prirodoslovna istraživanja Hrvatske i Slavonije“: Krmpotić Ivan, Prilog poznavanju Dijaptomidâ. Rossi Ludevít, Građa za floru južne Hrvatske.

IV. Odbor za sabiranje spomenikâ tradicionalne literature primio je ova dva priloga: Banović Stjepan, Parnica protiv Izaka Jeseruma u Dubrovniku god. 1622. Hirtz Miroslav dr., Građa za zoologijsku terminologiju.

Uz golem trošak, od kojega je honorar požrtvovnim piscima tek neznatan dio, akademija je u godini 1921. štampala ove knjige: tri knjige „Rada“, i to jednu (224.) razredâ historičko-filologičkoga i filozofičko-juridičkoga, a dvije (225. i 226.) razreda matematičko - prirodoslovnoga; zaglavni, nešto opsežniji svezak „Prinosâ za hrvatski pravno-povjesni rječnik“, kojim je znatno to djelo sretno završeno, a pored bogate građe, koja je u njemu prikupljena i obrađena, veliku mu vrijednost daje i sretna prilika, da ga je jedan isti obrađivač, pravi član Vladimir Mažuranić, unatoč poodmakloj dobi života, od početka pa do kraja jedinstveno izradio; „Stari pisci hrvatski“, knjiga XXV., nastavak izdanja djela Inata Gorgića, priredio dr. Milan Rešetar; Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena, knjiga XXIV. (urednik čl. dopisnik dr. D. Boranić). Letopis Jugoslavenske akademije za god. 1921.

„Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika“ od riječi „odnos“ dalje počeo se štampati tek mjeseca januara o. g., pa će da li svezak biti dogotovljen potkraj ove godine, ali će zato imati opseg od dvadeset štampanih araka, i njim će se završiti osmi dio toga, možemo reći, monumentalnoga djela. Građe, potpuno spremene za štampanje, ima, dakako, kudikamo više, pa bi se ona mogla i prije štampati, ako akademija dobije u to ime osobitu potporu od ministarstva prosvjete u Beogradu.

Unatoč slabim svojim dohocima akademija je i godine 1921., naročito iz zaklada, koje ima u to ime, poduprla više naučnih radova i istraživanja, pa je doznačila potporu od 2500 dinara pravomu članu dru. Vladimiru Varićaku, iz zaklade dra. Frañe Račkoga, da može u Dubrovniku nastaviti rad oko Boškovića; pravomu članu dru. Đuri Körbleru potporu od 3000 din. iz zaklade dra. Tadija Smičiklasa za put i jednomjesečni boravak. u gradu Korčuli, da prouči ondje neke autografe Petra Kanavelovića za izdanje njegovih djela; članu dopisniku dru. Stjepanu Ivšiću potporu od 2500 dinara iz zaklade dra. Tadije Smičiklasa za put i boravak u Pragu, da u tamošnjim arhivima prouči neke glagolske rukopise; docentu dru. Viktoru Novaku potporu od 2500 dinara iz zaklade dra. Frañe Bačkoga za prijepise isprava iz rimskih arhiva, koji će se štampati u „Starinama“; Niku Štuku, župniku u miru u Mlinima kod Dubrovnika, potporu od 125 dinara za priposlatsu građu riječi iz srednje i južne Dalmacije kao dopunu Rječniku hrvatskoga ili srpskoga jezika; dru. Branku Truhelki, profesoru tehničke škole u Zagrebu, potporu od 400 dinara, da prouči Boškovićeve radove iz praktičke astronomije i geodezije; Ivanu Krmpotiću, srednjoškolskomu profesoru u Zagrebu potporu od 750 dinara, da nastavi hidrobiološka istraživanja u Srijemu oko Kupinova, dru. Josipu Polaku, kustosu geologijsko-paleontologijskoga odijelka u narodnom muzeju u Zagrebu, potporu od 1250 dinara, da u godini 1922. istraži pećine u okolišu Modruša, Jasenka i Hreļina.

Rad oko Jugoslavenske enciklopedije ove se godine znatno pomaknuo naprijed. Za vrijeme velikoga rata i prve dvije godine izatoga ova se akademija silom prilika stegnula na to, da sprema samo „Hrvatski biografijski rječnik“, a Srpska je kr. akademija morala uopće napustiti svaki svoj rad. Sad se naša akademija odlučila vratiti k široj predašnjoj osnovi, a za nju je kod Srpske kr. akademije odmah našla najspremniji odziv. Sad će obje akademije najprije spremi i izdati drugi dio velikoga toga djela, biografijski rječnik. U obojem očekuje se spremna suradnja Slovenskoga učenoga društva, koje se pred godinu dana osnovalo u Ljubljani. Ovaj složni rad naših triju učenih zavoda može nam jamčiti, da će se za 3—4 godine početi s izdavanjem i prvoga dijela toga enciklopedijskoga rječnika, koji će u dućim ili kraćim člancima, alfabetski poredanima, obuhvatati sve ono, što se sada zna i može pouzdano reći o jućnom slavenstvu u prošlosti i

sadašnjosti. Za uspješno spremanje ovih biografija (napose kniževničkih i umjetničkih), koje za drugi dio toga golemoga djela ova akademija, može nam jamčiti sprema i požrtvovnost ravnatelja sveučilišne biblioteke u Zagrebu dra. Frañe Fanceva, koji je rado prihvatio redakciju tih biografija.

Područni zavodi akademije.

1. Godine 1921. sklopljeni su novi ugovori za zamjenu publikacija naše akademije s prirodoslovnim fakultetom u Brnu i sa zavodom „des études slaves“ u Parizu, kojemu su se na njegovu molbu poslala i sva dosadašnja izdanja Jugoslavenske akademije, koliko ih akademija još ima. Osim toga su i ove godine ponovljene neke veze i zamjena knjiga s nekoliko inozemskih akademija i učenih društava, koje su bile prekinute ratom. Popis knjiga, koje su te godine unišle u knjižnicu, štampañ je u „Letopisu“.

Vrijednoga i požrtvovnoga knjižničara, pravoga člana dra. Augusta Musića, zadesila je još mjeseca junija prošle godine teška nesreća, da je, idući sa sveučilišta upravo u knjižnicu, na ulici bio zahvaćen od kolâ, pa uslijed toga pao i slomio nogu. Njegova ga je bolest prisilila, da traži sebi zamjenika u knjižnici, pa je akademija po njegovoj želji izabrala njegovim zamjenikom u knjižnici člana dopisnika dra. Stjepana Ivšića.

2. Arhiv akademijin dobio je godine 1922. kupnom osam pisama biskupa i osnivača akademije Josipa Jurja Strossmayera, pisanih u šezdesetim godinama 19. stoljeća generalu Stratimiroviću. Od kr. namjesništva za Hrvatsku i Slavoniju u Zagrebu dobio je arhiv spise, koji se tiču kongresa jugoslavenskih naučenâka i literata godine 1885., korespondenciju bana Josipa grofa Jelačića i još neke spise, koji su znatni za povijest Jugoslavenske akademije. Osim toga darovao je dr. Ante Verona, vijećnik stola sedmorice B u Zagrebu prijepis kotorskoga statuta iz godine 1791. Ima pak opravdane nade, da će arhiv naskoro dobiti nekoliko dragocjenih glagolskih rukopisa iz ostave zaslužnoga pokojnog svoga člana dopisnika Ivana Milčetića, što ih je on još za života bio namijenio rečenomu arhivu i tu želju pismeno saopćio.

3. U Strossmayerovoj galeriji slikâ nastale su ove promjene. Povjereništvo za prosvjetu i vjere u Hrvatskoj i Slavoniji kupilo je za rečenu galeriju ove dvije slike: 1. Vidović Emanuel, „U mrtvom gradu“ (splitsko groblje); 2. Rački Mirko, „Vila

brodarica'. Luj o barun V r a n y e z a n y poklonio je vrijednu sliku Bonifacija Veneziana ,Mariju Magdalenu svezanu dovode pred Isusa'. I ove su godine sa znatnim troškom, kojim je tek djelomice nagrađen trud vještakov, restaurirane tri slike u galeriji: tegotni taj rad zdušno je izvršio F e r d o G o g l i a, srednjoškolski profesor u Zagrebu. Napokon se u godini 1921. spremilo za štampu i za koji će dan izaći šesto izdanje kataloga galerije, koji je prijeko potreban svakomu, tko želi, da upozna vrijednost slika, koje su u njoj izložene. Novo je izdanje spremio za štampanje dr. P e t a r K n o l l, kr. vladin savjetnik i učitelj povijesti umjetnosti u sveučilištu zagrebačkom.

Izvjješće o financijalnom stañu Jugoslavske akademije,

što ga je na glavnoj skupštini nezinoj dne 6. aprila 1922. priopćio pravi član i gospodarski tajnik dr. Marko Kostrenčić.

Zaključkom skupne sjednice od 29. maja 1921., koja je bila poimence posvećena sastavu buĝeta, zaključeno je meĝu ostalim, da se za proračun uzme u obzir vrijeme od 1. januara 1921. do konca maja 1922., kako bi se došlo u sklad s proračunskom godinom i s podjelañem državne potpore. Prema tome zaključku sastavljen je i buĝet za cijelu g. 1921. i za prvih pet mjeseci g. 1922., pa se ova naša financijalna godina završuje sa 31. maja o. g. Ali kako se, radi teško odgodivih posala, nije moglo daļe čekati sa sazivom glavne skupštine, nije mi moguće da Vam predloĝim zaključne račune, jer naš financijalni period još nije zaključen. Prema tome ima ovo moje izvješće jedino informativan karakter, i ima da sluĝi jedino tome, da Vas obavijesti o našem momentanom financijalnom poloĝaju, koji je u najvećoj mjeri prekaran. Prikazat ću stañe, kakvo je bilo dne 31. marta o. g., t. j. obuhvatit ću vrijeme od 1. januara 1921. do 31. marta 1922.

Dana 31. marta iznose prema blagajnićkim knigama primici 532.539 K 49 fil., a izdaci 319.454 K 92 fil., tako da se iskazuje višak od 213.084 K 57 fil. Ta je svota plasirana ovako: u rezervnom fondu ima 90.500 K, predumovi iznose 16.265 K, na tekućem računu ima kod Prve Hrv. Štedionice 99.974 K 17 fil., a u blagajni gotovine 6345 K 40 fil. Ali taj tako iskazani višak treba da s više strana rasvijetlimo.

1. Rezervni fond od 90.500 K sastoji se od 44.000 K 4 i po % zaloĝnica dijelom Prve Hrv. Štedionice, dijelom Eskomptne banke, zatim od 20.000 K 7 % investicionog zajma, te 26.500 K austro-ugarskih ratnih zajmova, koji sada ništa ne nose, a po svemu postoji pogibao, da i ne će ništa nositi, pa će ih jednom vjerojatno trebati otpisati. Prema tome ostaje u rezervnom fondu realnih vrednosnih papira u nom. iznosu od 64.000 K, dok je njihova tečajna vrijednost nešto niĝa.

2. Što se tiče svote od 16.265 K, koja je izdana na predumove, a koja se prema našim blagajnićkim knigama vodi u evidenciji kao gotovina, i ta svota nije raspoloĝiva, te ima prije tendenciju da raste, negoli da se umañuje — kako je i posve prirodno.

3. Preostaje još, da osvijetlimo one dvije svote, koje kao realnu gotovinu možemo zajedno uzeti, t. j. 99.974 K 40 fil. na tekućem računu, i svotu od 6345 K 40 fil., dakle ukupno gotovinu od 106.319 K 57 fil. Ni ta svota ne stoji nam čitava na raspoloženje, odnosno ona se djelomice ukazuje kao dugovina s naše strane. U ovoj se naime svoti nalaze i neke stavke, koje smo samo u nuždi metnuli u blagajnicu, a morat ćemo ih prije ili poslije izlučiti i uvrstiti onamo, kamo treba i kamo spadaju. To su ove stavke.

Trgovinska je banka isplatila 5. juniya 1921. akademiji 52.050 K, koja svota spada u Tomašićevu zakladu. Ta je svota zaprimljena u našu blagajnicu, ali je ipak zaključeno, da se ona, kad to bude moguće, pribije Tomašićevoj zakladi, a do tog je vremena stavljena samo na raspoloženje blagajnici.

Druga je takova stavka dar, što ga je položio 28. XII. 1921. g. Penić kao legat pok. opata Matije Penića u iznosu od 5000 K, a jednako je i sa darom braće Dubokovićâ od 10.000 K, što su ga oni dne 14. II. 1922. poslali kao uspomenu na svog pok. oca. Obje ćemo ove svote morati, čim se zato pruži financijalna mogućnost, izlučiti iz blagajne.

Ali i to nije još sve. Iz ove bismo sume, dalje, morali izlučiti i druge neke stavke, koje se posebno drže u evidenciji, a potječu od potpora, što ih je vlada dala akademiji s naročitom nekom namjenom. Amo spada: za dalmatinske statute 14.261 K 40 fil.; za Akademijski rječnik 4150 K; za Hrv. biografski rječnik 14.260 K 49 fil.; i konačno za zasnovana istraživanja zemlje svota od 6441 K 94 fil.

Dalje treba izlučiti sav dosadašnji čisti prihod Crljenove zaklade, koji tako isto ne stoji na slobodno raspoloženje akademije, a koji se nalazi u blagajnici. Taj čisti prihod iznosi do 31. marta 1921. 18.942 K 16 fil.

Sve te ovdje nabrojane svote čine zajedno 125.105 K 99 fil., pa ako tu sumu odbijemo od navedene gotovine od 106.319 K 57 fil., dobivamo deficit od 18.786 K 42 fil. U stvari je dakako taj deficit pokriven rezervnim fondom, koji se time od 64.000 K, ne uzmemo li obzir na austro-ugarske ratne zajmove, smanjuje na 45.213 K 58 fil., a taj se iznos ujedno ukazuje kao blagajnička aktiva.

Tome stoji nasuprot vrlo znatna pasiva, za koju smo obvezani kod Nadbiskupske tiskare. Kad budu izdanja doštampana, iznositi

će račun približno 750.000 K, od koje svote već sada je preko 300.000 K dospjelo, a ostatak će dospjeti doskora. Mi ćemo dakle doskora imati deficit od preko 700.000 K.

To su iskreno iznesene brojke, koje utvrđuje današnje stanje Jugoslavenske akademije.

Razumije se, da ovo loše financijalno stanje nije najnovijeg datuma, nego je ono rezultat teške financijalne krize, koja se svagdje osjeća, a naročito u takovim zavodima i ustanovama, kakova je akademija, koja se ne može voditi trgovačkim i poslovnim obzirima.

Da samo u kratko osvjetlim, kako se iz tih razloga zadnjih godina položaj akademije pogoršavao, spomenut ću činenicu, da je iz financijalne godine 1919. za prijenos u g. 1920. preostalo 255.867 K 53 fil., dok je iz financijalne godine 1920. za prijenos u slijedeću financijalnu periodu ostalo tek 141.461 K 23 fil., a iz ove financijalne periode, ako se na tom stanju ništa ne promijeni, donijet ćemo u dalju godinu znatan deficit.

U vezi s tim pitanjima držim za potrebno da utvrdim, kakvo je bilo financijalno stanje, kad sam ja dne 24. oktobra 1921. preuzeo vođenje blagajničkih poslova od gosp. dra. Jurja Majcena. Prema tada sastavljenom zapisniku primici su iznosili 343.358 K 26 fil., a izdaci 179.650 K 43 fil., tako da je višak bio 163.707 K 83 fil. Ta je svota bila plasirana ovako: u rezervnom fondu bilo je 90.500 K; predumovi iznosili su 10.465 K, na tekućem računu bilo je 59.673 K 40 fil., a u kasi 3069 K 43 fil. Što se tiče rezervnog fonda, i ovdje vrijedi, što je prije rečeno, t. j. da otpada 26.500 K austro-ugarskih ratnih zajmova, jer im je vrijednost fiktivna, tako da ostaje u rezervnom fondu realnih vrednota 64.000 K. Što se tiče svote od 10.465 K, koja je izdana na predumove, mi je i sada ne ćemo uzeti u obzir kao aktiva, jer ona to u stvari nije. Ostaju dakle još one dvije svote, koje se ukazuju kao gotovine, t. j. na tekućem računu 59.673 K 40 fil., i gotovine 3069 K 43 fil., što iznosi zajedno 62.742 K 83 fil. No i u toj svoti bio je već uključen prije spomenuti dug Tomašicevoj zakladi od 52.050 K; zatim svote, koje se drže posebno u evidenciji, i to: za dalmatinske statute 14.261 K 40 fil.; za Akademijski rječnik 4150 K; za Hrv. biografski rječnik 14.260 K 49 fil., te za zasnovana istraživanja zemlje 6441 K 94 fil.

Dalje se u toj svoti nalazi i prihod Crlenove glavnice, koji je tada iznosio 17.723 K 16 fil.

Onda treba uzeti obzir na jedan račun knigoveže Ramušćaka, koji je već prije dospio, ali u času preuzimanja blagajne još nije bio namiren, a iznosio je 5557 K 18 fl.

Sve te svote zajedno iznose 114.444 K 17 fl., tako da se prema rečenoj gotovini ukazuje deficit od 51.701 K 34 fl., koji je dakako bio pokriven rezervnim fondom, no ovaj se time od 64.000 K, ne uzmemo li u obzir austro-ugarske ratne zajmove, snižuje na 12.298 K 66 fl., i ta je svota zapravo 24. oktobra 1921. stajala na slobodnu raspoložbu akademije.

Ovo se stanje u najvećoj mjeri pogoršalo u posljednje vrijeme zato, jer sada jedan za drugim dopijevaju računi Nadbiskupske tiskare za akademijske knjige prošle godine. Kad budu svi ti računi predani, iznositi će oni, kako rekosmo, približno 750.000 K, prije više negoli maće.

Razlog, što je akademija dospjela u tako neprijatnu situaciju, imamo tražiti u tom, što je proračun za ovu financijsku godinu prema zaključku skupne sjednice od 29. maja 1921. osnovan na predmijevanoj potpori Ministarstva Prosvjete od 800.000 K, a ta je potpora uistinu izostala. Kako su naime za mjesece juni do decembra 1921. izglasane dvanaestine, i to na osnovi proračuna od g. 1920.—1921., akademija nije mogla da dođe do obećane joj potpore. I prijašnja i sadašnja se uprava u svakom pogledu trudila, i ponovo se obraćala i ministru financija i ministru prosvjete, ali su sve molbe bile uzaludne — svagda je odgovoreno, da je potpora doduše u proračunu za 1922. osigurana, ali sada da se ne može ništa učiniti. S mnogo dobre voće pomoglo nas je povjereništvo za prosvjetu i vjere, te nam je doznačilo izvanrednu potporu od 20.000 K, i 35.000 K za račun sedam dvanaestina za g. 1921., koju potoću svotu još nijesmo mogli podići, jer su zatraženi naknadni krediti od ministarstva financija. Izričući toplu hvalu tome povjereništvu na pomoći, moramo ipak konstatirati, da je to tek malo, vrlo malo prema obećanoj od ministarstva potpori od 800.000 K.

Ne treba prema tome zatvarati oči pred činjenicom, da je financijsko stanje akademije vrlo nepovoljno, dok ne dobijemo obećanu potporu od 800.000 K. Ali i time ne će se stvar odjedared popraviti, jer smo tom cijelom svotom angažirani kod Nadbiskupske tiskare. Dale, treba misliti i na neke najnužnije popravke kod akademijskih kuća, za što će trebati opet veća jedna svota. Sve

će te prilike naložiti akademiji, da što više stegne broj svojih publikacija za iduću godinu, kako bi se došlo pomalo do ravnoteže u našem budžetu.

Svršavajući ovo izvješće držim da će biti potrebno, da akademija svima ovim pitanjima finacijsko-ekonomske prirode posveti svoju naročitu pažnju, pa će biti potrebno, da se u skoro vrijeme sazove skupna sjednica koja će biti samo tome namijeñena. Ta će sjednica imati prije svega da rješava pitanje, na koji bi se način moglo namaknuti novaca, da se bar dionu namiri Nadbiskupska tiskara; zatim da raspravlja o načinu, kako bi se mogli eventualno povišiti dohoci akademije, naročito dohoci od kuća; da se posavjetuje, što bi se još dalo učiniti, da dobijemo obećanu potporu od države; ukratko da uzme inicijativu u svim tim finacijsko-ekonomskim pitanjima.

Svakako možemo izreći nadu, da će svi pozvani uvidjeti ozbiljnu situaciju, u koju je došla akademija bez svoje krivnje, pa da će naći izlaz na takav način, da akademija ne pretrpi veće štete u svom ekonomskom stanju, i da ne bude prinuđena, da napusti svoje zadatke.

Dr. Marko Kostrenčić.

Čitane rasprave.

Na svečanoj sjednici čitao je pravi član dr. S. Zimmermann svoju raspravu: „Juraj Dragišić (Georgius Benignus de Salviatis) kao filozof humanizma“. U početku rasprave oertan je ukratko život Dragišićev. Rođen u Srebrenici odbježe Dragišić nakon pada Bosne u Dubrovnik (gdje stupi u frañevački red), a zatim ode u Italiju i na svjetska učilišta. Nakon povratka u Italiju najprije ga vidimo uz Bessariona u Rimu, zatim na kneževskom dvoru urbinskom, te u Firenei (s kratkim prekidom na pizanskom sveučilištu). Boraveći na medicjskom dvoru (gdje je stekao i plemstvo: de Salviatis) Dragišić je uživao osobit ugled kao filozof i odgojitelj Lorenzovih sinova. Tragični događaj Savonaroline smrti (kojeg je Dragišić branio u spisu: *Propheticae solutiones*) potakao je Dragišića, da ostavi Fireneu i dođe u Dubrovnik, gdje su se upravo okupljali prvi naši prosvjetitelji i naučni radnici. Ovdje je potporom dubrovačkog senata izdao svoje djelo: „De natura coelestium spirituum“, a ujedno je za vrijeme trogodišnjeg boravka (1497.—1500.) u Dubrovniku spremjena u novom izdanu i njegova „Logica“. Oba djela tvore predmet kritičkog prikaza u Zimmermannovoj raspravi.

Označivši opće ideje smjernice humanizma predavač obuhvata, sintetičkim osvrtom na razvitak aristotelске i platonske filozofije, sve one osnovne komponente, koje su izravno utjecale na humanističku filozofiju. Prelazeći za tim na imanentnu kritiku Dragišićeve „dijalektike“ otkriva u njoj sveze sa skolastičkim prvacima sve do Boëtija. Na taj način dobiva Dragišićevo djelo karakter kompendiozna priručnika čitave tradicionalne skolastičke logike. U djelu „De natura coelestium spirituum quos angelos vocamus“ (Florentiae 1499.) dolazi do izričaja najsuptilnija skolastička metafizika o konstitutivnim principima spiritualnih bića, te o načinu njihova spoznajno-volnog djelovanja. Pošto se Dragišić uglavnom oslanja na Tomu, pa na Bonaventuru i Scota, zato su njihovi filozofijski nazori ušli u raspravu kao osnovica za analizu Dragišićeva djela. Kao rezultat prikaza proizlazi tendencija Dragišićeva, da isporedi Scotovu i Tominu nauku te u prijepornim pitanjima zauzme vlastito stajalište. Tako je upoznašem Dragišića kao filozofa doprinesen prilog za humanističku filozofiju uopće, a napose svijetao list za našu kulturnu historiju.

ZAGLAVNI RAČUNI

za bužetsku periodu od 1. I. 1921. do 31. V. 1922.

1. PREGLED

PRIHODA I RASHODA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE ZA GOD. 1921.

Tek. br.	A. Prihod	Proračun za g. 1921./22. K		Primitak u g. 1921./22. K		Prema pro- računu više (+) ili ma- nje (—)	
1.	⁴ / ₅ čistoga prihoda iz aka- demijske zaklade (§ 15. Pravila)	24.000	—	9.996	68	— 14.003	32
2.	Državna potpora	800.000	—	43.332	32	— 756.666	68
3.	Kamate i drugi prihodi . . .	7.000	—	78.916	11	+ 71.916	11
4.	Prihod od prodaje kniiga . .	52.000	—	108.170	86	+ 56.170	86
5.	Brutto - prihod akademičkih kuća, i to:						
	a) Trg I. br. 6	14.000	—	42.001	38	+ 28.001	38
	b) Šenoina ulica br. 4 . . .	6.500	—	17.496	70	+ 10.996	70
	c) Petrińska ul. br. 46 Šenoina ul. br. 6 . . .	14.000	—	42.637	40	+ 28.637	40
	d) Nadbiskup. trg br. 11 . .	5.000	—	15.890	62	+ 10.890	62
6.	Ulaznice od Strossmayerove galerije slika	—	—	3.440	—	+ 3.440	—
7.	Povratak honorara za „Rad“	—	—	47	48	+ 47	48
	I z n o s . .	922.500	—	361.930	55	560.569	45
8.	Prelazni prihod i rashod:						
	a) Zaklada grofa Pavla Pejačevića	—	—	1.819	36	3.019	36
	b) Glavnica M. pl. Cerjena	—	—	9.427	68	6.134	18
	c) Glavnica Frañe Račkoga	—	—	2.972	17	3.037	17
	Razlika prelaznog prihoda i rashoda	—	—	2.028	50	—	—
	Ukupni prihod . .	—	—	363.959	05	—	—

Tek. broj	B. Rashod	Proračun za god. 1921./2. K		Izdatak u god. 1921./2. K		Prema pro- računu više (+) ili ma- nje (—)	
	I. Troškovi općeniti:						
1.	Uprava	70.550	—	79.196	85	+ 8.646	85
2.	Akademická palača	56.000	—	35.357	46	— 20.642	54
3.	Knižnica i arhiv	9.850	—	7.941	47	— 1.908	53
4.	Galerija slika	14.225	—	10.065	14	— 4.159	86
5.	Različni i nepredvidljivi troškovi	150.000	—	35.358	20	—114.641	80
	Iznos .	300.625	—	167.919	12	—132.705	88
	II. Kuće:						
a)	Trg I. br. 6.	25.000	—	23.026	98	— 1.973	02
b)	Šenoina ulica br. 4.	7.000	—	6.934	37	— 65	63
c)	Petrińska ulica br. 46.	13.000	—	16.210	32	+ 3.210	32
	Šenoina ulica br. 6.						
d)	Nadbiskupski trg br. 11. . . .	8.000	—	7.509	76	— 490	24
	Iznos . .	53.000	—	53.681	43	+ 681	43

Tek. broj	B. Rashod	Proračun za god. 1921./2. K		Izdatak u god. 1921./2. K		Prema pror. više (+) ili mañe (—).	
	III. Troškovi za književni rad.						
	<i>a) Sabiranje građe i znan- stvena istraživanja:</i>						
1.	Skupljanje građe za povijest hrvatske književnosti . . .	500	—	1.014	—	+ 514	—
2.	Naučna istraživanja III. razr.	20.000	—	3.100	—	— 16.900	—
3.	Naučne potpore	32.000	—	2.700	—	— 29.300	—
4.	Nagrade ocjenjivačima . . .	5.000	—	3.350	—	— 1.650	—
	Iznos . .	57.500	—	10.164	—	47.336	—
	<i>b) Troškovi za publikacije:</i>						
1.	Ėetopis, sv. 36.	26.000	—	376	—	— 25.624	—
2.	Rad III. razreda.	126.000	—	5.650	—	— 120.350	—
3.	Zbornik.	44.675	—	2.988	—	— 41.687	—
4.	Prirodosl. istraživanja sv. 14.	19.361	46	21.361	46	+ 2.000	—
	Iznos . .	216.036	46	30.375	46	— 185.661	—
	Ukupni rashod . .	—	—	262.140	01	—	—

Ukupni prihod K 363.959·05

Ukupni rashod K 262.140·01

Ostaje suvišak K 101.819·04

K tome ostatak od godine 1920. K 141.461·23

Ostaje za prenos u slijedeću godinu K 242.280·27

2. AKADEMIJSKE ZAKLADE

koncem junija godine 1921. po iskazu računarskoga ureda
od 25. studenoga 1920. br. 26.786.

A. Temeľna zaklada Jugoslavenske akademije.

	Kruna
1. U zadužnicama zajedničke papirne rente . . .	149.400.—
2. U zadužnicama srebrne rente	200.—
3. U ugarskoj 4 ⁰ / ₀ zlatnoj renti	23.400.—
4. U ugarskoj krunskoj renti 4 ⁰ / ₀	57.900.—
5. U hrv.-slav. regalno-odštetnoj obveznici . . .	8.800.—
6. U hrv.-slav. 4 ⁰ / ₀ rasteretnicama	202.400.—
7. U ugarskim 4 ⁰ / ₀ rasteretnicama	400.—
8. U obvezanicama 6 ⁰ / ₀ 1. ratnog zajma od g. 1914.	25.000.—
9. U založnicama hrv.-slav. hipotekarne banke . .	180.800.—
10. U srećki brunšvičkoga zajma od 1. marta 1869.	70.—
11. U založnicama I. hrvatske štedionice	125.000.—
12. U kom. zadužn. hrv.-slav. hip. banke 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ .	17.800.—
13. U štedion. uložnicama I. hrv. šted. i hip. banke	27.989.54
14. U 4 ⁰ / ₀ drž. blag. bonovima kralj. SHS. . . .	10.000.—
15. U privatnim obveznicama	2.000.—
16. U gotovom novcu	22.599.43
17. K tomu dug akademije zakladi	84.579.98
Ukupno . . . K	862.216.95

Iznos faktičnoga imutka zaklade koncem

junija g. 1921. K 862.216.95

prema K 893.662.67 godine 1920.*

U gorioj je svoti sadržana zaklada biskupa J. J. Strossmayera za uzdržavanje Strossmayerove galerije slikâ sa K 21.700 i zaklada baruna Gustava Hillepranda Prandaua sa K 24.400.

* Zaklada se nominalno unađila, jer je otpisano 40.000 K, dionica Assicurazione Dalmatica kao bezvrijednih.

B. Zaklada Jugoslavenske akademije za osnutak umjetničkoga razreda u proslavu 90. rođendana uteme ljetel Josipa Jurja Strossmayera.

a) 4 $\frac{1}{2}$ % založnice I. hrv. štedionice	K	15.600.—
b) U uložnici hrv.slav. zem. hipotekarne banke	K	14.319.46
c) 5% obveznice II. ug. ratnog zajma br. 5401	K	5.000.—
d) 4 $\frac{1}{2}$ % komunalnih zadužnica hipot. banke broj 1206, 1207, 1208, 645, 545, 549, 595, 596, 597, i 625	K	34.800.—
e) 4 $\frac{1}{2}$ % komunalnih zadužnica I. hrv. šted. serija I. broj 100 sa	K	10.000.—
f) Uložnica hrv. polodj. banke u Zagrebu	K	48.146.67
g) 4 $\frac{1}{2}$ % vinkulirane zadužnice hipot. banke u Za- grebu br. 858, 859, 860, 861 po 2000 K, br. 699 po 1000 K i br. 706 po 200 K	K	9.200.—
h) 5 $\frac{1}{2}$ % obveznice ratnog zajma ser. XVII. broj 24.277/8 po 2000 K	K	4.000.—
i) 6% obveznice ratnog zajma br. 3, 607.473/7	K	500.—

Ukupno **K 141.566.13**

prema iznosu na koncu junija 1920. K 127.881.52

Nepokretni je imetak Jugoslavenske akademije na koncu godine **1921.** ovaj :

1. Palača na Zrińskom trgu br. 11.;
2. Kuća na Nadbiskupskom trgu br. 11.;
3. Kuća na Trgu I br. 6.;
4. Kuća u Šenoinoj ulici br. 4.;
5. Kuća na uglu Šenoine ulice br. 6. i Petrińske ulice br. 46

Ukupna vrijednost akademijskih nepokretnina računa se na koncu decembra godine 1921. prema faktińnom trošku na 847.000 K.

Đuro Daničić.

Govor u javnoj sjednici Jugoslavenske akademije 16. novembra 1922. u povodu 40-e obljetnice smrti Daničićeve.

Govorio Dr. T. Maretić.

Gospodo i gospode!

Danas se navršuje 40 godina, kako je u našem bijelom Zagrebu pustio svoju plemenitu dušu Đuro Daničić.

Znajući ja i visoko cijeneći zasluge Daničićeve za srpsku i hrvatsku filologiju, a po tome i za sav narod srpski i hrvatski mislah već od dvije tri godine, da u svoje vrijeme predložim našoj akademiji, da dostojno proslavi stogodišnicu Daničićeva rođenja, što bi imalo biti 6. aprila g. 1925. Ali dobivši nedavno glas iz Biograda, da tamošnji poštovači Daničićevi hoće da sada proslave uspomenu njegovu, i to u povodu 40-e obljetnice njegove smrti, odluči naša akademija, da se toj proslavi pridruži te da u svome krugu učini dostojnu poštu velikome pokojniku, koji je ovoj akademiji od nezina prvoga početka pa sve do svoje smrti bio jedan od najodličnijih članova i najjačih stupova nezina ugleda u učenom svijetu.

40 godina su za nas kratkovječne lude dugo vrijeme, i zato danas malo ima na svijetu ljudi, koji su Daničića poznavali, a još manje takvih, koji su s nime više ili manje općili. Među takve rijetke lude pripadam i ja, koji sam u mojoj mladosti, a u posljednjih 5 godina života Daničićeva kao sakupljač grade za naš veliki akademički „Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika“ često dolazio k nemu, da mu koju za „Rječnik“ iscrpenu knjigu vratim i da drugu uzmem za iscrpavanje. Tada bih dakako i govorio s nime, ali razgovori naši bijahu uvijek kratki, jer je Daničić svagda bio u poslu oko rječnika, pa mu nijesam mogao otimati dragocjeno vrijeme bez potrebe; osim toga Daničić bijaše čovjek ćutalica, koji u svom životu jamačno nikad nije nikom dodijao dugim govorenjem. Primaše me svagda prijazno i učtivo, ali to ne bijaše

nikakvo odlikovanje, jer je on takav pored sve svoje kratkorječnosti bio sa svakim. Ne mogu i ne smijem se pohvaliti, da je između mene i njega bilo kakvo prijateljstvo. Toga nije moglo biti, jer je među nama dvojicom bila velika razlika u godinama: on je bio 30 godina stariji od mene; osim toga nikad mu nijesam bio učnikom, da bi odnošaj između učitelja i učenika mogao prijeći u prijateljstvo, kako se često događa u životu. Pored svega toga, što između mene i Daničića nije bilo drugovanja i prijateljovanja, ja sam Daničića iz njegovih djela toliko poznavao, da sam svaki put, kad sam bio kod njega, osjećao, da stojim pred velikim čovjekom, kojim bi se ponosio svaki drugi narod, veći i napredniji od našega.

Možda ne će biti sasvim bez interesa, ako ovdje navedem malu jednu uspomenu iz svoga općenja s Daničićem. Negdje pod kraj aprila g. 1882. izađe na svijet prvo izdanje moga prijevoda Homerove Odiseje, i ja odnesem jedan eksemplar Daničiću i zamolim ga, da moj posao ogleda i da mi kaže svoje mnijenje o njemu. Za desetak ili dvanaest dana sastanem se s Daničićem na našem Zrinjevcu; on me ustavi i reče mi: „Ogledao sam vašu Odiseju: nije u jeziku sve onako u mojoj, kako bi trebalo da bude, ali vidi se, da ste na pravom putu; učite i trudite se, što više možete, pak će vam rad biti sve bolji. Ako tako uzradite, moći ćete danas sutra biti dostojni, da vam akademija povjeri obrađivanje rječnika, što ga ja sada obrađujem.“

Nemojte mi zamjeriti, gospodo i gospode, što sam ovdje govorio o sebi možda malko više, nego bi trebalo, ali meni su moje uspomene iz mladih mojih dana o Daničiću mile, ako i jesu neznatne.

Ovome mojem govoru ne može biti svrha, da sa svih strana osvijetli pred vama Daničićev književni rad i njegove zasluge, jer je Daničićev rad tako obilan i tako mnogostruk, da ga letimice nije moguće pregledati, nego jedva pogledati, a govor u ovakoj prigodi ne može biti drukčiji nego letimičan. Osim toga za opširno prikazivanje Daničićeva rada i njegovih zasluga premalo sam imao vremena, jer onaj glas iz Biograda došao nam je tek pred 8 dana, a u tako kratko vrijeme nije moguće svladati onoliku množinu posla, koju ima pred sobom onaj, tko hoće da potpuno ocijeni Daničića. Zato ću ja iz svega glavnoga, što bi se o Daničiću moglo reći, uzeti samo najglavnije, navešću samo nekoliko crtica iz njegova rada, života i smrti.

Tko hoće ocijeniti pravu vrijednost kojega javnog trudbenika, on vala da dobro uzme na um spolašnje okolnosti, u kojima se

taj trudbenik nalazio radeći oko svoga posla, smetne i nevođe, s kojima se imao boriti i odolijevati im, ako je htio da postigne kakav takav uspjeh. Osobito treba ogledati okolnosti, smetne i neprilike, što ih je tko imao na početku svoga rada, jer samo ljudi velike duševne snage i samopouzdanja počinu veliki koji posao u nepovoljnim okolnostima, a najviše ljudi ne počinu u takvim okolnostima ništa, ili ako počnu, a oni brzo klonu, jer se ne umiju ili ne mogu odrvati. Lako je početi na javnom polu raditi i lako je nastavljati rad i imati uspjeha, kad su kome okolnosti prijazne, ili bar kad mu nijesu neprijazne. Zato će pravedan sudija takvim ljudma odbiti štogod od njihove slave, jer su njima povoljne okolnosti pomagale postići slavu; oni su svu svoju duševnu snagu mogli uložiti u posao, kojega su se primili, a nijesu je morali trošiti na borbu sa smetnima i neprilikama. Pravedan sudija svagda će imati na umu, da je lakše plivati uza struju negoli protiv struje.

Ako bacimo oko na okolnosti, na atmosferu ili, kako Francuzi kažu, na milieu, u kojem se Daničić našao, kad je stupio na književno polje, moramo reći, da je malo književnika i u drugih naroda imalo toliko muke i borbe na početku svoga književnog rada koliko Daničić, a napose u srpskoj i hrvatskoj književnosti ja ne bih znao reći nijednoga takvog radenika.

Predstavimo sebi u umu samo ovo: na jednoj strani jedan sam čovjek, koji se bez pomoćnika i s neznatnim brojem pristaša bori već 30 godina za svoje reforme u jeziku i pravopisu i u toj borbi već osijedio, to je starina Vuk, a na drugoj strani najveći dio ondašnje srpske inteligencije, službene i neslužbene, koja sa zlobom i strašću pobija Vuka i neprilike mu čini, gdje god može; nezino je djelo, da je državna vlast Vukovu pravopisnu reformu u Srbiji strogo zabranila i da nije dopuštala uvoziti Vukove knjige u Srbiju. Kako je daleko išla strast i fanatizam Vukovih protivnika, to se jarko osvjetljuje jednim pismom Vukovim iz g. 1850., u kojemu Vuk između drugoga kaže: „Ima ljudi u Biogradu, koji govore, da je propast carstva srpskoga na Kosovu mala šteta prema onoj, koju ja hoću da učinim narodu srpskome svojijem pravopisom.“ (Вукова преписка. У Београду 1909., књ. II., стр. 337.). Vuk je dakle veći neprijatelj naroda srpskoga nego Turci! Be aferim, mudre glave!

Pristajati javno u vrijeme Daničićeve mladosti uz Vuka i braniti ga značilo je navući na sebe neprijateljstvo velike i male

gospode, koja su mogla na svakom koraku škoditi; a nasuprot napadati javno na Vuka značilo je toj gospodi se preporučiti i s njihovom pomoći ušćariti štogod.

Daničić ne pripadaše među lude, koji u takovijem prilikama ne mogu odoljeti napasti te po slabosti svoga karaktera pristaju uz jačega samo zato, jer je jači. On kao bečki student prigrli sa svom vatrom mladenačke svoje duše Vukove reforme i pribije se onako mlad uz starca, da mu bude desna ruka u njegovoj borbi s lutim protivnicima.

Kratko vrijeme izatoga izdade Daničić u Budimu na svijet prvu svoju knjigu: „Рат за српски језик и правопис“, u kojoj ne mudruje diletantski o jeziku poput Vukovih protivnika, nego kao potpuno spreman filolog iznosi sigurne jezične zakone te nima kao i finom ironijom i oštrim sarkazmom tuče kao buzdovanom najžešćega i tobože najučenijega Vukova protivnika Miloša Svetića i otkriva svu plitkost njegova umovanja ili bolje reći njegove površnosti i nadutosti. Danas iza 75 godina, otkako je ta knjiga izašla na svijet, ne će ni bolji srednjoškolac naći ništa novo u njoj; ali u ono vrijeme najveći dio gramatičkih istina, što ih Daničić iznosi, bijaše novost za ponajviše čitalaca, te su pristaše Vukove bile očarane temelitošću, očevidnošću i neodoljivom logikom dokazivanja Daničićeva, a protivnici su bili kao obeznašeni, i nitko od njih nije znao, što bi se i kako bi se moglo odgovoriti piscu „Rata“. Sam Svetić, kad bi ga prijatelji pitali, zašto Daničiću ne odgovara, osjekao bi se na njih i govorio: „Ne ću ništa da znam za toga Vukovoga daka, toga žutoključca. Ja s Vukom imam posla, on treba upravo da odgovori meni na moj Utuk“. Drugi opet žestoki protivnik Vukov Jovan Stejić priznavaše: „Tako još nije pisao nijedan Srbin“ (vidi u A. Pavića, Rad Jugoslav. akad. 77., str. 174.). Svaki današnji znalac gramatike našega jezika, kad pročita Daničićev „Rat“, vrlo lako uvida, da Svetić nije mogao ni znati „žutoključca“ ništa odgovoriti, jer pobijati Daničićeve dokaze i razloge značilo bi udarati po obrazima očevidnu istinu, a toliko drskosti ne bijaše ni u Svetića.

Kako rekoh, danas mi u dokazivanju Daničićevu ne ćemo naći ništa novo, ali treba, da se duhom postavimo u vrijeme prije 75 godina, ako hoćemo da tu knjigu Daničićevu po zasluži ocijenimo; treba da uzmemo na um, da se naučno obrađivanje ne samo našega jezika, nego i sviju slavenskih nalazilo onda u prvijem počecima, da je u ono vrijeme srpska inteligencija bila za jezična pitanja

još vrlo nerazvita, pa da je Daničić stao govoriti sa Svetićem i s njom učenijim tonom, ona ga prosto ne bi razumjela; Svetiću i njoj trebalo je iznositi dokaze, koji se zovu ad hominem.

Kad se sve to promisli, onda čitalac današnjega vremena, pa makar koliko bio vješt gramatici svoga jezika, mora se upravo čuditi bistroći i zrelosti Daničićевой, koju je on pokazao u svojoj prvoj knizi, a još će ga veće čudo obuzeti, kad čitajući dođe do posljednje strane knige, na kojoj je zabilježen datum, kad je doštampana, t. j. 10. januara 1847., kad dakle vidi, da su piscu do 22. godine njegova mladog života falila još tri mjeseca! Onda se čitalac ne će moći ustegnuti, da ne poklikne: *ex ungue leonem*! Ja mislim, da će se u svoj učenoj evropskoj literaturi, pripadala ona ma kojoj struci, malo naći primjera, da je mladić od 21 godine napisao tako zrelo i temeljito djelo, koje bi mu služilo na čast čitava života. Što mladi naučnaci Daničićevih godina (kad je pisao svoj „Rat“) napišu iz svoje struke, to su ponajviše početničke radie, za koje njihovi pisci poslije 10 ili 20 godina žale, da su ih na svijet izdali.

Kad se govori o vaianosti Daničićeve prve knige, ne smije se s uma smetnuti ni prekrasan jezik, kojim je napisana; ni nakon 30 godina ne bi Daničiću trebalo gotovo ništa u jeziku mijenjati, da je nastala potreba pustiti u svijet drugo izdanje „Rata“. Kamo sreće, kad bi se među današnjim piscima srpskim i hrvatskim našlo bar desetak dvadesetak, koji bi umjeli onako lijepim jezikom pisati, kakav je u Daničićevu „Ratu“!

Vrijedno je ovdje dodati, da je „društvo srpske slovesnosti“ u Biogradu izabralo Daničića onako mlada za svoga člana poradi njegova „Rata“, a treba znati, da je to društvo također bilo protivno Vuku, ali su njegovi članovi bili umjereniji i uvidljiviji od ostale ondašnje srpske obrazovane publike. Ako je Daničić s te strane stekao priznanje svoga talenta, ali je s druge strane poradi svoga „Rata“ dočekao osvetu. G. 1853. bilo se ispraznilo učiteljsko mjesto za srpski jezik u gimnaziji novosadskoj, i Daničić zamoli, da se njemu to mjesto podijeli, ali molba mu bi odbita, — njemu, rođenomu Novosadaninu! To je imala biti kazan Daničiću, što je napisao knigu „Rat“ i što je poslije toga u dvije brošure vatreno branio Vukov prijevod Novoga Zavjeta.

Ne će biti na odmet, ako ovdje istaknem, da su i Daničića u njegovoj mladosti snalazile crne misli gledajući zlobu i nerazum ondašnje srpske inteligencije. Dvije godine prije svoje smrti pričaše

on o tome prijatelju svome Milićeviću: „Bijah još mlad. Gledajući onu našu borbu oko jezika i pravopisa ja pomišljam, da je pleme naše obezumilo i da od nas ne će biti nikad ništa. Jednoga dana, kad mi glava bijaše puna takvih crnih misli, sjedoh i napisah Vuku pismo, u kom ispovjedih, da se ne nadam ničemu, da od naše knjige nema ništa, jer mi se činilo, da nema ništa od pameti našega naroda! . . . Ne prođe nekoliko dana, a evo od Vuka pisma. Otvorim ga i imam što i vidjeti! Starac sijeva kao živa vatra: „Zar ti tako mlad, zdrav, koji imaš vijek pred sobom, naričeš kao kaka baba plakalica? Šta je ostalo za mene ovako stara i hroma? I ja još stojim i radim, što mislim da treba! Ne brini ti, moj brajko, hoće li narod propasti ili ne će, nego radi, što si kadar, pa ako svaki uradi onoliko, koliko je kadar, ne će narod nikad propasti“. — — — Daničić dodade Milićeviću, da ga je to pismo Vukovo sasvijem preokrenulo. „Od toga doba, reče on, ja samo gledam, je li dobro ono, što radim, a šta će biti u budućnosti, o tome ne razbijam glavu“.* (vidi u M. Milićevića: Помени о Даничићу, Београд 1883., стр. 59.).

Poslije Daničićeva „Rata“ najznatnije je njegovo djelo „Мала српска граматика“ (u Beču 1850.). I tom je knjigom posvjedočio pisac veliki i rijetki talenat. Ja ne ću ovdje opširno da dokazujem, koliki napredak znači ta Daničićeva radnja prema svim predašnim gramatikama našega jezika ne izuzevši ni Vukove pred rječnikom g. 1818., nego ću samo jednu stvar istaknuti, i to onu, koja mi se čini osobito znatna.

U sve vrijeme prije pomenute Vukove gramatike nijedan naš gramatik, nijedan leksikograf i uopće nijedan naš pisac nije opazio vrlo finu, ali i vrlo važnu razliku između naša dva kratka akcenta, t. j. između sporoga i brzoga, na pr. nom. sing. *vòda*, *gòra*, nom. plur. *vòde*, *gòre*; a valja znati, da naši stari gramatici i leksikografi biležu akcente na riječima, a biležu ih i drugi pisci i pjesnici u svojim djelima, neki češće, neki rjeđe. Prvi je Vuk

* Pisma ni Vukova ni Daničićeva, o kojima se ovdje govori, nema u velikom zborniku Вукова преписка, књ. I.—VI., Београд 1907.—1912. U tom zborniku uopće nema nijednoga pisma Vukova Daničiću ni Daničićeva Vuku. U Српском књижевном гласнику (nova serija) VII. str. 532. i d. nalazi se članak I. Stojanovića o Danićevoj mladosti, koji je članak štampan dvije nedjele, pošto je moj ovaj govor govoren u našoj akademiji. Stojanović pripućuje i Vukovo i Danićevo pismo, za koja bi se moglo misliti da su ona, o kojima ja ovdje govorim po Milićeviću, ali su razlike velike, te ja mislim, da su ona pisma, o kojima je Daničić Milićeviću pričao, propala, ili je Daničić vrlo slobodno Milićeviću rekao njihov sadržaj, ili je Milićević promijenio Daničićevo pričanje.

u svojoj gramatici 1818. g. tu razliku opazio ili, bolje reći, on ju je tek naslućivao, i to samo u onakim riječima, koje imaju po dva značenja, a u jednom i u drugom značenju je različan akcenat, na pr. *bàcati* (t. j. hitati) i *bücati* (t. j. bockati) ili *jàrica* (t. j. jara pšenica) i *jürica* (t. j. žensko jare), osim toga u riječima, koje se u dva različna oblika različno naglasuju, na pr. nom. sing. *žèna*, vok. sing. *žèno* ili nom. sing. *sèlo*, nom. plur. *sèla*. Samo u slučajevima, kao što su *bücati*, *jürica* bileži Vuk u rječniku 1818. g. akcenat onako, kako i mi danas biležimo, a u svim drugim slučajevima služi njemu isti znak, t. j. grčki t. zv. „gravis“ za sve kratke naglašene slogove; on dakle jednako bileži ake. riječima na pr. *vòda*, *kñiga* i t. d. Daničić u svojoj „maloj srpskoj gramatici“ s potpunom konsekvencijom provodi razliku između naša dva kratka akcenta u svijem riječima te upotrebljava grčki „gravis“ za spori ake. (na pr. *vòda*), a dvostruki znak za brzi ake. (na pr. plur. *vòde*) i t. d. Isto je tako Daničić tu razliku strogo proveo i u svome članku o akcentuaciji riječi ženskoga roda (kao na pr. *žèna*), koji je štampan g. 1851. u Miklošićevu zborniku „Slavische Bibliothek.“*

Svi pisci, koji su makar samo malo proučavali poredbenu slavensku akcentuaciju, znadu vrlo dobro, od kolike je važnosti razlikovanje brzoga i sporog akcenta u štokavskom govoru, znadu, da bez toga razlikovanja ne može nitko ni koračiti, tko želi porediti slavenske akcente. Zato Daničića ide velika hvala i slava, što je rečenu razliku u štokavskom govoru utvrdio za sva vremena i tako omogućio temelito istraživanje ne samo srpske ili hrvatske akcentuacije, nego i opće slavenske, pače donekle i indoevropske.

Mogao bi tko reći: zasluga Daničićeva, o kojoj se tu govori, nije velika, jer da on i nije napisao „malu srpsku gramatiku“ i onaj članak u „Slavische Bibliothek“, učeni bi svijet razliku između brzoga i sporog akcenta našao strogo provedenu u drugom izdanu Vukova rječnika (g. 1852.). Ali treba znati, da je Daničić nekoliko mjeseci prije svoje smrti priopćio Arminu Paviću, da je on Vuka

* Iza nekoliko dana, pošto je ovaj govor izgovoren u akademiji, upozoriše me dva zagrebačka književnika, da je dva kratka akcenta u našem jeziku prvi opazio Šime Starčević u svojoj knjiži „Nova ričoslovica ilirička“ u Trstu 1812. Na str. 113. i 114. te knjiže Starčević doista govori o drugom kratkom akcentu (za koji kaže, da mu je glas „malo uzdignut, pak brzo spušan“), na pr. *goròriti*, *grihòta* (takav znak uzima Starčević). Ja nikako ne mislim, da je Daničić ikad imao u rukama Starčevićevu gramatiku, a ako ju je imao, on se od Starčevića u shvaćanju naših akcenata tako daleko odvojio, da je Starčevićovo tumačenje za Daničićovo shvaćanje vrlo neznatno.

prije nego se počelo štampati pomenuto drugo izdanje Vukova rječnika, uputio u onu važnu akcenatsku razliku i nagovorio ga, da je unese u svoj rječnik; Vuk se nije dao iz početka uputiti, ali pomalo uvidi on, da mladi njegov prijatelj ima sasvim pravo. te potpuno prihvati ono, na što ga je on nagovarao (vidi Rad Jugoslav. akademije, 77., str. 183.). U predgovoru 2. izdanja svoga rječnika piše Vuk: „velika hvala Đuru Daničiću, koji se trudio oko prevođenja riječi na nemački i na latinski jezik i oko popravljaja i nadgledanja u štampađu.“ Tu dakle nema ni jedne riječi o Daničićevoj zaslugi za važno provedenu akcentuaciju u 2. izdanju Vukova rječnika. Ja to ne mogu drukčije shvatiti nego tako, da je Daničić Vuka molio, neka o tome ništa ne spominje.

Poznata je stvar, kako su ljudi od nauke ponajviše veoma osjetljivi u pitanjima, koja se tiču njihova duševnog vlasništva i prioriteta; ponajviše njih prihvataju svaku zgodu, da svaku svoju makar kako sitnu zaslugu za napredak nauke istaknu, i vrlo su ogorčeni, ako se drugi tko na te njihove zasluge i na njihov prioritet ne obazire. Kako je Daničić različan od najvećega dijela naučnaka! on ni u „maloj srpskoj gramatici“ ni u onome članku, što je štampan u „Slavishe Bibliothek“, ni jednom riječju ne ističe svoje vrlo važne akcenatske reforme niti je to igdje u kasnijim svojim radnima istaknuo, pa još svoga učitelja moli, da o toj njegovoj reformi čuti i da je u svome rječniku provodi kao svoju vlastitu. Ako to nije besprimjerna književna čednost, onda ja ne znam, što bi se još moglo zvati književna i naučnačka čednost. Daničiću je bilo dosta to, što je dobro znao, da će bez svakoga njegova i Vukova isticanja učenj ljudi vidjeti, da je on prije Vuka onu akcenatsku reformu iznio na svijet i utvrdio, jer su njegove one dvije radnje izišle na svijet prije 2. izdanja Vukova rječnika.

God. 1856. preseli se Daničić iz Beča u Biograd, gdje je dobio mjesto bibliotekara u narodnoj biblioteci, a g. 1857. postade on sekretar „društva srpske slovesnosti“. Među najznatnije njegove radnje iz vremena ovoga njegova boravljenja u Biogradu (t. j. god. 1856. – 1866.) idu njegovi članci o akcentima u deklinaciji imenica muškoga i srednjeg roda i onih ženskoga roda, koje se u nom. sing. svršuju na konsonant (u „Glasniku društva srpske slovesnosti“, kn. 8. i 11.), onda Српска синтакса, део први, Београд 1858. i Рјечник из књижевних старина српских у три дијела (у Биограду 1863. i 1864.).

Pomenuti akcenatski članci u „Glasniku“ nastavak su članka štampanoga u „Slavische Bibliothek“, a akcentuaciju glagola i pridjeva prikazao je Daničić kasnije u „Radu Jugoslav. akademije“, kn. 6. i 14. Za njegove ovdje spomenute akcenatske članke mora se reći da su temelj svijem radiama sviju naših pisaca, koji su što pisali o štokavskoj akcentuaciji, osobito kniževnoga jezika. A uopće ne može bez tih Daničićevih članaka nitko biti, tko ozbiljno shvaća akcenatska pitanja jezika našega. Što u mnogih naših pjesnika, i hrvatskih i srpskih, koji grade stihove po akcentu, ima mnogo pogrešaka, to je zato, jer ne traže pouke u Daničićevim člancima, nego grade stihove po svome ćefu.*

Koliko vrijedi Daničićev rad oko naših akcenata, to osobito dokazuje negativna jedna činjenica: što je Daničić u svojim člancima ostavio neriješeno, jer se nije usudio svuda osjeći, kako je što, je li ovako ili onako, kad nije bio siguran, kako je, to je još i danas neriješeno, te mi na pr. ne znamo sigurno, je li od riječi *māk*, *plūg* lok. sing. *māku*, *plūgu* ili je *māku*, *plūgu*, — je li od imenica na pr. *dūša*, *trāva* dativ plur. *dūšama*, *trāvama* ili je *dūšama*, *trāvama*, — je li od riječi, kao što su *bjegūnac*, *jednac* vok. sing. *bjegūnče* ili je *bjegūnče*, — ne znamo, je li pravo *ū tijestu*, *ūd olova* ili *ū tijestu*, *ūd olova* i t. d.

Drugo važno djelo Daničićevo iz rečenih godina njegova je sintaksa, u kojoj je obradio padeže našega jezika, kad stoje sami u rečenici, i kad su u društvu s prijedlozima. To je djelo još i u naše vrijeme poradi velikoga obila lijepo u razdijelke razredjenih primjera od velike koristi svakome, tko traži pouke u onijem dijelovima sintakse, koje je Daničić obradio. Veliku su pomoć od toga djela imali do sad, a imaće i od sad pisci gramatika našega jezika i školskih i neškolskih; ako ogledamo izblize Ivekovićev rječnik, vidjećemo, koliko je primjera iz Daničićeve sintakse u nj ušlo; od velike je pomoći ta sintaksa često i našem akademickom rječniku.

Ja ne ću ovdje svim onim pohvalama, koje su dosad izrečene o Daničićevoj sintaksi, da dodajem još i svoju, nego ću samo navesti, što je prvi stručnjak onoga vremena F. Miklošić o njoj rekao. Iste godine, kad je Daničićeva sintaksa izišla na svijet,

* Nitko se u naše vrijeme ne može tužiti, da su mu rečeni Daničićevi članci nepristupni, jer ih je Jugoslavenska akademija preštamovala u osobitim knigama, i to akcentuaciju glagola g. 1896., a akcentuaciju imenica i pridjeva g. 1913.

napisao je Miklošić obznanu te knige u ondašnim „Srpskim Novinama“, br. 97. Pisac obznane hvali Daničićovo djelo, što je u njemu svako pravilo potvrđeno primjerima ne samo iz današnjega jezika, nego i iz staroga, priznaje piscu veliki trud i oštroumnost u tumačenju sintaktičkih pojava, kaže, da će i sam, kad bude pisao slavensku sintaksu, mnogo štošta upotrijebiti iz Daničićeve. Svoju obznanu završuje Miklošić s riječima: „Ne može čovek da ne nazove srpski narod srećnim, što dobivši od poštovanoga Nestora među slavistama nenadvišen zbornik svojih narodnih pesama, kojima se sav prosvetljeni svet pravedno divi, i rečnik, koji je ugled za rečnike, sad od mladega čoveka ima o jednome između najtežih delova u gramatici svojega jezika posao, koji nauči sasvim odgovara“ (vidi u mojem članku o Miklošiću Rad Jugoslav. akad. 112., str. 83.).

Treće znatno djelo Daničićovo iz onoga vremena, koje sam spomenuo, jest njegov „Rječnik iz književnih starina srpskih“. I to su djelo pohvalili svi stručnjaci, koji su se njim služili u svojim istoričkim i filologičkim poslovima, zato meni nije nužno tuđim hvalama dodavati svoju, nego ću i ovdje navesti Miklošićevu obznanu o tome djelu ili bolje reći samo o prvom njegovu svesku. Obznana je ta štampana g. 1862. u 38. broju „Vidovdana“ (ondašnjih biogradskih novina). Miklošić kaže, kako je ovo djelo Daničićovo vrlo zaslužno, kako bez njega ne će moći biti nitko, tko se bavi ne samo jezikom, već i prošlošću naroda srpskoga, hvali Daničićevu pomnu i pravu filologičku točnost. Vrijedno je navesti ove riječi Miklošićeve: „I ja sam prede imao namjeru osvijetliti načinom, kojim je ovdje učinjeno, srpske dokumente, koje sam izdao, i posao moj još prije nekoliko godina bijaše daleko napredovao, kad me drugi poslovi smetoše, te ga ne mogoh nastaviti; a sad razgledavši prvu svesku djela Daničićeva mogu sasvim miran ostaviti na stranu svoj posao“ (vidi Rad Jug. ak. 112., 83.).

Ovo tako važno i tako zaslužno djelo Daničićovo bijaše uzrok nemiloj razmirici između njega i „društva srpske slovesnosti“. Kad je posao oko „rječnika iz knjiž. star. srpskih“ bio toliko napredovao, da se djelo moglo početi štampati, onda ga Daničić rečenom društvu preda (mjeseca oktobra 1861.) moleći, da ga ono izda na svijet, te zamoli i za ondašnje prilike veoma čedan honorar: 2 dukata od štampanog tabaka. Društvo se šćinaše prihvatiti ponudu Daničićevu, jer su neki članovi sumnali, je li potrebno izdavati na svijet rječnik staroga jezika, dok još nema dovoljno rječnika novoga jezika;

osim toga neki članovi izrekoše mnijenje, da se o Daničićevoj ponudi ne može ništa zaključiti, dok pisac ne predloži društvu potpuno djelo, jer je on bio predao samo neki dio svoga djela. Jedni članovi predlagahu ovo, drugi ono; kad predsjednik vidi, da su mnijenja pocijepana, proglasi, da je sjednica svršena, pa da će se o ponudi Daničićevoj raspravljati u idućoj sjednici. Taj postupak društva ozlojedi tako Daničića, da je uzeo natrag rukopis svoga djela i javio društvu, da prekida sve sveze s nim, te ostavi ne samo sekretarsku službu, koju je vodio kod društva, nego mu ne htjede više ni član biti. „Rječnik iz knjiž. star.“ iziđe ipak na svijet, i to o trošku kneginje Julije, žene kneza Mihajla.

Tako je eto Daničić raskrstio sa društvom srpske slovesnosti, a 4 godine iza toga osjeti se primoran, da raskrsti i s Biogradom. Pod kraj g. 1864. odredi ministar prosvjete, da jedan sluga nadzire čak velike škole, u kojoj je Daničić od g. 1859. bio profesor „teorije slovesnosti, estetike, istorije slovesnosti srpske, slavenske i najglavnijih naroda evropejskih“. Ta odredba ministrova vrlo ponizivaše ugled visoke škole, i to ne samo čaka, nego i profesora, koji su od sad imali biti učitelji inteligentnih mladih ljudi, koje nadzire sluga kao kakve šegрте. Daničić protestova protiv te odredbe, a odgovor vlade bijaše, da se Daničić premješta u ministarstvo nutarnjih djela za sekretara poštanskog odjela. Ali Daničić, kako kaže M. Milićević (Pomenik znamenitih ljudi u srpskoga naroda, str. 127.) „te službe nije ni jednog dana vršio, nego je sedeo doma i radio svoj naučni posao“. Lako je razumjeti, da je Daničić morao biti uvrijeđen u svome ponosu, što se tako s nim postupa u zemlji, na koje kulturnom polu pripadaše on među najglavnije trdubenike. Zato on prihvati vrlo rado poziv, koji mu stiže g. 1866. iz Zagreba, da ovamo dođe i da radi u Jugoslavenskoj akademiji, koja se imala naskoro otvoriti. Daničić ostavi Biograd i preseli se u Zagreb, gdje se odmah uhvati u književno kolo s Račkim, Jagićem i s drugim ondašnjim zagrebačkim naučnacima. G. 1867. izabran je za pravoga člana akademije i za nezina tajnika s pristojnom za ono vrijeme plaćom, o kojoj je mogao bezbrižno živjeti i baviti se samo naukom i poslovima akademije.

Predaleko bi me zavelo, da ovdje govorim o Daničićevu radu u našoj akademiji, samo ću napomenuti, da je on u Zagrebu ostao do početka aprila g. 1873., kad primi poziv od srpske vlade, da se vrati u Biograd na svoje profesorsko mjesto u velikoj školi. U Biogradu ostade ravno 4 godine, a onda ga pozva Jugoslavenska

akademija, da se vrati u Zagreb, da počne obrađivati veliki rječnik „Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika“. Daničić se odazva pozivu, vrati se u Zagreb, u kojemu je 5 i po godina radio posao, za koji je bio pozvan, i ostade u Zagrebu do svoje smrti.

Kad se govori o Daničićevu prvom boravljenju u Zagrebu (t. j. god. 1866.—1873.), ne može se premućati, kako je on u to vrijeme došavši u bliži doticaj s Hrvatima i poznavši njihov jezik i njihovu književnost, njihovo kulturno i političko nastojanje odbacio negdašnje svoje mišljenje, da su Hrvati samo čakaveci, da su kajkaveci upravo Slovenci, a svi štokaveci da su Srbi. Zato je on u vrijeme onoga svoga prvog boravljenja u Zagrebu počeo naš jezik zvati *hrvatski ili srpski*, t. j. on je tada javno priznavao, da su Hrvati i Srbi jedan narod, da imaju jedan jezik. To svoje promijeñeno mišljenje izrekao je Daničić jasno i glasno u svojoj knjižici *Диоба словенских језика* (Београд 1874.), koja je izvadak iz njegovih professorskih predavanja u velikoj školi, dakle je on u tome smislu učio svoje đake. Svoje uvjerenje u toj knjižici izraženo zadržao je Daničić sve do svoje smrti. Hrvati mu na tome bijahu vrlo zahvalni i držahu ga za svoga čovjeka isto onako, kako ga Srbi držahu za svoga.

Svoju zahvalu, priznanje, štovanje i ljubav pokazao je Hrvat Daničiću u punoj mjeri nakon njegove smrti. Ja sam u Zagrebu vidio nekoliko veličanstvenih sprovoda: Preradovića (kad mu je tijelo prevezeno u Zagreb), Šenoe, bana Mažuranića, Račkoga, Trnskoga, Smičiklasa i drugih odličnih pokojnika, ali nijedan od tih sprovoda ne bješe veličanstveniji od Daničićeva. Sjećam se vrlo dobro, kako je prije podne 21. novembra 1882. gotovo sav Zagreb bio na nogama, da očituje posljednju čast milome pokojniku, t. j. da ga sprovede do željezničke stanice, gdje je njegovo tijelo svečanim načinom predano poslanicima srpske vlade, koji su došli u Zagreb, da ga odvezu u Biograd, da tamo bude sahranjen. To je učineno po želji ondašnjega srpskog kralja Milana, koji je htio, da tako slavni sin srpskog naroda vječno počiva u srpskoj zemlji.

Za Zagrepčanima ne htjedoše zaostati Sišćani. Kad je mrtvački sanduk s tijelom Daničićevim stigao u Sisak, izložen je i okićen cvijećem i okružen duplirima u gradskoj vijećnici, a sjutradan grad Sisak i okolina najsvečanije sprovedoše mrtvoga Daničića do lade (jer onda od Siska do Biograda ne bješe željeznice, nego se putovalo lađom po Savi). Tako veličanstvenog sprovoda nije Sisak nikad prije vidio! Ne treba ni spominjati, da je sjajan

sprovod bio i u Biogradu; sam je kralj Milan došao, da počasti Daničića. Tko bi htio, da sva tri sprovoda, t. j. u Zagrebu, u Sisku i u Biogradu prikaže po opisima, koji su onda štampani u novinama (između zagrebačkih osobito u „Pozoru“, — tako se onda zvao „Obzor“), mogao bi ispuniti oveliku knjižicu.

Mi, koji smo onda gledali počasti, koje se čine Daničiću, ili čitali o njima u novinama, s tihom duševnom radosti u sreću govorasmo jedan drugome: Ipak su Hrvati i Srbi jedan narod! Ipak je hrvatski i srpski jezik jedan isti jezik, pa makar šta govorili i pisali neprijatelji toga jedinstva!

Gospodo i gospođe, pokliknite sada zajedno sa mnom velikome Daničiću: Vječna ti slava!

(Dvoranom se razliježe gromko : slava! slava! slava!).

Spomenici ruske drame XVIII. vijeka

u zagrebačkoj sveučilišnoj biblioteci.

Zivi i historijski odnosi između Rusije i južnih Slavena u 17. i 18. stoljeću, koji su kasnije postali od odlučna značenja za sav pozniji razvoj prosvjetljene misli naročito kod pravoslavnoga dijela južnih Slavena, i do danas su istraženi i ocijeñeni samo u najsumarnijim svojim pojavama. Pa i tamo, gdje su ti odnosi ostavili najdublje historijske tragove u životu čitava naroda, kod Srba, i gdje bismo prema tome mogli očekivati pravi i opravdani naučni fanatizam u osvjetljavanu te preinteresne dobe, i tamo se dosele zadovoljavalo mañe ili više epizodističkim i nepragmatičkim osvjetljavanem pojedinačnih pojava: cjelovita, sintetičkog prikaza ruskojugo-slavenskih odnosa u pomenutom razdoblju nema još na našem jeziku. Još je najsumarniji prikaz pomenutih odnošaja dao Jovan Skerlić u svojoj „Srpskoj književnosti u 17. veku“,¹ no i ñegovi su izvodi odviše neiscrpivi, bazirajući se više na mršavoj posrednoj literaturi o tom predmetu, nego na istraživanu neposrednih izvora, t. j. literarnih spomenika te dobe, koji su po slavenskom Jugu razasuti i znatnim svojim dijelom do dana današnjega ostali neosvijetljeni. Jagićeva pak „Ruska književnost u XVIII. stoljeću“² sasvim je mimoišla to pitanje, ma da je jasno, da je ñegov spomenuti rad skoro jedino u osvjetljenu tih odnošaja mogao naći svoje najblagorodnije naučno opravdanje. Ruski kulturni i literarni historici N. Petrov,³ M. N. Speranskij,⁴ Pl. A. Kulakovskij,⁵ pa P. N. Zabolotskij,⁶ koji su

¹ Jovan Skerlić: „Srpska književnost u 18. veku“. Beograd, 1909. pp. 146.—168.

² V. Jagić: Ruska književnost u 18. stoljeću, Zagreb, 1895.

³ Н. Петровъ: Историческій взглядъ на взаимныя отношенія между Сербами и русскими въ образованіи и литературѣ. Кіевъ, 1876.

⁴ М. Н. Сперанскій: Дѣленіе исторіи русской литературы на періоды и вліяніе русской литературы на югославянскую. Варшава, 1896.

⁵ Пл. А. Кулаковскій: Начало русской школы у Сербовъ въ XVIII. вѣкѣ. Санктпетербургъ, 1903.

⁶ П. Н. Заболотскій: Очерки русскаго вліянія въ славянскихъ литературѣхъ новаго времени. I. Варшава, 1908.

ovomu pitanju posvetili svoju odličnu pažnju, nijesu tako isto mogli obuhvatiti ovo pitanje u čitavoj njegovoj širini, jer su se u glavnom zadovoljili samo pristupačnijim ruskim izvorima. Da je svemu tome tako, rječito svjedoči naš svježi nalaz važnih ruskih literarnih spomenika iz prve polovice 18. vijeka, koji su nedavno zapaženi u jednoj rukopisnoj zbirci zagrebačke sveučilišne biblioteke, upućujući nas na naslućivanja izvjesna dodira između tadašnje Rusije i najzapadnijih dijelova južnih Slavena. Zadatak je ovih redaka, da samo ukratko izvijeste o samom nalazu, a značenje će se i važnost pronađenih spomenika uskoro podrobnije raspraviti na drugom mjestu.

Spomenici, o kojima će ovdje biti govor, davna su svojina zagrebačke sveučilišne biblioteke. Popisani su oni pod sign. R. 3068 (S. M. 34 C 17, prije S. M. 11 C 34) kao Cod. chart. saec. XVIII. str. 330, a pod ovim natpisom: „Semira. Tragedija i druge ruske tragedije. Accedit: akt ili djeistvie o kúezu i o prekrasnoj korolevi Magilen. Hamlet tragedija. Strašnoe izobraženie vtorago prišestva G'dna na Petru zemlju. Sokraščenie operi“. Obje činjenice, t. j. njihov davni boravak u zagrebačkoj sveuč. biblioteci kao i navedena nevješta katalogizacija, nijesu mogle pobudno djelovati na naučne istraživače literarnih starina, pa tako ti vrijedni spomenici dospješe u potpunom inkognitu sve do u naše dane. Upozoren unatrag nekoliko mjeseci po direktoru zagrebačke sveuč. biblioteke dru. F. Fancevu na taj kodeks neistraženih ruskih rukopisa, latio sam se njegova izučavanja, i u rezultatu prepoznao u njima rijetke ili pače jedinstvene spomenike ruske drame iz prve polovine osamnaestoga stoljeća. Navest ću ih ovdje redom, kojim su one prvotno katalogizirane, ukoliko su one, dabome, uopće sadržane u navedenoj katalogizaciji tresora zagrebačke sveuč. biblioteke. Počinem prema tome s dramskim rukopisom, koji je i dao čitavoj zbirci nazvanje, a to je:

1. „Семира“, tragedija u pet činova. To je rukopis (pisan na 48 nepaginiranih četvrtinskih listova) poznate tragedije „oca ruskoga teatra“ Aleksandra Sumarokova. Naš rukopis, koji nas prema svim svojim paleografskim osobinama vodi u vrijeme samoga nastanka Sumarokovljeve tragedije,¹ nije jedini poznati rukopis ove tragedije: do sada su poznata dva rukopisa ove tragedije, od kojih je jedan svojina moskovskoga Rumjancevskoga muzeja, a drugi pariske Bibliothèque nationale. V. I. Rjezanov, koji je oba ta rukopisa

¹ Пыпинъ, А. Н.: Исторія русской литературы. Петербургъ, 1902.—1903. III. p. 486.

tekstualno isporodio,¹ omogućio je i nama isporođivanje našega rukopisa sa spomenuta dva rukopisa Sumarokovljeve „Semire“, pa smo mogli ustanoviti, da je rukopis zagrebačke sveuč. biblioteke tekstualno potpuno identičan s rukopisom pariske Bibliothèque nationale. Do točnijih poređivanja i izučavanja obaju rukopisa s našim nijesam dosada mogao doći s razloga, što mi je zasada nepristupačan i pariski i moskovski rukopis naše drame.

2. „Актъ или дѣйствіе в князѣ Петрѣ Златыхъ Ключахъ и в прекрасной королевѣ Магиленѣ Невполитанской“. То je izvjesna aktovka Petrovskoga vremena (na 24 nepaginirana četvrtinska lista), kojoj je nepotpuni tekst prvi put otkrio u Rusiji god. 1905. ruski literarni historik G. P. Georgijevski i publicirao iste godine u cijelosti u „Izvjestijama“ petrogradske akademije nauka.² Koristeći se udobnim slučajem, što sam pomenuti tekst Georgijevskoga imao pri ruci u pomenutom akademijском издању, mogao sam provesti i potpunu poredbu našega teksta s tekstom Georgijevskoga. Pri tom sam mogao utvrditi, da naš tekst zastupa daleko savršeniju, i što je još važnije, potpunu redakciju ove drame, dotjerujući usto mnogim bitnim pjesničkim preinakama izvjesne rudimentarnosti u tekstu Georgijevskoga. No još je važnije to, da naš tekst sadrži i potpuni epilog, kojega u spomenutom tekstu Georgijevskoga nema, pa prema tome otpadaju i izvjesna tvrđenja i nagađanja, koja je u savezu s time iznio Georgijevski u uvodnoj studiji k svome otkriću.³ Isto to vrijedi i za tendenciju ove naše drame, koja je prema usus tadašnje poetike iznesena u epilogu, i koja također i u tom pogledu ne potvrđuje Georgijevskijevih naslućivanja, iznoseći u liku glavnoga junaka drame Petra Zlatnih Ključeva blaga uzor-vladara kao moral drame („Fürstenspiegel“), i okrećući prema tome oštricu svoga morala prema gore, prema Petru Velikom kao „Antikristu“, a ne prema neprosvijetljenim narodnim redovima.

3. „Гамлетъ. Трагедія Александра Сумарокова.“ То je poznata Sumarokovljeva tragedija, napisana god. 1747.⁴ Naš

¹ Рѣзановъ, В. И.: Парижскіе рукописные тексты сочиненій А. П. Сумарокова. Извѣстія II. отд. имп. акад. наукъ. Томъ 12. кн. 2. pp. 135—169.

² Георгіевскій, Г. П.: Двѣ драмы Петровскаго времени. Изв. II. отд. Акад. Наукъ. годъ 10. (1905.) кн. 1. pp. 215—255.

Sf. Рѣзановъ, В. И.: Изъ исторіи рус кой драмы. Дѣйствіе о Петрѣ Златыхъ Ключахъ. Изв. II. отд. Акад. Наукъ. годъ XI. (1906) кн. 4. pp. 165—244.

³ Георгіевскій, Г. П.: I. с. pp. 188—189.

⁴ Пыпинъ, А. П., о. с. III. p. 485.

rukopis (pisan na 39 nepaginiranih četvrtinskih listova), koji ima iste paleografske osobine kao i „Semira“, istoga je i vremenskog podrijetla kao i „Semira“. Nemajući pri ruci štampana teksta ove drame, nijesam mogao dosada porediti ni tekst našega rukopisa, a jednako mi nije uspjelo ustanoviti, je li naš rukopis ujedno i jedini poznati rukopis ove drame.

4. „Страшное изображеніе втораго пришествія Г'дня на землю при державѣ благочестивѣйшаго самодержавнѣйшаго Г'дря нашего ц'ря и великаго князя Петра Алехѣвича, всея великія и малыя и белія Россіи самодержца, дѣйствиємъ бл'городныхъ в'роковъ великороссійскихъ, въ егѡ ц'ркаго величества пресвѣтлаго славенороссійскихъ Афинахъ въ царствующемъ и б'госпасаемомъ великомъ градѣ Москвѣ явленное лѣта Г'дня ѡψв-го, м'ца февруарія в' д: д'нь“.

To je važan spomenik ruske t. zv. školske drame samoga početka 18. vijeka (izvodila se na sceni, kako se vidi iz natpisa, 4. februara 1702. g.) ili pače konca 17. stoljeća, a bila je dosele poznata ruskoj literarnoj historiji samo po natpisu i po sadržaju iz sačuvanoga kazališnog rasporeda,¹ dok je sam tekst drame bio ruskoj literarnoj historiji do danas nepoznat.² Prema tome je naš rukopis prvi i jedini izvor za tekst ovoga važnog literarnog spomenika Petrovske dobe. Sam je rukopis upravo kaligrafskom pomnom pisan karakterističnim ruskim poluustavnim pismom 17.—18. vijeka i prekrasno uščuvan na 24 nepaginirana četvrtinska lista.

5. „Сокращеніе оперы объ Александрѣ Македонскомъ“. To je dramska obrada izvjesna sujeta o Aleksandru Makedonskom, koji je u to doba, a već i davno prije, bio popularan objekt mnogih književnih pokušaja nesamo u ruskoj literaturi. Pravi je natpisni list rukopisa propao, jer se odmah iza pomenutoga natpisa „Сокращеніе оперы“ počine stereotipno izlaganje sadržaja (na

¹ Морозовъ, П. О: Исторія русскаго театра до половины XVIII. столѣтія I. С. Петербургъ, 1889. р. 310. Cf. Архангельскій, А.: Русская литература XVIII. вѣка. Ученныя записки имп. казанскаго университета, год. 74. (1907) кн. 3. р. 73.

² Пѣтуховъ, Е. В.: Русская литература. Историческій обзоръ главнѣйшихъ литературныхъ явленій древняго и новаго періода. Ученныя записки имп. Юрьевского универс. Юрьевъ. 1912. №. 10. р. 622.

Cf. Рѣзановъ, В. И.: Изъ исторіи русской драмы. Школьныя дѣйствія XVII.—XVIII. вв. и театръ іезуитовъ. Чтенія въ имп. обществѣ исторіи и древностей россійскихъ. Москва, 1910. кн. 3. pp. 330—331. — Морозовъ, о. с. р. 310.

istoj strani) po činovima i prizorima („Опера раздѣляется на двѣ части или дѣйствія. Дѣйствіе 1. содержитъ в кратцѣ дѣйствія Александра Македонскаго“. 1. 2.).

No vidi se to i po provedenoj paginaciji rukopisa, koji broji 19 listova, počínući s l. 2. Sama historička fabula o Aleksandru Makedonskom i Dariju igra u našem rukopisu malenu ulogu, jer je naša drama sasvim svojevrstan i u ruskoj književnoj povijesti nezabíležen dramski panegerik unuku Petra Velikoga, velikom knezu (prema našem rukopisu) Petru Fjodoroviću, a napisan je k danu školske proslave 28. januara 1743. Svojevrsnim smo nazvali ovaj spomenik zato, što on kao panegerik sadrži u sebi i čitavi niz karakterističkih intermedija kao dragocjenih dokumenata iz poezije tadašnéga domaćega bítá, što označuje u svoj panegeričkoj literaturi rijetkost ili pače isključivost. Jer intermediji, koji redovno u ozbiljan milieu unose komičan elemenat, time eo ipso snizuju osnovno svečano raspoloženje panegirika.

Naš spomenik kao „skraćéne“ ima očevidno izvjestan odnos k nekoj dramskoj cjelini, odnosno k nekoj velikoj „operi“. Najvjerojatnijom nam se čini pretpostavka, da je naš panegirik skraćéna prerada komada, o kojem govori prema dnevniku Bergholzovu P. O. Morozov,¹ nišaneći na izvjesnu dramu „O Grubstonovoj tvrđavi“. Nama se čini prema našem rukopisu — pretpostavka Morozova o identičnosti nazvane drame („O Grubstonovoj tvrđavi“) s komadom, što ga spominje u svom dnevniku Bergholz, netačnom, no zato nam se to vjerojatnijom čini naša pretpostavka, da naše „Sokraščenie“ ima izravnih rodbinskih veza s dramom, odnosno komadom, koji se prema Bergholzovu svjedočanstvu prikazivao u Moskvi 4. januara 1723. Razlozi našega vezańa „Sokraščenia“ s prikazivanim komadom leže prije svega u indentičnosti fabule o Aleksandru Makedonskom i Dariju, a zatim u glomaznosti prikazivanoga komada, koji je imao 18 činova, što su se izvodili na dva maha i u dva dana (svaki put po 9 činova). Naše „Sokraščenie“ obuhvatilo je taj komad u cigla dva čina, t. j. svaki dan predstave, odnosno svaka polovina komada zbila se u jedan čin. Osim toga je prikazivani komad imao i „zabavne intermedije“,² koje su prema našem mišleńu prešle (sasvim protiv običaja) i u naš panegirik. Prema tome se i naše „Sokraščenie“ može držati dvojako vrijednim spomenikom ruske panegiričke dramatike prve polovine 18. vijeka.

¹ Морозовъ, П. О. 1. с. р. 258.

² Ib.

6. „Сунофусъ или краткое видѣніе декламациі Высочайшему дну рожденія Ея императорскаго величества восписанной 1745. году мѣца февраля... дня въ присутствіи преосвященнаго Митрофана Архіеппа Тверскаго и Кашинскаго въ семинаріи Тверской въ двоихъ дѣйствіяхъ изображенной“.

I to je, kako se već iz natpisa vidi, panegirička drama prve polovice 18. vijeka. Ni po sadržaju ni po natpisu, koliko sam dosele mogao ustanoviti,¹ nije ona do danas zabilježena u ruskoj knjiži. Broji ona u svemu 15 listova, no nije potpuna: zadnja su dva do tri lista propala, kojima se završuje zanimivi „balet dvanaestorice mjeseci“, dodat na koncu panegirika. Provenijencija ovoga spomenika ista je kao i ona „Sokraščenia“, t. j. tverski duhovni seminar. Slijedi to i odati, što su oba posljednja panegirika povezana u jednu knjigu s jedinstvenom paginacijom od 2—35.

Osim ove skupine rukopisa, pribranih u jednu cjelinu, pronađen je u zasebnoj katalogizaciji tresora zagrebačke sveuč. biblioteke pod signaturom R 3379 vrijedan spomenik dramske panegiričke literature iz prve polovice 18. vijeka. To je (7.) „Образъ торжества російскаго доблественному подвигоположнику начертанъ отъ трудовъ риторическихъ въ училищахъ славенолатинскихъ“, dramski panegirik u 3 čina, nezabilježen dosele u ruskoj književnoj povijesti. I ovaj rukopis (pisan na 18 nepaginiranih četvrtinskih listova) pripadao je prvotno bez svake sumnje predašnjoj skupini ruskih dramskih rukopisa, o čemu nas živo uvjeravaju navlas jednaki razmjeri i načini hrpteničnih poveza na ovom i na netom spomenutoj skupini rukopisa, pa se današnja njihova odvojenost ima svoditi valjda na proizvoljnost slučaja.

Inače, sudeći po virtuoznosti stiha i zrelosti dramske tehnike, ovaj panegirik spada svakako već u doba, kad je ruska panegirička drama postigla najviši stepen svoga razvoja i u pogledu kakvoće i kolikoće, a to je treći decenij 18. stoljeća, kada reformirana Rusija konačno održa pobjedu nad većinom svojih neprijatelja, a nezini protagonisti postigoše „славу нетлѣнную“. Naš je panigirik vjerojatno preteča analogne panegiričke drame (u čast Petra II.), I. Hmarnoga: „Образъ побѣдоносія торжественнаго подвигоположника...“,² pa ćemo je moći po svoj prilici vezati uz ličnost

¹ Рѣзановъ, В. И.: Изъ исторіи русской драмы. Чтенія, I. с. pp. 238—335.

² Рѣзановъ, В. И.: Изъ исторіи русской драмы, Чтенія, I. с. p. 333.

i posljednje godine vladanja samoga Petra Velikoga. Pripadajući duhom i vremenom periodu rascvata ruske panegiričke literature nosi ona doista na sebi i u formalnom i u pjesničkom pogledu sve odlike ovoga rascvata, nadilazeći u pogledu svoje književne zrelosti sve navedene spomenike, sadržane u prvoj skupini rukopisa.

Pitanje bibliotečne provenijencije pronađenih rukopisa, koje ću ja uz naknadno opravdanje nazvati *tverskim kodeksom*, nije mi dosele uspjelo riješiti na kategorički način. Najstariji tragovi katalogizacije našega kodeksa, koji nas vode unatrag bar pedesetak godina, ne kazuju nam ništa. Drugih pak interno-bibliotečnih podataka o historijatu našega kodeksa nema. Preostaje nam dakle, da se u svom daljem istraživanju i zaključivanju o njegovu podrijetlu oslonimo isključivo na neke izvanjske pojedinosti. I u tom pravcu imamo doista vrlo važan putokaz, koji se sastoji u jednom matičnom listiću iz kraja 18. vijeka, nađenu na čelu našega kodeksa. To je jedan jedini istrgnuti listić iz matice krštenih neke istočno-pravoslavne parohije, koju moramo dijalektički lokalizirati u južnu Dalmaciju. To nam zaključivanje doista potvrđuju i imena dvaju svećenika, koji se spominju u tom listiću kao krstitelji, upućujući nas svojim prezimenima na područje najjužnije Dalmacije, na Boku Kotorsku. Ti su svećenici Jovan Ivelić i Nikola Popović, obojica iz područja kotorskoga. Naročito je karakteristično u ovom u slučaju prvo ime, ime Ivelića, kao ime razgrađene i poznate kotorske porodice, koja potkraj 18. stoljeća igra veliku ulogu u životu zadnjih decenija slobodne dubrovačke republike. U tom se pravcu naročito ističe ime grofa Marka Ivelića, podrijetlom Kotoranina, koji je stupio u rusku vojnu službu i bio za presudnih časova dubrovačke republike ruski general i vojno-politički agenat na našem krajnjem Jugu. S imenom ovoga odličnoga Kotoranina, koji je bio očito rođeni brat protopopa Jovana Ivelića,¹ spominjanoga u našem matičnom listiću, valjat će po svoj vjerojatnosti vezati i naše rukopise. Najjači razlozi za to nijesu sadržani u tome, što je sam grof Marko Ivelić kao važna vojno-politička ličnost bio u najživljem dodiru s tadašnjom Rusijom kako za svoga boravka u Rusiji, tako i za vrijeme blokade južne Dalmacije po ruskoj floti, općeći za sudbonosnih dana dubrovačke republike s odličnim reprezentantima ruske aristokracije (knez

¹ Димитријевић, Ст. М.: Грађа за српску историју из руских архива и библиотека. Споменик српске краљ. академије, 53. разр. 2., књ. 45. р. 96. col. 2.

Musin-Puškin, knez Vjazemskij), nego više u tome, što je grofa Marka Ivelića vezalo usko rodbinstvo s čuvenim arhimandritom pivskoga manastira (u Hercegovini) Arsenijem Gagovićem, „jednim od najvažnijih i najistaknutijih ličnosti u našem narodu kraja 18. i prve četvrti 19. vijeka“.¹ Arsenije Gagović bio je naime dilem nekoliko zadnjih decenija 18. stoljeća u posrednoj vezi s Rusijom kao lični i politički intimus svoga rođaka grofa Marka Ivelića, a neposredno je bio vezan s Rusijom kao uvažena glava pivskoga manastira. U ovom posljednjem svojstvu razvijao je Arsenije Gagović neobično živu i važnu duhovno-prosvjetiteljsku djelatnost, oslanjajući se uglavnom na duhovnu i još više na materijalnu pomoć tadašnje zvanične Rusije.² Materijalna pomoć, koju je arhimandrit Arsenije primao za svoj manastir u nekoliko navrata iz Rusije, sastojala se osim od novčanih sredstava naročito u znatnim darovima crkvenih knjiga. Prva i znatna pošilka crkvenih knjiga u količini od 24 „kruga“ poslata je njemu za vrijeme carice Jekaterine, no ta pošilka nije do njega dospjela, jer je časnik, koji je knjige sobom iz Moskve ponio, putem obolio (u Leipzigu), a neki „digo“ Jakov Ćubičić, tršćanski trgovac, koji je od obolelog časnika pošilku u Leipziku preuzeo, „по импери, куда ли е он зна, распрода и прошундра печене книге“.³ Arhimandrit Arsenije, pozvan kasnije od zvanične Rusije, da dađe račun o tim knjigama, potvrđuje nepošteni Ćubičićev čin, izjavljujući pače i to, da je on sam rasprodane knjige vidjevao kasnije po Ugarskoj, Slavoniji i Hrvatskoj i poimence na Rijeci (u crkvi sv. Nikole), pa u Karlovcu i Slavonskom Brodu.⁴

Kasnije i u nekoliko navrata⁵ obraća se arhimandrit Arsenije i pismeno, i usmeno prigodom svojih posjeta u Petrogradu, gorućim pismenim molbama zvaničnoj Rusiji, da ga podupre knjigom i novcem naročito u njegovu nastojanju oko osnutka duhovnoga učilišta za pravoslavno duhovništvo krajnjega slavenskoga Juga. U tom je pogledu upravo ganutljiva njegova predstavka, koju podnosi Vladajućemu Sinodu god. 1814., ponavljajući svoju molbu iz 1803. „о заведеніи отъ щедротъ монаршихъ при означенномъ монастырѣ (у Риви) духовнаго училища для образованія тамошняго юношества“.⁶ Pri tom on razvija svoj plan budućega

¹ Ib. p. 88. col. 1.

² Ib. pp. 83—116.

³ Ib. p. 91. col. 2.

⁴ Ib. p. 90 col. 2.

⁵ Ib. pp. 89—90; pp. 93—94; pp. 111—113.

⁶ Ib. p. 111. col. 2.

училища, обвезујући се успут највећим материјалним жртвима, које ће он лично придонести дарујући сав свој велики имутак за ту благо-родну сврху. „Но да бы имѣть способы привести въ испол-неніе планъ мой построеніемъ назначаемаго училища и церкви, я осмѣливаюсь также просить Ваше сіятельство, пред-ставивъ возрѣнію Государя Императора, испросить отъ высочасшихъ щедротъ на то пособіе, такъ равно снабженія хотя не пышными, но самыми нужными къ священнослуженію вещами и потребными церковными и для училища книгами ; и сверхъ того о назначеніи суммы на содержаніе двухъ учителей : одного для славянскаго, а другаго для греческаго языковъ“.¹

Ova je predstavka arhimandrita Arsenija bila povoljno riješena u sjednici Sinoda od 8. aprila 1815., a poslije toga ju je potvrdio car Aleksandar, „da se iz Sinodalne Tipografije besplatno izdade toliko crkvenih knjiga, koliko to smatra potrebnim Sinod“.² Zaključkom Sinodalne sjednice od 26. jula 1815. dalo se arhi-mandritu Arseniju knjiga u vrijednosti od 456·31 rubala prema popisu, što ga je on sam podnio.³ I to je potvrđeno naročitom carevom gramotom, gdje se naređuje Sinodu, da snabdi je Uspenski monastir (u Pivi) knjigama „сколько оныхъ нужно будетъ“.⁴

Knjige je ove vjerojatno ponio sobom sam Arsenije, vraćajući se slijedeće godine (1816.) preko Odese kući iz Rusije. Njegova skrb za te knjige vidi se i po tome, što je on molio, da se na svaku knjigu stavi i naročiti natpis, da je ovu ili onu knjigu darovao sam car manastiru u Pivi, a popis je svih tih knjiga pohranio kod sebe. Da se u ovoj zbirci darovanih knjiga nalazio i naš tverski kodeks, moglo bi se najvećom vjerojatnošću ustvrditi, pogotovu, ako se uzme u obzir, da arhimandrit Arsenije, kako je netom i istaknuto, nije molio, da njegov samostan bude snabdjeven samo crkvenim knjigama, nego i „для училища книгами“. Pod ovim potezom knjigama ne razumije se samo naučna teološka literatura, nego i uzorci školske drame, koja je već odavno u ruskim i neruskim duhovnim školama vrijedila kao obrazovno-pedagoško sredstvo duhovnih škola. Prema tome je vjerojatno, da naš tverski kodeks, koji se sastoji pretežito od dramske literature tipične ruske školske dramatike, dopijeva na naš Jug s naročitom

¹ Ib. p. 113. col. 1.

² Ib. p. 114. col. 1.

³ Ib. p. 114. col. 2.

⁴ Ib. p. 115. col. 2.

misijom, da bude ondje osnovnim kamenom pri uspostavi školske drame u zasnovanom duhovnom učilištu Arsenija Gagovića u Pivi. Iz Pive došao je naš kodeks do Ivelića vjerojatno po rodbinskim vezama, jer je ustanovljeno, da je grof Marko Ivelić, a prema tome i njegov brat protopop Jovan Ivelić, koji je prema matičnom listiću vjerojatni posredni vlasnik našega kodeksa, bio nećakom („родной племянник“) ¹ arhimandrita Arsenija. U ovom nelegalnom prisvajavanu manastirske svojine ima se po svoj vjerojatnosti tražiti objašnjenje i tome, što je naš kodeks, koji je vjerojatno također nosio na svom natpisnom listu izvjestan natpis o carevu daru pivskomu manastiru, došao do nas rasparčan u pojedine svoje sastavne česti i bez zajedničkoga natpisnoga lista. Da je on bio manastirskom svojinom, potvrđuje i jedna zapiska na natpisnoj strani Sumarokovleva „Hamleta“, gdje se prepisivač monah („братецъ“) (l. 1.) upućuje, da dramu prepíše „на хорошенькой бумажкѣ“ (l. 1.).

Kako i kad je prispio naš kodeks s dalmatinskoga juga u zagr bačku sveučilišnu knjižnicu, nije mi dosele uspelo utvrditi. No sva je vjerojatnost, da ga je tamo zapazio koji bistriji narodni čovjek još u prvoj polovici 19. vijeka, pa onda darovao biblioteci zagrebačkoga Narodnoga Muzeja. S bibliotekom pak Narodnoga Muzeja postao je on svojinom zagrebačke sveučilišne biblioteke.

Pri koncu još samo da spomenem, zašto sam naš kodeks nazvao tverskim. U prvom redu zato, što je drama našega kodeksa „Synopsis“, kako se već i iz natpisa te drame vidi, izrijekom vezana svojim postankom uz grad Tver, a i neki su intermediji u spomeniku „Sokrašćenie operi“ svojim lokalnim tverskim koloritom usko vezani uz grad Tver. Držeći pak čitavi kodeks jednom cjelinom, koja je nastajala u toku čitave prve polovice 18. vijeka, moram zaključiti, da je i čitavi kodeks konačno prikupljen u jednu cjelinu u Tveri. Najstariji njegovi dijelovi, kao što je primjerice „Strašni Prikaz“, koji datira još iz samoga početka 18. vijeka, nastaju još u centru, u moskovskoj duhovnoj akademiji, pa se istom poznije prenose u tverski duhovni seminar, vjerojatno s istom svrhom, kao i poznije k nama na jug, t. j. da bude ondje temeljem zavodske školske drame. To nam potvrđuje i činjenica, da već u ranim tridesetim godinama toga vijeka razvija u tverskom duhovnom seminaru najživlju duhovno-školsku djelatnost bivši

¹ Ib. p. 116. col. 1.

rektor moskovske duhovne akademije Feofilakt Lopatinskij, koji je po svoj vjerojatnosti donio onamo i naš vrijedni spomenik „Strašni Prikaz“, prikazivan bučno za njegova rektorovaća u moskovskoj duhovnoj akademiji god. 1702. Iz Tveri je dospio naš kodeks po svoj prilici u svrhu štampaća u moskovsku Sino-dalnu Tipografiju, a odanle onda po arhimadritu Arseniju konačno i na naš jug.

Sve ovo, dabome, nije još u svom konačnom obliku utvrđeno ni objašnjeno. Trebat će po svoj prilici poduzeti i detaljnija istraživaća i tragaća po odnosnim mjestima našega juga, da se uzmognu dati u ovom pogledu definitivni zaključci. Konačno raščišćenje svih tih pitanja kao i podrobnije osvjetljenje pojedinačnih pronađenih spomenika, koje će se poduzeti na drugom mjestu, pridonijet će nesumnjivo tome, da se konačno u svom definitivnom obliku uspostave neke od onih dragocjenih historijskih niti, koje su već skoro unatrag dva vijeka tako blagorodno povezivale slavenski istok sa slavenskim jugom.

Zagreb, u martu 1923.

Dr. Josip Badalić.

Iz prepiske fra Martina Nedića Ludevitu Gaju.

Dr. Fraňo Fancev.

O pitanju autorstva „Razgovora, koga vile Ilirkiće imadoše u pramalitje godine 1835.“, prvog ilirskog pokliča iz Bosne, pisalo se dosada vrlo mnogo i može se kazati, da je ono konačno riješeno u korist Nedićevu. Ovakomu rješenju ovoga pitanja pomogao je nalaz rukopisa Nedićevih „Pjesmotvornih spisa“, kojima se g. 1915. prvi poslužio prof. dr. fra Julijan Jelenić u svom djelu: „Kultura i bosanski frañevci“, sv. II., str. 508.—509., a u kojem se među ostalim Nedićevim pjesmotvorima nalazi i „Razgovor koga imadoše vile Ilirkiće god. 1835.“ Ipak još i kasnije, g. 1916., zagovarao je prof. dr. Matija Murko u članku „Ko je napisao „Razgovor vila Ilirkića“ god. 1835.“ (isp. Letopis Jugoslavenske akademije, 31. svez. I. str. 129—131.) na osnovi priča fra Grge Martića autorstvo fra Marijana Šunića. Iduće godine (1917.) odgovorio je na taj članak Hamdija Kreševlaković u „Letopisu Jugoslavenske akademije“ 32. svez. I. str. 150—159.) člankom „Razgovor vila Ilirkića god. 1835. napisao je fra Martin Nedić“, pozivajući se na spomenuti rukopis kao najjači dokaz za Nedićevo autorstvo.

Da je Murko u doba, kad je pisao svoj članak t. j. 20. XI. 1915. imao već u rukama Jelenićevu knjigu, do ovog kasnijeg raspravljaja o autorstvu „Razgovora“ ne bi valjda bilo došlo. Da bi se s obzirom na suautorstvo Nedićevo sa Šunićem na djelu „Pokret godine 1848. i 1848.“ uklonila svaka sumnja, nije li i „Razgovor“ njihovo zajedničko djelo,¹ nakanio sam ovdje prikazati, što nam Nedić sam priča u svojim pismima Gaju o „Razgovoru vila Ilirkića“ iz godine 1835. kao i o tome, kad je taj „Razgovor“ štampan. U svim literarnim studijama, koje govore

¹ Isp. Dav. Bogdanović: Pregled književnosti hrv. i srp. kn. II. dio 1. str. 164.: „Ali ima ih, koji ovaj „Razgovor“ pripisuju fra Marijani Šuniću, pa ga je Nedić samo izdao ili je to možda njihov zajednički rad“.

o „Razgovoru“, ili se o štampanu ništa ne kazuje, ili se drži, da je štampan g. 1835.¹ Jedino Kukućević u „Bibliografiji hrvatskoj“ kn. I. (pod br. 1283.) spominje Nedićevo djelo „Prigovor izmedj vilâ“ štampano g. 1840. u Karlovcu kod Ivana Nep. Prettnera, dok za anonimni „Razgovor koga vile Ilirkinje imadoše u pramaletje g. 1835.“ (pod br. 1641.) kaže, da je štampan „U Karlovcu kod Prettnera 1835. u 8.“

Nema nikake sumnje, da je Nedić ispjevao svoj „Razgovor vila Ilirkinja“ god. 1835., ali da je štampan tek četiri godine kasnije t. j. g. 1839., to saznajemo sasvim pouzdano iz njegovih pisama Gaju.

Prvo saćuvano Nedićevo pismo Gaju² po svome sadržaju moglo bi se držati i uopće prvim Nedićevim pismom Gaju; datirano je „Scribendam in Bosnia die 12a Maji 1839.“, a potpisano s „Musa Bosnensis“, što odgovara imenu pjesnikovu: „Vila Bosanska“, za kojim se krio i u štampanom „Razgovoru“ iza posvete. Pismo glasi:

Pismo 1.

„Spectabilis ac generose Domine, Domine Ludovice Gay Mecoenas gratiosissime! Fama Nominis Tui Vir celeberrime apud Promotores et Existimatores Litteraturae Illyricae, a longo tempore nimium percrebescente; quam famam ac celebritatem Tuo Nomini Vir Eximie vel solae Ephemerides Illyricae, quarum Auctorem, Promotorem et Redactorem nullius, nisi Tuus magnanimus Conatus agere potuit, summe conciliarunt. Percrebescente, inquam hac optima Fama Tui Nominis, tuorumque Conaminum ad promovendam Litteraturam Illyricam, ego hos Versus³ lingua Illyrica, Dialecto Bosnensi ante quatuor annos concinnatos ad Te dirigere intendebam, ut Tua opera, Tueve conatu, publica luce donarentur: ast meam hanc intentionem eo temporis quaedam circumstantiae impedièrunt. Quare nunc tandem eosdem Versus mitto enixe rogans et obsecrans, ut

¹ Isp, D. Šurmin: Hrvatski preporod, kn. I., str. 036., bilj. 192.

² Vel. Deželić u „Pismima pisanima Dru. Ľudevitu Gaju“ (isp. Grada za povijest kniž. hrv., kn. VI., str. 139.) pominje ovdje priopćena Nedićeva pisma pod 1, 2, 4 i 5 s ne baš toćnom sadržinom.

³ Nedićev rukopis „Razgovora koga vile Ilirkinje imadosche u pramalitje godine 1835“ ćuva se u zagrebaćkoj sveučilišnoj knižnici pod sign. R 3111. Na zadnjoj praznoj strani (50.) ima ova bilješka: Neznam jeli ovo igda štampano bilo, i ćije je dćelo? M(ijat Sablar).

si ullo modo fieri possit, ad typum admittantur imprimanturque. Optarem vero nimio opere, ut Orthographia (cum huius tantum apud nos usus obtineat) qua versus praefatos exararam, in typis etiam servetur.

Si Versus hi impressi fuerint, Expensas Typi exactissime soluturus sum. Valde autem desidero porro quoque, quantum tennes Vires meae admiserint mea studia et conatus ad promovendam Litteraturam Illyricam, Conaminibus Tuis Vir clarissime, jungere. Nomen meum, non multo post, Tibi revelabo. Vale“.

Spominjani „Versus lingua Illyrica Dialecto Bosnensi“ mogu da budu samo „Razgovor“, jer su u tome složni svi Nedićevi biografi, da je „Razgovor“ njegov prvenac. Pismo je i u tome jasno, što postane tih „versus“ stavla 4 godine unatrag t. j. u god. 1835. Jednako je bilo već otprije poznato, a što se i ovim pismom potvrđuje, da je štampanje ovoga „Razgovora“ naišlo na zapreke.¹ Pismo nam napokon objašnjava i to, zašto je „Razgovor“ štampan starom ortografijom, kad je Gajeva ortografija bila već sasvim preobladala.

Gaj nije Nediću ništa odgovorio na ovo pismo, ali je poslati spjev dao ubrzo u štampu, o čemu je Nedića obavijestio 1. X. 1839. nepoznati nam njegov korespondent, pa se Nedić 4. oktobra 1839. javio Gaju punim svojim imenom — P. Martinus Nedich. Cone. Fest. et Interpres Linguarum orientalium — iz Sutjeske (u pismu „Sudinskae“) ovim novim pismom:

Pismo 2.

„Magnifice ac Generose Domine Ludovice Gay! Die 1a 10bris anni 1839. gratissimas Litteras a Correspondente meo accepi, quibus me certiore reddit, quod opusculum meum optatam lucem publicam jam conspexerit — Ast Idem nullam mentionem facit de Expensis, supponit autem me hac de re plene esse informatum, cum tamen ego nullas hucadusque a Dominatione Tua Litteras perceperim. — Magnum desiderium me tenet videndi opus tenelli ingenii mei, idcirco perdemisse rogo Dominationem,

¹ Isp. T(ordinac). N.: Martin Nedić (Vienac, g. 1885., str. 444): Ovu pjesmu htjede najprije otiskati u Budimu, al ne dade cenzor Pavo Nagy, jer da preveć navaljuje na Turke . . . Htjede tiskati djelo i u Osieku, al ni ovdje ne bi boje sreće, jer cenzor o. Petar Klas ne propusti djelce. Tek kad ga je poslao Gaju. „zbiha ugledaše svjetlo g. 1835, u Karlovcu(?)“ Ne znamo, da li se Tordinčev znak pitaña odnosi samo na mjesto štampe ili je već Tordinen bilo poznato, da je „Razgovor“ kasnije štampan, samo nije pouzdano znao godine i zato je stavio znak pitaña,

quatenus velit Exemplaria mittere; unaque me Litteris instruere de Expensis factis. Nunc felicem adventum Festorum solemnium, felixque auspiciu Novi Anni precando, favoribus commendatus persevero“.

Ova dva pisma lijepo nam potvrđuju 1. autorstvo Nedićevo „Razgovora“ i 2. da „Razgovor“ nije štampan g. 1835., već tek krajem 1839., što je valjda i zavelo Kukuļevića, da je njegovo izdanje, iako pod krivim natpisom, stavio u g. 1840. Time ujedno otpada nagađanje Napotnika u knizi „Kratek pregled bosanskoga slovstva“ (Maribor, 1884., str. 45.—46.), da bi Kukuļevićovo izdanje „Prigovora između vila“ iz god. 1840., ako je doista postojalo, moglo da bude upravo drugo izdanje.

Pored ovoga „Razgovora“ ispjevao je Nedić g. 1840. svoj „Razgovor | koga | Vile Ilirkinje | imadoše | u Pramalitje | godine | 1841.“ s posvetom: I koga | Preuzvišenoj, Prisvitloj | Krasnoj i Plemenitoj | Gospodi | Isvemu ostalomu Glasovitom, Sardačnom i Priprostranom | Narodu Ilirskom | Svakojake plemenite Kriposti, | osobito svoje | Starinstvo | i | Slogu | ljubećemu, za vikovičnju uspomenu | krotkim i pobožnim sardcem | njeki Pjesnik pod imenom | Vila Bosanska | prikazuje.

Prvi je uputio na ovaj spjev prof. dr. fra Julijan Jelenić (o. c. str. 508.—509.) prema toliskom rukopisu Nedićevih „Pjesmotvornih spisa“. I ovaj „Razgovor“ ima svoju historiju. Prvi put ga je Nedić poslao Gaju g. 1840., a kad od Gaja nije primio nikaka odgovora, prepisao ga je još jednom izmijenivši g. 1840. u 1841.¹ i poslao Gaju priloživši ovo popratno pismo :

Pismo 3.

„Magnifice Domine! Hos Versus illyrica Lingua concinnatos ante integrum annum Tibi miseram, ast nuspiam intelligere potui utrum cos perceperis, nec ne? Modo igitur occasionem nactus en eosdem iterum Tibi mitto, si tuo limato ac sublimi iudicio visum fuerit imprimendos. Plura forent addenda, sed circumstantiae non admittant. Imo si Tibi visum fuerit, his aliqua deme. Vale. 10. 10 bris 1841. Musa

¹ Sada se čuva u zagrebačkoj univerzitetskoj biblioteci (sign. R 4289). Ima 18 listova formata 19¹/₂/13 cm. Popratno pismo sadrži i 74 stiha, za koja je Nedić molio Gaja, da ih stavi na kraj „Razgovora“ (N. B. si visum fuerit ad calcem Razgovora possunt haec, prout sequuntur, adjici“). Pismo i „Razgovor“ od god. 1841. nađeni su među ranije nepopisanim rukopisima svenč. knjižnice.

Bosnensis. P. S. Adhuc aliud opusculum poeticum proxime finiam. Dolendum quod non habeam occasionem similia prelo subjiendi“.

Rukopis zajedno s pismom došao je s Gajevom bibliotekom¹ g. 1894. u zagrebačku univerzitetsku biblioteku, pa kako se do nedavno nalazio u nepopisanim svežnima rukopisa, ostao je do danas nepoznat našoj literarnoj historiji. Zla kob, koja je pratila sve Nedićeve rukopise osim „Razgovora“ iz god. 1835., što ih je slao Gaju, zadesila je „Razgovor“ iz god. 1840. odnosno 1841.

Da li su se u toliskom zborniku sačuvali svi Nedićevi pjesmotvori, ne znamo. Sve što je slao Gaju u Zagreb, od reda se gubilo, kako se to vidi iz ovih njegovih jadikovki iz posljednja dva pisma, koja su se pored već spomenutih triju jedina sačuvala u Gajevoj prepisci:

Pismo 4.

„Magnifice ac Spectabilis Domine, Domine Ljudevite Gaj! Ex fragmentis poeticis, quae sunt foetus tenuis ingenii mei, a Paschate en jam quartum Tibi mitto. Quod primum concernit, jam certior redditus fui, illum ad manus tuas nuspiam devenisse. De secundo et tertio nihil certi habeo, quamquam tertium videlicet: Pozdrav Danici Ilirskoj & c.² saltem circa dimidium mensis Nov. misi. Huic autem quarto fragmento, adnecto etiam octo logogrifhos (Slovogonetke) Danicae utique (si visum fuerit) inserendos. Unum adhuc Tibi significandum habeo; quod nempe ego ipsemet velim praenumerare pro futuro Anno ad Novalia Illyrica cum Danica habenda. Titulus igitur aforis ecce: R. P. Martino Nedich, Praed. Fest. et LL. OO. Interpreti. Sudinskam in Bosna. Pecuniam brevi missurus sum. Faventibus autem circumstantiis conabor porro quoque quacpiam Danicae suppeditare. De reliquo omnia Tibi vir celeberrime fausta precando, Membrisque Clarissimis Eruditae Societatis Illyricae Salutem plurimam mittendo, emorior. Sign. Sudinskae die 4a 10 br is 1840. P. Martinus Nedić mpria. alias M(usa) B(osnensis).

Dok su sva ona pisma pisana latinski, posljednje je pisano našim jezikom:

¹ Velimir Gaj spominje ovaj rukopis u katalogu „Gajeve knjižnice“ na str. 203: „Razgovor koga Vile Ilirkiće imadoše u pramalitje godine 1841. Cod chart. S. 35. Autogr. adjunctis literis auctoris (Musae Bosnensis) L. Gajo“.

² God. 1841. štampane su u 1. br. Gajeve „Danice“ ove Nedićeve pjesme: „Pozdrav Danici Ilirskoj na početku nove godine 1841. na ime svega slavnoga naroda ilirskoga“ i „Danica slavnomu narodu Ilirskomu“.

Pismo 5.

Castni gospodine Gaj!

Odavna sam tražio zgodnu prigodu za poslati Vam: „Stablo kraljah sarbskih i Bosanskih“¹ izvadjeno iz izvora, koi se nalazi kod nas, pa nisam mogó dosad imati zgodnu prigodu. Sad dakle navratio se k meni Gospodin Andria Oblaković iz Broda Slavonie reče mi da on tu stvar more do Vas primetnut i poslati sigurno. Isti dakle monumentum ja njemu predado, s priporukom, da ga do Vas pošalje, a Vas molim da mi pošaljete pismo i obznanite me posli nego primite monumentum, jer bi mi bilo varlo žao, da bi propalo ili se pokvarilo. Pismo za me morate poslati najzgodnie priko Vinkovacah i Rajeva sella, pram koim ja stanujem u Bosni na župi Ulice. Prijašnjih godinah slao sam Vam kadikad po koje dillo pesničko pak je sve uvik propalo, i ulomilo vrat, za to sam se već i prošo svakog slanja, a boim se da mi i ovo sad što šaljem ne propane. S ovim liepo Vas pozdravljajuć ostajem „Na Ulicam 14. Rujna 1849. Fra Martin Nedić župnik“.

U Zagrebu, dne 8. marta 1922.

¹ Vel. Gaj spominje u katalogu „Gajeve knižnice“ str. 798. Nedićev prijepis iz g. 1847. nekoga spomenika iz g. 1482., pa bi taj prijepis mogao da bude spomenuto „Stablo srpskih i bosanskih krajeva“. — Jedan Nedićev prijepis ovoga „Stabla“ nalazi se u privatnoj biblioteci Brlića u Brodu na S.

Kanislich = Kanižlić.

Dosada je postojala opravdana sumnja, da li prezime slavonskoga pjesnika i pisca Antuna Kanižlića, pisato starijom grafikom Kanislich, valja transkribovati i izgovarati Kanižlić ili Kanislić, jer se u slavonskoj grafici glas *ž* redovno pisao kao *x*, a latinsko se slovo *s* od najveće česti izgovaralo kao *s*. I doista već u najranijim transkripcijama Gajevim pravopisom potvrđene su transkripcije Kanižlić i Kanislić. Prva transkripcija dolazi češće u III. tečaju (g. 1837.) Gajeve „Danice ilirske“ (isp. str. 5., 8., 24., 40.), a drugom se služio prvi Kanižlićev biograf Antun Rimpler u članku „Na uspomenu Antunu Kanisliću“ (isp. Katol. list, teč. IV./1852., str. 353.—6.).

Ovoj nepouzdanosti dao je izražaja prof. dr. Maretić u studiji „Jezik slavonskijeh pisaca“ (Isp. Rad, kn. 180., str. 147.) i u „Popisu kniga i rukopisa upotrebljenih za Rječnik hrv. ili srp. jezika“ (str. 11.) držeći, da bi s obzirom na pisanje Kanislich bilo ispravnije transkribovanje i izgovaranje Kanislić od uobičajenoga Kanižlić.

Da je uobičajena transkripcija Kanižlić ispravna, pokazat ću u ovome člančiću.

Najstarije zapise prezimena Kanižlić našao sam u „Maticama krštenih“ požeške župe iz god. 1700., gdje se pod 6. III. javlja Marcus *Canislich*, pod 4. III. Andreas *Canisasia*, pod 13. VI. *Canixanicza*. Samo krštenje pjesnika Antuna Kanižlića uneseno je u „Maticama“ pod 20. XI. 1700. ovako: „Ego Pr. Franciscus de Modricza baptizavi infantulum progenitum a Dno Francisco *Canixanacz* et eius legitima coniuge Barbara, cui imposui nomen Antonius. Cuius patrina fuit Joanna Docsanovicza. Omnes de Posega“.

Dne 11. IV. 1702. pri krštenju Antunove sestre Franciske uneseno je očevo prezime u liku *Canislich*. Lik *Canislich* našao sam još i 5. VII. 1713. i 10. V. 1717.

U kasnijim godinama, kad se bila ustalila slavonska grafika, lika *Canislich-Kanislich* gotovo nestaje u maticama, već se redovno javlja lik *Kanizlich*. Dana 26. X. 1723. kršten je Josip sin Đure *Kanizlich-a*, 7. IX. 1725. kumovao je jednome djetetu Joannes *Kanizlich*, 8. IX. 1729. opet Maria *Kanislich*. Dne 25. II. 1729. kumovala je „Joanna *Kanizancza*“, 29. VI. 1729. „Joannes *Canisiser* cum sua uxore Joanna“.

U „Maticama mrtvih“ spominu se: 19. IV. 1724. Petrus *Kanizancz*, 8. VII. 1727. Maria *Kanizanchevicza*, 28. I. 1728. Joannes *Kanizlich*, 26. II. 1730. Maria uxor Joannis *Kanislich*, u „Maticama vjenčanih“ pod 3. II. 1734. vjenčanje Nikole Lovričevića s Barbarom *Kanizlich*.

U jednom rukopisnom popisu duša požeške župe iz g. 1727., koji se čuva u požeškoj frañevačkoj biblioteci, pominu se Barbara Kanislich. Da u ovome slučaju stoji *z* za glas *ž* pokazuje jednako pisanje prezimena kao Nožar, Živkovich, koja valja čitati Nožar, Živković.

Po svemu ovom što je dosad spomenuto, nema nikake sumnje, da je ispravno transkribovanje starijega *Kanislich* u naše *Kanizlić*, iako se ranije nije moglo pokrijepiti i pisanjem *Kanizlich*.

Pisanje *Kanislich* ne treba da nas iznenađuje. Ogledamo li popise slavonskoga naselja nakon oslobođenja, što su ih sastavili različni komorski činovnici, u svim je prezimenima glas *ž* zapisan latinskim slovom *s*, tako Kanislich, Bekteslich-Bekteslia, Blasevich, Knesevich, Krisetich, Sarkovich, Šivkovich, Šivko i t. d. (isp. Smičiklas, 200 godišnj. oslobođenja, kn. II. str. 134, 135, 141, 151, 165, 175, 180, 182 i t. d.).

I u Maticama požeške župe u prvim su počecima prezimena s glasom *ž* zapisana sa *s*, tako pored Kanislich-Canislich i Becteslich Sarkovich, Blasevich, Knesevich (u kasnijim godinama redovno Bektezlich, Xarkovich, Blaxeovich, Knezevich) i t. d.

Napokon nema sumnje, da je na pisanje prezimena onih, koji su u početku XVIII. stoljeća polazili požeški gimnazij, utjecala kajkavska grafika isusovaca nastavnika, koji su u Požegu dolazili od najveće česti iz Zagreba i Varaždina. I doista u „*Matricula studiosorum*“ požeškoga gimnazija, koja se počinu s g. 1725., nalazi se za *ž* u prezimenima redovno s kajkavske grafike kao: Bosichevich, Blasich Krisanich, Kanislich (g. 1729. dak I. razr.), Sunich (u maticama dolazi ovo prezime pisano i Xunich) i t. d.

Kad se jednom ovako utvrdilo pisaње Kanislich, pisac Antun Kanižlić pišući u svojim djelima za glas *ž* redovno *x*, pisaње svoga prezimena Kanislich nije promijenio u Kanižlich.

Prema naprijed spomenutim likovima prezimena Kanižlić: *Kanislich-Kanižlich*, *Kanižanacz*, *Canisasia*, *Canisiser*, jasno je, da je ono nastalo od mjesta *Kaniže* (kraj Broda?) i nastavka iz turskoga jezika *lija* (*Kanižlija, Brodlija, Kobašlija, Osiklija, Mostarlija i t. d.); dakle je *Kanižlić* postalo od *Kanižlijić*. Iako pored Kanižlić nemamo utvrđen oblik *Kanižlija*, ovakih paralelnih oblika imademo iz onoga vremena za druga prezimena kao: Bektežlija-Bektežlić (< Bektež), Osiklija - Osiklić (< Osik), Skenderlija - Skenderlić (< Skenderovci), Sarajlija-Sarajlić (< Saraj), Budimlija-Budimlić (< Budim) i t. d. U požeškom naseļu našao sam i inače mnogo prezimena načinjenih od okolnih slavonskih mjesta kao Bektežanin, Kutjevac, Miolevčanin, Oraovčanin, Seočanin, Stražemanac, Šumećanin, Ugarčanin i t. d. I prema tome, jer je prezime Kanižlić nastalo po mjestu Kaniža, vaļa Kanislich pisati i izgovarati *Kanižlić*.

Dr. Fraňo Fancev.

Jedan nauci nepoznati rukopis Gundulićeva „Osmana“, „Suza sina razmetnoga“

i prigodnice

„U smrt Marije Kalandrice“

od godine 1748.

U rujnu g. 1921. bio sam u Dubrovniku istražujući zanimljivu parnicu Izaka Jezuruma, koja se u onome gradu vodila g. 1622. Rukopis sam o onoj parnici predao za „Zbornik“, da ga izda g. 1922., dakle prigodom tristagodišnjice one parnice.

Uz ono traženje namjerio sam se i na jedan dosad javnosti nepoznat rukopis, u kom se u istoj knizi nalaze Gundulićeva djela: „Osman“ „Suze sina razmetnoga“ i „U smrt Marije Kalandrice“. Rukopis je dobro sačuvan, slova su čitliva i doista lijepa, a na počecima su pjevańa ponešto iskićena. Na svakoj su strani po dva pisana stupca. Kníga je uvezana u kožnate korice, ima 315 ispisanih strana i jednu praznu. Natpis je ovakav:

Osman, Suse Rasmeto

Smart Marie Co-

landrize.

Pripisane, i slosnene u
ovemu libru

Po Gosp^{nu} Mihi Gjona Ras-
ticha vlastelinu Dubro-
vackomu. Godiseta

1748

Iza trinaestoga pjevańa nalazi se ova biļeska:

Osmana-

Pieuagnie Cetarnaesto i Petnaesto bilisu i sadarti po sapouiedi nascie Gospode, a sa sfarhu koiu oni snadu, hoteci daih Autor iscisti i po ponacini; allimu to smart nedopusti. I sasue daih ondi

nie, niseta ne magne nahodese u satuorima opchieneni prist-le Gosp-de gdje komuie dopusetenoe, mosgeih lasno uidieti.

Kako se vidi, ta biješka nalik je na onu u rukopisu Cekinićevu, u kome su tako isto sva tri navedena djela Gundulićeva. I po vremenu su blizu oba rukopisa. Cekinić je naznačio, da je „Osmana“ svršio u Dahsi na 7. augusta 1731., „U smrt Marije Kalandrice“ u Dubrovniku na 20. januara 1734., a „Suze sina razmetnoga“ isto u Dubrovniku na 18. februara 1734. — dakle 14 godina prije nego je Restić napisao svoj rukopis. Osebinama pravopisa i teksta nijesam se imao kada baviti. Rukopis je vlasništvo g. Vicka Luxio, poštarskog kontrolora u Dubrovniku, a bio je starina rodne kuće njegove žene.

Stjepan Banović.

VI.

KNJIŽNICA

Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti

primila je god. 1921. ove publikacije, i to:

A) u zamjenu:

Aix-en-Provence. Bibliothèque de l' Université (S_1).*

Annales de la faculté des lettres. T. XI. 1917.—18. Nr. 1—4.

Annales de la faculté de droit. Nouv. S. Nr. 7 (1921). 8 (1921).

Amsterdam. Wiskundig Genootschap (S_3).

Nieuw Archief. II. reeks, 13. deel, 4. stuk.

Revue sémensrielle des publications mathématiques, t. 29, 1—2..

Wiskundig Opgaven met de Oplossingen, 13. deel, 4 stuk.

Beč. Kais. Akademie der Wissenschaften (S).

Denkschriften der philos.-hist. Kl. 64. 1—3.

Denkschriften der math.-naturw. Kl. 97.

Sitzungsberichte der philos.-hist. Kl. Bd. 183. 3.: 186, 5.: 192. 3.: 196, 1.. 3., 4.: 197. 1—2.

Sitzungsberichte der mathem.-naturw. Klasse.

Abt. I. Bd. 129, 1—10.; 130, 1—5.

.. IIa. Bd. 129, 3—10.; 130, 1—4.

.. IIb. Bd. 129, 4—10.; 130, 1—5.

.. III. Bd. 129, 1—10.

* Ova slova pokazuju, što Jugoslavenska akademija komu u zamjenu šale.
Znači pak

S = sve publikacije

S_1 = sve publ. 1. i 2. razreda

S_3 = sve publ. 3. razreda.

Cod = Codex dipl.

G = Grada za pov. kn. hrv.

L = Letopis.

Mh = Monum. spect. hist.

Mj = Monum. hist.-jur.

R_1 = Rad. 1. i 2. razreda.

R_3 = Rad. 3. razreda.

Rj = Rječnik.

St = Starine.

Stp = Stari pisci.

Zb = Zbornik za narodni život.

Archiv f. österr. Geschichte. Bd. 108, 2.; 109, 1.

Almanach 70. Jahrg. 1920.

— Geographische Gesellschaft (R_1 R_3 L).

Mitteilungen Bd. 63. 7—12.; 64. 1—3.

— Österr. Kommission f. die internat. Erdmessung (R_3).

Protokolle über die am 19./7. 1920.; 12./2., 11./3., 4./11. 1921. abgehaltenen Sitzungen.

Berlin. Preussische Akademie der Wissenschaften (S).

Abhandlungen Philos.-hist. Kl. 1920, 2.; 1921, 1.—4.; Phys.-math. Kl. 1921, 1—2.

Sitzungsberichte 1921, 1—54.

Biograd. Srp. kralj. akademija (S).

Годишњак 28 (1920), 29 (1921).

Глас 93 (1. p. 39), 95 (1. p. 40) 97 (1. p. 41), 101 (1. p. 43).

Српски етнографски зборник. Књ. 21. и 22.

Bologna. R. Accademia dell' Istituto di Bologna (S osim R_j).

Rendiconto, classe di scienze fisiche, vol. 24 (1919—20), 25 (1920—21).

Memorie, Serie VII, A. 7 (1919—20), 8 (1920—21).

Brno. Matice Moravská (R_1 R_3 L).

Časopis Matice Moravské r. 43. 44. (1919—20).

Bruxelles. Société de Bollandistes (R_1 R_3 St Mh Mj).

Analecta Bollandiana t. 34—35 (1915—1916); 38 (1920) f. 3 i 4; 39 (1921) f. 1—4.

Budimpešta. Uredništvo časopisa „Magy. Botanikai Lapok“ (R_3 L).

Magyar Botanikai Lapok, 19. évf. (1920).

Dorpat. Gelehrte Estnische Gesellschaft.

Sitzungsberichte 1911, 1912—20.

Giessen. Universitäts Bibliothek (R Mh L).

Bericht der Oberhessischen Gesellschaft für Natur- und Heilkunde. Medizin. Abt. Bd. 11. 12, 13; Naturwiss. Abt. Bd. 7.

Mitteilungen des Oberhessischen Geschichtsvereins, Bd. 20.

Gradac. Historischer Verein für Steiermark (R_1 Mh L).

Zeitschrift, 17. Jahrg. 1920., 1.

— Naturwissenschaftlicher Verein für Steiermark (S_3 L).

Mitteilungen 1919 (55), 1920 (56), 1921 (57 A, 57 B).

Hamburg. Uredništvo časopisa „Abhandlungen aus dem mathematischen Seminar der Hamburgischen Universität“ (R_3).

Abhandlungen I. (1920.).

Kristiania. Videnskabs-selskabet (R_1 R_3 L).

Forhandlinger, 1920.

Skrifter. Matem. — naturv. Kl. 1920. 1. 2. Bd.

Lavov. Науково товариство імени Шевченка (R_1 R_2 St Zb L).

Матеріяли до української етнології, т. 16—20.

Українсько-руський архів, т. 13—15.

Записки, т. 119—126, 128, 130, 131.

Leipzig. Sächsische Akademie d. Wissenschaften (S).

Abhandlungen, philol.-histor. Kl., Bd. 31, Nr. 3, Bd. 32, Bd. 33, Nr. 4, Bd. 34, Nr. 5, Bd. 35, Nr. 2, Bd. 36, Nr. 2—5.

Abhandlungen, math.-phys. Kl., Bd. 35, Nr. 6—7, Bd. 36, Nr. 1—5, Bd. 37, Nr. 1—2, Bd. 38, Nr. 1—9.

Berichte, philol.-hist. Kl., 1918. Nr. 4—7, 1919. Nr. 1—10, 1920. Nr. 1—2, 1921. Nr. 1.

Berichte. math.-phys. Kl., 1918. Nr. 2—3, 1919. Nr. 1—4, 1920. Nr. 1—3, 1921. Nr. 1—4.

Liège. Société royale des sciences (S_3)

Mémoires, III. sér., t. XI., 1.

Lund. Universitas Lundensis (R_1 Mh L).

Lunds Universitets Arsskrift, ny följd, I. avd. t. 16. (1920.), 17. (1921.). II. avd. t. 16. (1920.).

Ljubljana. Redakcija „Ljubljanskog zvona“ (R_1 G Zb L).

Ljubljanski Zvon 41. (1921.) br. 1—12.

— Redakcija „Doma in sveta“ (dr. Fr. Stelè) (R_1 G Zb L).

Dom in svet 34. (1921.) br. 1—6.

Mantova. R. Accademia Virgiliana di scienze, lettere ed arti (R_1 L).

Atti e Memorie, a. 1918.—20., t. 11—13.

München. Bayerische Akademie der Wissenschaften (S).

Sitzungsberichte der philos.-philolog. u. hist. Klasse, 1920. Abh. 12—17. Schlußh. 1921. Abh. 1—5. Schlußh.

Sitzungsberichte der math.-phys. Klasse, 1921. 1—2.

Abhandlungen, philos.-philolog. Kl. 31. 1.

Abhandlungen, math.-phys. Kl. 39, 3, 4, 5.

Novi Sad. Matica srpska (*S*).

Летопис књ. 300 (1914.—1921.).

Paris. Académie des inscriptions et belles-lettres (*S*).

Comptes rendus des séances, 1921. Nr. 1—2, 7—10, 11—12.

— Ministère de l' instruction publique (*S po 5 cks.*).

Bulletin archéologique, 1914. l. 2—3. 1915. l. 1—2. 1916. l. 1—2. 1917. l. 1—2. 1919. l. 1—2, 1919. l. 1—2, 1920. l. 1—2.

Bulletin historique et philologique, 1914.—1920.

Prag. Jednota českých filologů (*R₁ L*).

Listy filologické, r. 48 (1921.) seš. 1—6.

— Jednota českých matematiků (*S₃ L*).

Časopis pro pěstování math. a phys. r. 49. č. 1—3. 50. č. 1—4.

— Národopisná společnost československá a národopisné museum československé (*R₁ R₃ Zb L*).

Národopisný Věstník československý, r. 13. č. 4, r. 14. č. 1—2.

— Česká společnost nauk (*S*).

Věstník, tr. math.-přirod. 1918.

— Deutscher naturwiss.-mediz. Verein für Böhmen „Lotos“ (*S₃*).

Lotos, Bd. 67 (1919.—20.).

Quaracchi (kod Firenze). Redakcija časopisa „Archivum Franciscanum historicum“ (*Mh Cod*).

Archivum Franc. hist., a. 14. f. 1—4.

Rim. R. Accademia dei Lincei (*S*).

Rendiconti, classe di scienze morali etc., v. 30. f. 1—12.

Rendiconto dell' adunanza solenne del 5./6. 1921.

Memorie, classe di scienze morali etc., v. 16. f. 1—9.

Memorie, classe di scienze fisiche etc., v. 13. f. 1—18.

Notizie degli scavi di antichità, v. 18. f. 1—12.

Annuario 1921.

Rio de Janeiro. Museu nacional (*S₃ L*).

Archivos do Mus. Nac. v. 23.

Sarajevo. Uredništvo „Glasnika zem. muzeja u Bosni i Hercegovini“ (*S*).

Glasnik zem. muzeja u B. i H. 32. (1920.) 3—4.

Sofija. Българската Академия на наукитѣ (R_1 R_3 L).

Българска библиотека, br. 9.—11., 13.—14., 16.

Български Старини, кн. IV. (1914.), V. (1917.), VI. (1920.).

Сборникъ за народни умотворения и народописъ, кн. 28 (1914.), 29 (1914.), 30 (1914.), 31 (1915.), 32 (1918.), 33 (1919.), 34 (1920.).

Сборникъ на Бълг. Ак., кн. 3—7 (1914.—1917.). (1918.—1921.).

Списание, кн. 8—21 (1914.—1921.).

Лѣтописъ, 2—4 (1912.—1917.).

Съчинения на М. С. Дринова. Г. III.

Теодоровъ-Баланъ А., Свети Климентъ . . . 1919.

Златарски В. Н. История на българската държава . . . 1918.

Sp̃let. Uredništvo časopisa „Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku“ (Bulletin d' archéologie et d' histoire dalmate) (R_1 M_j Stp L).

Vjesnik, god. 43 (1920.), 44 (1921.).

Torino. R. Accademia delle scienze (S_1 L).

Atti v. 56 (d. 1—7).

Upsala. Sveučilišna biblioteka (S).

Skrifter utgifna af kgl. Human. vetenskaps-samf. Bd. 15—20 (1913—1919).

Zagreb. Hrv. Prirodoslovno društvo (S_3).

Glasnik, g. 33 (1921.), br. 1—2.

— Pravničko društvo (R_1 R_3).

Mjesečnik, 9. 47, br. 1—2.

— Hrvatski pedagojsko-književni zbor (R_1 R_3 L).

Napredak za g. 1921. i Učiteljski Dom za g. 1921.

— Matica Hrvatska (S).

Šišić F., Jadransko pitanje 1920.

Ogrizović M., U Bečkom Novom Mjestu. 1921.

— Uredništvo „Obzora“ (S).

Obzor 1921.

— Uredništvo „Jutarnjeg Lista“ (S).

Jutarnji List 1921.

— Uredništvo časopisa „Agramer Tagblatt“.

Agramer Tagblatt 1921.

B) na dar :

Almanah. Maj 1918. Plzeň 1918.

Almanach Polonais pour 1921. Varsovie 1921.

Андоновић М. Ј., Македонски су Словени Срби. Београд 1913.

Барби А., Брегалница. Српско-бугарски рат 1913. Београд 1914.

Bérard V., Les Traités de 1915. et de 1916. . . . Paris 1919.

Bjelovučić N. Zv. Dr., Povijest poluotoka Rata. 1921.

Beilinson M., Il movimento zionista ed il suo XII. Congresso. 1921. (p. o.).

Бобчевъ С. С., Юбилейна книга въ честь на — София 1921.

Bończa St. J., J. Pilsudski le fondateur de l' indépendance polonaise. Varsovie 1921.

Božitković G., S. Bonaventurae doctrina de gratia et libero arbitrio. 1919.

Брђанин Б., Програм за уједињење Србије и Црне Горе. Крф. 1917.

Bulgarian Wrong, Doings and Illusions. London 1918.

Bulletin de L' Institut pour l' étude de l' Europe sud-orientale. Bucarest I-re année 1914. No. 1—12; II-ème 1915. No. 1—12; III-ème 1916. No 1—2.

Bulletin de la Société de linguistique de Paris. T. 22, fasc. 2.

Bulletin de l' union des sociétés savantes polonaises de Léopol (Lwów) No 1, 1920.

Cammelli Gius., Gli studi bizantini in Italia. Roma 1921.

Christoff Chr., L' industrie des roses en Bulgarie. 1900 (dar prof. dra. G. Jančeka).

Compte-Rendu des Travaux de la Section Économique, Financière et de Communication. Paris 1919.

Constitution, La — de la Vieille Serbie. Belgrade 1913.

Cronia Art., Dante nella letteratura croato-serba. Roma 1921. (p. o.).

Cvijić J., Remarques sur l' Ethnographie de la Macédonie. Paris 1907.

Dacoromania. Buletinul „Muzeului limbei române“. Cluj. Za god. 1920./21.

Дачић Ж. О., С Брегалнице и Вардара. Београд 1914.

Delimitation between the Serbians and the Roumanians in the Banat.

- Documentes relatifs aux violations des conventions de la Haye... commises de 1915.—1918. par les Bulgares en Serbie occupée. Tome II. III. Paris 1919.*
- Données statistiques sur la partie de la Vielle Serbie du vilayet de Kossovo, qui a été exclue des réformes.*
- Dukagjin-Zadeh Basri-bey, Le monde oriental et l'avenir de la paix. 3. ed. Paris 1920.*
- L' école libre des sciences politiques. Fondée en 1871. par Emile Boutmy. Paris 1921.*
- L' effort des Serbes, Croates et Slovènes dans la guerre mondiale 1914—1918. Paris 1919.*
- Engelhardt E., Македонско питање. Превео Драг. А. Стевановић. Београд 1906.*
- L' est polonais. Revue bi-mensuelle. Varsovie 1-re année (1920.) No 5. 2-ème année (1921), No 1—7, 9—14, 17—20.*
- L' Europa orientale. Anno I. (1921.).*
- Fabierkiewicz W., La lutte pour la Haute-Silésie. Varsovie 1921.*
- Ferjančič S., Začasna nemško-slovenska kemijska terminologija Ljubljana 1921.*
- de Ferrari Doria, Capitaine Jules Jeanbernat Barthélemy —, Lettres de guerre (1914.—1918.). Paris 1920.*
- France et Italie. Paris 1919. (p. o.).*
- Georgevitch T. R., The Truth concerning the Rumanes in Serbia. Paris 1919.*
- Georgevitch T. R., La Macédoine. Paris 1919.*
- Georgiadès P. et., Rapport-Mémoire. Paris 1919.*
- Георгиевскій А. П., Старославянскій языкъ. Владивостокъ 1920.*
- Giraud V., Histoire de la Grande Guerre 1-ère partie. Paris 1919.*
- Гласник Географског Друштва у Београду. Св. 5 (1921.).*
- Grafička umjetnost III. sv. (1921.).*
- Gregorin G., La question de l' Adriatique. Trieste. Paris 1919.*
- Grinenco I., La fame nella Russia sovietista e le sue ripercussioni politiche. Roma 1921. (p. o.).*
- Инострани, Дечанско питање. Београд 1910. (p. o.).*
- Instituto geologico de Mexico. Boletin Tomo I. (1919.), II. (1921.).*
- L' Istrie.*
- ЉЕТОПИС sv. 37.

- Izložba jugoslavenskih i čehoslovačkih grafičara umjetnika.* Osijek 1921.
- The Kingdom of the Serbians, Croats and Slovenes.* Paris 1919.
- Киселков В. Сл., Презвитер Козма и неговата беседа против Богомилите.* 1921.
- Конвенција о законима и обичајима у рату на суву.*
- Kridl M., Adam Mickiewicz.* 1921.
- Leger L., La vie académique de Yougoslaves.* Paris 1921.
- Limanowski B., Odrodzenie i rozwój narodowości polskiej na Śląsku.* Warszawa 1921.
- List dubrovačke, kotorske i hvarske biskupije,* 1921.
- List Katolički.* Zagreb, теč. 72 (1921).
- Manifestations yougoslaves contre l' imperialisme italien.* Paris 1919.
- Марковић В., Православно монаштво и манастири у средње-вековној Србији.* Ср. Карловци 1920. (Dar prof. dra. N. Radojića).
- Mazon A., Grammaire de la langue tchèque.* Paris 1921.
- Meillet A. et H. de Willman-Grabowska, Grammaire de la langue polonaise.* Paris 1921.
- Mémoires de la Société de linguistique de Paris.* T. 22, fasc. 3—5.
- Les Mensonges Bulgares.* Paris 1919.
- Mereżkowsky D., Joseph Pilsudski.* Varsovie 1921.
- Mickiewicz o Polsce i Rosyi.* Warszawa 1920.
- The military effort of the Serbians, Croats and Slovenes in the war 1914.—1918.*
- Millet, L' ancien art serbe. Les églises.* Paris 1919.
- Murko M., „Měšt'anská beseda“ in Jugoslovani v Pragi.* 1921. (p. o.).
- Murko M., Početak jedinstvenega književnega jezika Hrvatov in Srbov.* Kraków 1921. (p. o.).
- Никашиновић Б., Аустро-угарска политика на Балкану и Краљевина Србија.* Београд 1904.
- Note adressée par le Gouvernement royal de Serbie aux Gouvernements signataires des conventions de la Haye sur les violations du droit des gens commises par les autorités allemandes, autrichiennes et bulgares dans les territoires serbes occupés* Paris 1916.
- Occupation Italienne.* Paris 1919.

- d' Orfer Leo*, The antislovene pogrom at Trieste.
- Palmieri*, L' ortodossia orientale sull' altra sponda dell' Adriatico. Roma 1921. (p. o.).
- Pampuch P.*, Cent cinquante ans de domination prussienne en Haute-Silésie. Mikolow 1920.
- Пашић*, Експозе... о спољашњој политици Србије.
- Plančić Đ.*, Na 13. lipnja 1921. Kada dični Šibenik starodavna kula Hrvatsstva slavijaše veliko slavlje svoga oslobođenja od talijanske najezde.
- Poland and Lithuania*. The question of Wilno. Warsaw 1921.
- Posilović*, Moj vijećni dom. Zagreb 1921.
- Posilović*, Stan? ne! već Dom!!! svoj u gradu mora svaki građanin imati. Zagreb 1921.
- Premrou Mir.*, Della Patria di S. Girolamo. 1921. (p. o.).
- Price Crawford*, The Rôle of Serbia. London 1918.
- Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор. I. (1921.).* Београд.
- Le Procès d' Agram et l' opinion européenne*. Paris 1909.
- La psychologie d' une nation parvenue: les Bulgares*. Paris 1919.
- La Question du Prekmurje, de la Styrie et de la Carinthie*. Paris 1919.
- Радојчић Н.*, Доситејево писмо о уређењу Србије. (p. o.).
- Радојчић Н.*, Савремене идеје у животу и раду св. Саве. 1921.
- Радонић Ј.*, Прошлост старе Србије. Београд 1912. (p. o.).
- Rapport de la Commission interalliée spécialement désignée pour constater les violations des conventions de la Haye et du droit international en général, commises de 1915. à 1918. par les Bulgares en Serbie occupée*. Genève.
- Rapport présenté à la Conference des préliminaires de paix. 29 Mars 1919.*
- Rapport sur les dommages causés à la Serbie et en Monténégro*. Paris 1919.
- Rapport sur les Dommages de Guerre causés aux Pays du Royaume des Serbes, Croates et Slovènes*. Paris 1919.
- Reiss R. A.*, Аустро-Бугаро-Немачке повреде ратних закона и правила. Крф 1918.
- Reiss R. A.*, Sourdoulitza. Paris 1919.

Reiss R. A., Le Traitement des Prisonniers et des Blessés par les Germano-Bulgares. Paris 1919.

Report of the Interallied Commission on the violation of the Hague Convention . . . in 1915.—1918. by the Bulgarians in occupied Serbia. Paris 1919.

Report presented to the Preliminary peace conference. March 29, 1919.

Les Revendications des Bulgares à la lumière de leurs propres actes. Paris 1919.

Revue des études Slaves. Tome I. (1921.).

Roczniki chemji. Organ Polskiego tow. chem. Tom I. (1921.). Warszawa.

Roje M., Le littoral yougoslave de l' Adriatique. Zagreb 1919.

Roje M., The Yougoslavie Littoral on the Adriatic Sea. Zagreb 1919.

Romér E., Stosunki ekonomiczne Górnego Śląska. Lwów. Warszawa 1921.

Roszkowski St., S. H. S. — skice z Jugosławji. Warszawa 1921.

Le Royaume des Serbes, Croates et Slovènes. Paris 1919.

Rzymowski V., Pologne et Haute-Silésie. Varsovie 1921.

Schmourlo E., La Russia in Asia e in Europa. Roma 1921. (p. o.).

Schreiber Paul., Einrichtung und Aufgaben der im Weltkriegsjahr 1915. erbauten Wetterwarten. Dresden 1918.

„*Scutum Italiae*“. Editio dalla Giunta Provinciale di Gorizia. 1921. Servia. London 1907.

Симић Су., Лесновски манастир св. оца Гаврила. Београд 1913.

Simon G., La législation ouvrière de la république polonaise. Varsovie 1921.

Симоновић П., Др. Лаза Костић. Његов живот и рад. Сомбор 1913.

Sokolović P. P., Le mirage bulgare et la guerre européenne. Paris 1919.

Spasojević J., La Question de Scutari. Paris 1919.

Statistická příručka Republiky československé I. 1920. Sestavil Státní úřad statistický. V Praze.

Statistika zahraničního obchodu Republiky Československé v roce 1920. Díl 1. Praha 1921. Vydal Státní úřad statistický.

Statuts de l' Institut balcanique du Proche Orient. Sofia 1921.

Stojanović K., Economic Problems of Serbia. Paris 1919.

Стојановић К., Экономическое положение Сербии. Бѣлградъ 1910.
Стојановић К., Економско стање Србије од 1878. до 1908.
 Београд 1909.

Stuparich Giani, Gli Slovacchi. Roma 1921. (p. o.).

Šišić Ferd., Abridged Political History of Rieka (Fiume). Paris 1919.
Tableau des crimes autrichiens, allemands et bulgares commis en Serbie.

О „шајним уговорима“ између Аустрије и Црне Горе. 1919. (p. o.).

Tamara Attilio, Il Burgenland. Roma 1921. (p. o.).

Thiers A., Histoire du consulat et de l' empire. Tome I.-XV. (1845.—1857.). (Dar grofice Anke Jelačić).

Umjetnost. Almanah za slikarstvo, grafiku i skulpturu. Sv. IV. 1921.

Vassiliévitch D., La Bosnie et l' Herzègovine. Belgrad 1909.

Vesnić Mil. R., Les Aspirations Nationales de la Serbie. Paris.

Vestnik, Narodnogospodarski — XVII. letnik (1920.), št. 14—21,
 23—24. XVIII. letnik (1921.), št. 8—12.

Věstník, Československý statistický—Ročník I. (1920.). II. (1920./21.).

Viribus unitis. Mensuel consacré aux problèmes économiques des
 Etats de l' Europe Centrale et Orientale. Varsovie. 1-ere année
 (1921.). No 1—3.

Voinovitch L., The Question of the Adriatic, Dalmatia. Paris 1919.

Voinovitch, Lenac, Belić and Šišić, The question of the Adriatic.
 Fiume (Rieka). Paris 1919.

Voinovitch L., L' unité yougoslave. Paris 1919.

Vošnjak E. Un chapitre de l' ancienne démocratie slovène. Paris 1919.

Widomski St., Conditions de la prospérité de la Haute-Silésie,
 Varsovie 1921.

Wierbicki A., Prawda o Górnym Śląsku. Warszawa 1921.

Zbornik znanstvenih razprav. Izdaja Profesorski zbor juridične
 fakultete I. letnik 1920./21. Ljubljana 1921.

Zrinski, Petar —, Fran Krsto Frankopan i tadanje prilike 1921 (p. o.).

C) kupljeno je:

Literarisches Zentralblatt für Deutschland. 1921.

Prenumeranti na sve publikacije Jugoslav. akademije u god. 1921.

- Realna gimnazija, Dubrovnik.
Gimnazija, Subotica.
Gimnazija, Ogulin.
Škofovsko Gimnazija, Sv. Vid.
5. Gimnazija, Belovar.
Prof. Dušan D. Lotić, Beograd.
Drago Magjer, sekretar, Spl̂et.
Julije Dučić, žel. činovnik, Subotica
Don Ivan Katalinić, Skradin.
10. Realna gimnazija, Nova Gradiška.
Simeon Končar, nastavnik gimn., Paraćin.
Nikola Žic, gim. prof., Požega.
Uprava đачke družine, Leskovec.
Šević Milan, prof., Beograd.
15. Mayer dr. Hubert, prof., Čakovac.
Realna gimnazija, Tuzla.
Realna gimnazija, Karlovac.
Knjižnica obitelji Vitezić, Vrbnik.
Ženska preparandija, Dubrovnik.
20. Velika gimnazija, Spl̂et.
Ante Petrović, Spl̂et.
Ivo L. Peš, Maranovići.
Viša pedagoška škola, Beograd.
Božić dr. Božidar, Mostar.
25. Doñogradsko vel. gimnazija, Zagreb.
Josip dr. Matasović, Zagreb.
Realna gimnazija, Ruma.
Dr. Rittig Svetozar, župnik, Zagreb.
Vladimir Arko, veleindustrijalac, Zagreb.
30. Druga gimnazija, Sarajevo.
Frañevačka gimnazija, Siñ.
Biblioteka frañev. samostana, Siñ.

Svih prenumeranata. 32.
